

שערי הלכות

חלק ב"ב

קובץ לתורה, הלכה והשכפה
חידושים, הערות ובירורים
בשמעתהא, בהלכה ובאנגדה

מכון משנה הלכות בא"י
מוסדות קדית אונגנוואר

כסלו ה' תשנ"ה

Published by

Mishne Halachoth Gedoloth Institute

Under the leadership of

Rabbi Menashe Klein

of Ungvar

Dean of Yeshiva Beth Shearim

1578 53rd Street

Brooklyn, NY 11219

לרכיש ספר זה או תקליטור תורני של כל הספרים
עם תוכנית חיפוש וtabבנית צילום, להתקשרות:

To purchase printed copies of this volume or a Compact Disk
containing all the volumes in searchable text files & PDF format,
contact:

ארה"ב Toll Free (888) 498-8642
ניו יורק New York (718) 851-0806
ארץ ישראל Israel (02) 587-0613
MishnaHalachos@mail.com

תרומותכם תאפשר לנו להמשיך בהפצת תורה בישראל

Your financial contribution is appreciated as it will help us continue to spread torah
through publishing seforim and making them available on computer.

נא לשולח תרומותכם החשובה:

Please send your generous donations to:

Machon Mishne Halachos
3301 W. Strathmore Ave.
Baltimore, MD 21215
USA

כל הזכויות שמורות תשס"ד

Copyright © 2004

שערי הלבות

חלק ב"ב

קובץ לתורה, הלבנה והשכפה
חידושים, הערות וביאורים
בשפתה, בהלבנה ובאנגדה

מכון משנה הלכות בא"י
מוסדות קריית אונגווואר
כסלו ה' תשנ"ה

יוצא לאור על-ידי
מכון משנה הלכות בא"י
מוסדות קריית אונגנוואר
רמות ירושלים
טל: 50066-02-869097

© כל הזכויות שמורות
למכון משנה הלכות - בא"י

בתובן

בפתח השער
העורך

ובחרת בחים למען תחיה
משא ב"ק מאן אדמור"ר הנאב"ד שליט"א

גנזי ראשונים

הערות והארות בפסכת ע"ז

מן רשבבה"ג רבינו עמרם בלום זצוק"ל

ביוור במדרש פלאיה פרשת וישב

הנאון מוה"ר רבוי יהונתן אייבישין זצ"ל

נדר החזקה דבאן נמצא באן היה בדיני דאוריותא

הנאון מוה"ר רבוי שלמה קלונר זצ"ל

ביאורים בדיני מבורת ס"ת לצורבי מצוה

הנאון המלאך מוה"ר רבוי רפאל בירדנו זצ"ל

עדות מיוחדת אי היה עדות לסתה

הנאון רבוי אברהם מנחם שטיינברג זצ"ל

בנדרי טקה טעות - תשובה בהלהבה

ב"ק האדמור"ר הנה"ק מצאנט קליענבורג זצ"ל

שער ההלכה

נשא אשה ונודע לו אח"ב שהיתה בת מאומצת, דין הקידושין
ב"ק מאן אדמור"ר הנאב"ד שליט"א

מחידושים בית המדרש

בעניין דיניין שהווקכו לשׁו"פ דניין אפי' בפמשׁו"פ

ב"ק מאן אדמור"ר הנאב"ד שליט"א

בעניין חלוקת השותפים וקניין דברים
הרבי הנאן רבוי דוד שלמה קלין שליט"א

כט	בגוניא דקנין חליין בקידושין הרבי הנאון רבינו מרם קלין שליט"א
כז	ברין דוד בין בעל לאשה שאברה בתוכתם הרבי הנאון רבינו משה קלין שליט"א
סח	בעניין שומע בעונה הרבי הנאון רבינו מרדיי פוטאש שליט"א
ע	בעניין המתנה על מה שבתו ב תורה הריה"ג מנחם מאניש הופמן שליט"א
עו	בגוניא דצניעין הריה"ג ר' יצחק אייזיק פינקל שליט"א
עט	בעניין גדרי חיוב נהנה הריה"ג ר' מיכאל ארנפולד שליט"א
פנ	בעניין חיוב ביעור החלודה לפני הטבילה הרבי אשר נכס
פז	בדין מ' סאה בمعنى הרבי דוד זולס
צ	בעניין חילוקו לאוין באכילת שרצים הרבי דוד כהן
צג	בעניין מתעלם מאכילה חיובו כדיני שם הרבי שמואון אלביבו
כח	בעניין ביטול סכך ברוב הרבי נתן גטע הופמן
כח	בעניין דוד'ה שאינו אלא בשוד וחמור הרבי יהודה ליב ורטהיימר
ה	בעניין יאוש כדי לא קנה הרבי מרדיי ליצקין
הנ	בעניין שינוי מעשה אי צrisk נס שינוי השם הרבי ברוך מרדיי פקטה
קה	בעניין שטירת נופו ושטירת נקיין הרבי ישעיהו שור

בפתח השער

אהוב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב (תהלים פ"ז ב), ותנין עלה אהוב ה' שערים המצוינים בהלכה יותר מבתי הכנסת ומכתבי מדרשות (ברכות דף ח), וכדאיתא אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד.

מכון משנה הלוות בא"י, העומד תחת נשיאותו של כ"ק מרכן אדרמור'ג' אב"ד אונגואר שליט"א, גאה בעידן חרוטא זו (ע"פ מאה"כ פקודי ה') ישרים ממשיכי לב, ומאמר חז"ל אין שמחה כהתרת הספיקות), להגיש לפני כל יודעי דת ורדין, הוגי התורה ולומדייה, נדבר וחלק נוסף וחשוב מחידושים בית המדרש, להגדיל תורה ולהגדירה.

א"ך טוב לישראל - על שלחן המלכים, מן מלכי רבען, זכו לעלות כבר עד עתה כ"א חבורות "שער הלוות", שייצאו לאור בעיתים שונים ולרגל מאורעות וחגיגות שהזמנן גרם. וכבר פקע שמייהו בתוכנם הנהה לבבודה של תורה.

ב"ך יברך ישראל - בפתח שערי החוברת ה-כ"ב, שחביבות יתרה נודעת לה בהיות וחלק הארי מחידושים הישיבה, שנכתב ונתחדש על-ידי אברכי הכלול ותלמידי הישיבה, נתלבנו ונתבררו בתוך כתלי בית המדרש דקירת אונגואר אשר פרט למלעת עצם הלימוד בהיותו בארץ הקודש, וכמאמור חז"ל אין תורה הארץ ישראל, ובנסוף לכך בירושלים עיה"ק, וכמאה"כ כי מצין יצא תורה ודבר הארץ מירושלים, פן נוספת לה בהיותה זכרון לקדושים ונור זכרון, להני רבבות רבנן תלמידי חכמים קדושים עליון יושבי על מדין בעיריה אונגואר שבחבל אוקראינה. שמסרנו נפשם עקרוד"ה בימי הזעם עידן השואה ה"י.

הכל תלוי במזול ואפי' ספר תורה שבהיכל, שננו חז"ל, ומול זה זכה להחלוות אף לחוברת זו אשר בידכם ניתנת זה עתה, דהא אי לאו hei אין מי שידע פשר דבר, הלמא לא יצא מתחת מכਬש הדפוס לפניהם עידנים, עוד בשנות התשנ"א שרובי התורה והידושים כבר נערךו והוכנו להדפסה בעת זאת.

ויתכן, דיש בכך מעין מה דאיתא בתלמודין רסוכה (דף נ"ב ע"א) כל הגודל מחביריו יצרו גודל הימנו, ועל הדבר המובהר והטוב רבו הנסינוות וההפרעות, ואמ' כן הוא, הרי שכאן בעת ההזאה-לאור נפרש בפניו לאלוκינו, בנתינת שבח והוראה על שיזיכנו עד ז' הלוות בהפצת התורה הק', והברכה אחת היא שנזכה להרחב גבולינו בתלמידים ובעסקו התורה ולהפיץ זוהר החכמה תורה ה' אף להבא.

זוכה "מכון משנה הלכות" להיות נזכר וחשיבותו בין חוליות שרשרת המוסדות העניפה של עיר ואם בישראל "קרית אונגווואר" מיסודה של כ"ק מרכז שליט"א אשר מלבד שהשכונה עצמה מושתחת על אדרני התורה והיראה ושם יצא לתהלה בזוכות תושביה היקרים אשר רובם כולם הם תלמידי חכמים יראים ושלמים, דבר המשרה אוירה מיוחדת ונעה של קדושתbihמ"ד בעת ההילוך ברשות-הרבים בשבי לדנדרא, אך גולת הכותרת הם מוסדות התורה, החינוך, והחסד, המוקמים בעמל וביזע רב זה שנים מס' ובפרק זמן קצר זה הספיק להחולל פלאות בהעמדת תלמידים הגונים פרי תפארת שם ולטהלה, ולהרחב גבולות הקדושה בבתי הכנסת, במקווה טהרה, ובהרבעת תורה שיעורים סדרון לשוחרי התורה ועמליה מתוך מנחת הדעת, כן פועל מוקד נרחב של מוסדות חסיד ורואה בחסותו ננים שירות רבים מתושבי השכונה והסביבה כולה. בודאי תהווה חוברת זו ביטוי למטרות הנעלאות ולהגשמת המשימות התורתיות מתוך דיבוק חברים ועי' הפצחים ברבים.

מידי עסקינו בפועלותיו הברוכים של המכון, בלתי נמנע הוא מה הזכיר לשבח ולהנזה את האכשניה של תורה, ה"ה משוד קרית המוסדות, המתנהלת בצורה כשרונית ונמרצת על ידי הרה"ג רבי שלום וינגרטן שליט"א, העושהليلות כימים לתקיפודו הנעה של המשרד ולפעולותיו הברוכות, אשר מירב תושבי الكرיה בפרט ותושבי רמות בכלל נזקקים לשירותיה הנפלאים בהגשת עזרה וסייע מגוון נושאים. יהיד' בחילופופועל ידיו ריצה.

ובל אחותא בלשוני ובעטי אם לא אוכל לטובה את ידיך המוסדות המחנן הותיק הרה"ג רבי משה שלומון שליט"א מח"ס וירא משה עה"ת וourke הבטאנון השבעוי, שידיו רב לו בעצה ותועsie לtowerת הכלל והפרט, ישלם לך פעלם ותהי משוכרתם שלימה מעםך.

ובעת נעלית השער, אתנו הכבוד לברך בברכה המשולשת את כ"ק מרכז אדרמי' עט"ר הגאב"ד שליט"א נשיא מוסדות קריית אונגווואר ומכון משנה הלכות, שייהי ידיו אמונה בהפצת מעינותיו חוצה קבל עם ועדת העצמאים לדבר ה', ווזכה לישב על מיז מנוחות בהادرת התורה עדי יבוא ינון ולו יקחת עמיים, בביאת גואל צדק ומלךינו בראשינו, איכי'.

ברכת התורה

מנחים מאניש הופמן

Յויר מכון משנה הלכות

משא ב"ק מרן אדמו"ר הנאב"ד שליט"א:

ובחרת בחים למן תחיה אתה וזרעך

במסכת חולין (ויק"ש ע"ה) אמר רבי יצחק מאיר דכתיב (מגילה נ"ג, ז) האמנם אלם צדק תדברון מישראל תשפטו בני אדם, (כלמנת מלך). קומנות יפה זיה קולוס, אבל צדקتسوي זיה פורה קומי מדינון. רצ"י, מה אומנוו של אדם בעולם הזה ישם עצמו כאלם, יכול אף לדברי תורה תלמוד לומר צדק תדברון וכו', עכ"ל הגמ'.

והנה קושיית הגמ' יכול אף לדברי תורה אומרת דרשוני וחיזי, וכי האיך הוא ס"ד דהמקשן לומר דברי דאף לשנעשה הדיבור למטרה אחרת זולת הדברו, הא האומנים יתכן לומר שנעשה הדיבור למטרה אחרת זולת הדברו, הא וודאי דאיןכו, וא"כ צריך להבין קושיותו דהמקשן אהיא הוא.

על הדבר החשוב בעיניו שומר האדם בלבב עינו

יסוד מזיך הוא בהנחת האדם, שכל אדם באשר הוא הרי הוא דואג ומקפיד על הדבר החשוב בעיניו ומשגיח עליו כבבב עינו שלא יופסיד ולא יאבד ממנו. וכעין דבר זה מצינו בגמ' בבא מציעא (כ"א ע"ט) מדברי רב יצחק דאמר אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעיה ושעה, דמי שנאבד לו מעות הוא מודיע לך מיד ומרגישי בחסרונו תיקף לשעת האבידה, ומושם לכל אדם צופה ומברית על איבוד דמיו בוחמת חשבותם, ואשר-על-כן הוא דואג שלא יחסרו ולא יפקדו ממנה (יפמ"ש כיריסלמי נמי רצוי יירען דמליס ליגיא גלונדן יוכי, וכלוחמךין סאט ליגיא גליקן מליח).

שוכבת ונורשת מתוך קלחת עין
וירח מבחן משנה הלכות
הרבות מנהץ מנאניש הופמן היין

* מתוך דברי מוסר בעית סיום הזmeno
שהושמעו לפני תלמידי היישיבה
הגדולה בקריית אונגרוואר ירושת י'

שער הלוות

וכן הוא בכל חפץ שהוא בר שוויות אצל האדם או הוא שומר ומפקח עליו בעל הבית עיניו, ואני זו ולא זו מהשנתהו עליו. והיינו כדברי הגמ' בשבת (דף קיז ע"ג) דאדם בחול על ממונו, ימקפיד שלא יופסר ממנו.

ובאופן זה מבואר אף הם "ד דהgem'" בברכות (י"ט ע"ה), ובסוכה (כ"א ע"ג) דREQUESTOR התם אי משום טרדה אפילו טבעה ספינתו ביום נמי, והיינו דהס"ד דהgem' בכאן היהת דאף מי שטבעה ספינתו ביום יפטר מקיים מצות קריית שמע ושארמצוות, ולדברינו דלעיל הדבר מובן כיון דבר מחשבות האדם תליין בהענין החשוב והיקר לו מכל, וע"ב על ידי הפניה במשמעותו שאותו יכול להרשות מהרהור על נסיו שטבעו והרי הוא בבח"י אнос, ופטור הוא מן המצוות. אבל התג'ל חוי רעל הדבר החשוב לו מקפיד האדם, ומרבה בהשנתהו עליו בכל יכולתו שלא יחסר ממנו.

יש זריז ונשבר בדיבור ויש המפסיקו ח"ז

בבראשית (ב, ז) עה"פ וייה האדם לנפש חיה, מפרש התרגומים לרוח ממשלא, והיינו שהאדם נעשה לנפש חיה ע"י הדיבור שנתקן בו (יעי' לס"ז יונתן עס), והוא מעלה האדם מן הדומם, הצומח והחיה, שיש בו את כל היכולותיהם, ובנוסך לכך יש לו אף את תוכנת היותו "מדבר", ולפיו"ז האדם המרובה בדברים בטלים, הרי הוא מפסיק מעלה ה"נפש חיה" שלו, ומובן.

וכן נראה בואה"ק עה"פ (פייל פסיליס א. ז) נפשו יצאה בדברו, דברה הבריאה מקציבין לו לאדם טך הדיבורים שיוכל לדבר בכל שנהו חייו על ארמות, וכשהאדם שח כל דיבוריו הקציבים לו או הוא העשה אלם, או שמת ח"ז, והויצא לנו מדברים אלו דהוכח שעיניו בראשו צrisk לחסוך במיליה, ועליו לדעת כי בכל דבר ודברו שיווצאת מפיו הרי הוא מחסר ופוקד מימי חייו.

ובזה מובן המאמר היודיע מהזהה"ק דבכח דיבורו של האדם, ביכלתו לבנות עולמות - ע"י ריבורי תורה ושעשועי אורייתא, ולעומתו עליל להפזידם ח"ג.

השתיקה כרפואה לנוף

ובזה א"ש דברי התנא רבוי שמעון באבות (פרק מ"ז) דאמר, לא מצאתו לנוף טוב יותר משתקה. ונתקשו הראשונים בביטול דברים אלו בכשלמא לנפש האדם שפיר ניחא עני השתקה אי משום דבר כל המרבה בדברים מביא חטא (מ"ה סס) אי משום דברי הגם' ביום וא"צ ע"ג) דאמידין התם דהשה שיחה בטלה עבר בעיטה שנאמר (לעיל ז) ודברות כם ולא בדברים בטלים, וחוזין-DDיבור דברים בטלים הרי הם ממפסדי הנפש, ועיין כמו"כ בפרק קנין הזורה שאחד ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם הנה הינה מיעוט שיחה, וכਮבוואר בארכיות בספר הקניינים, משנה-הלכות, על מ"ח קנייני התורה, דעל-כן לא קתני במיינוט דברים בטלים או במיינוט דיבורם, משיבות שדיבור דברים בטלים אסור אף במיינוט ובמשהו, וכל עיקר ההור במיינוט הוא רק בשיחה, והיינו בעין שיחת חולין של תלמידי חכמים הצריכה לימוד. והיינו בדברי הגם' במסכת עירובין (דף י"ג ע"ג) בעובדא דברי יוסף הגלילי, ע"י"ש). אבל לנוף, קשה, דמאי מיעיל לה השתקה.

ולהנ"ל מובן העניין דוודאי מי שמפסיד דיבורו ומרבה בהם ללא דין וחשובן אווי גורם הוא להפסיד גוףו ח"ז וכג"ל, וע"כ בשימושו ובכפידתו במיינוט שיחתו אווי הוא מרבה ומפיש הוויה. ובזה מבואר מאמה"כ החיות והמות ביד הלשון, ולשון חכמים רפואי (מ"ל י"ג), והבן.

בדרכ שמרתו וקפידתו בכיסו בן יקפיד על דברו

וכיוון שהגענו עד הולם בהבראה גדול נחיצות שמירת הדיבור ורוב מרתה המפשיםו, הרי לנו דהדבר הוא הדבר החשוב ביותר לחיות האדם, ועלינו להקפיד ולהשניח על דברו שלא יפרק בעל בנה עינו.

ואם על ענייני הממון וכיוסו של האדם הוכחנו לעיל דמתבע הארץ לשמרו מרוב חשיבותו ונဂולתו הנשנית, על אחת כמה וכמה בדבר היקיר והנערך מכל עניין הדיבור, השומר ומארך חיותו דהאדם, וודאי יש לו לאדם לחסוך בדברו ולמעט ככל האפשר בשיחה בטלה. ולפי"ז היה אפשר להוטיפ ולומר לדודם שאינו נהר במיועט שיחה ומדבר ומפתח דבראים בטלים הרי הוא בבחיה אדם המאבד עצמו לדעת כיוון דעת"י דברו הוא גורם להפסיד מחייו.

וע"י ברמב"ם (פ"ג מל' לשות פ"ז) דב', ו"ל": "לעוולם ירבה אדם בשתייה ולא ידבר אלא או בדבר חכמה או בדברים שצורך להם לחיה גופו" ע"ב. ובספר חסידים סי' פ"ו איתא, "כללה של חכמה - שתיקה, מלאה בסלע שתיקותא בתרין". וע"ע בס' דודאים בשדה (פ' פג'עטמך) דכ' בזה': "נודע מהבעש"ט שהאדם ע"י דברו יוצא מן העולם החיות, רק ע"י דבריו קדושה תורה ותפללה בא לו להיות חדש, עד' הכתוב והחוות רצוא ושוב". ועיין עוד בס' ערב נחל (פ' ייסלא ריש ל"א ומאן יה נפסי יהא נגידיו) מש"ב בוזה, ובלקוטי תורה להאריז"ל (פ' עקן), ומש"ב ע"ז במדבר קדומות להרחד"א (מעליכם לי לומ' כ"ה, ליגנו), ובצוואת הריב"ש (�� פ"א, ק"ג), וכן בס' דרכי צדק (פ"ה סי' ז) דב', לצורך לחרם על השכינה שהדיבורים ממנה באים והוא לוקח אותם לנשיות, עי"ש.

ריבוי התורה - בסיס חיים

וכיוון דמדה טובה מרובה ממגדת פורענות (עי' סופה י"ה ע"ט), הרי שעל כרחינו צריכים אנו לומר דהלו מדת תורה והוגה בדברי התורה"ק מוסיף הוא כח וחווית אף לגופו וכמאה"ב (מאתי נ.מ.) רפאות הוא לבשריך ושקוי לעצמותיך.

ויתכן לומר כי לדברינו לעיל בדבריו לrisk הוא מפחית מכדי חיין, או בדיבורו בר"ת הוא מרבה קיצצת דיבורו, והיינו, darauf שקבעו לו ספר כל דברו במדה ובמנין מ"ט ע"י ריבוי למוחו הוא מוסף ההקצתה הנ"ל ואף מי חייו נתרבים מכח דיבוריו הרבים שצריך לנצלם עדין עד תמס.

מרבה תורה - מרבה חיים

ובזה יובנו דברי התנא (טנ"מ פ"ג מ"ה) מרבה תורה מרבה חיים, דע"ז שהאדם מרבה בדבר בד"ת, הוא אף מוסף ומרבה מעין דיבורו שהוקצב לו, וע"ב צרכין להוסף לו בימי חייו (כשהא מפסיק ליטנו גישס למאנע מימי חייו) כדי שורבה ומנו להגות בדברים אלו.

וע"פ הדברים האלה יובנו דברי המדרש (תיק"ל כ"א, 6) דאמרי' נכשל אדם בעבירה אחת ונתחייב מיתה לשומים, מה יעשה וייה, אם היה רגיל לקרות דף אחד קרא שני דפין, או לשנות פרק פעם אחת ישנה פעמים, או ללמידה פרק אחד לימד שני פרקים.

והדבר צריך ביאור דהאיך יסייע לו הלמוד הנוסף ויצילו מיתה בידי שמים, הא מן השמים כבר קצבו יום מותנו.

אולם להג"ל ATI שפיר, כיוון דלפי דברינו לעיל דכל המרבה בלימוד מרובה הוא בכדי חייו ובריבו שנותיו עלי אדמות, א"כ אויז אף אם חתכו דינו לחוב מ"ט צרכיהם להרבות בחיותו misuse הדיבוריות שניתספו לו יותר ממה שהקצתו הוה.

זוכה לדברים הרבה - לשנות חיים נוספים

ובזה פירש זקה"ק ה"בית שערם" ז"ע בביאורו על הנגדה של פסה - ערבי פסחים, עה"פ לא יהנו בגרונם, בדברי רבינו מאיר במשנה שני חכמים (טנ"מ פ"ז מ"ה) כל העומק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, ודברים הרבה אלו הם הנם מי חייו שתרבו וניתנספו, ובזה זוכה האדם העוסק ומרבה בדברי תורה.

וכזה הוא אף ביאור אמר הגמ' בשבת (ק"ז ע"ג) חי וHEMA לפום רבנן ולפום תלמידיהם, והיינו דמוכח למודם הרוב מרבים הם בחיותם.

ואלא הא דאמרין בפסחים (ט' ע"ג) לעולם ישנה אדם לתלמידיו בדרך קצורה, וממשמע לכאר' דאף בר"ת ימעט בשיחתו, אהא י"ל דמיירי שישנן הדבר הנלמד לתלמידיו בצורה ברורה ושלימה, ולא בלבלים בסבירות ונימוקים שלא דשם והגיהם כדי צרכם, אבל ווראי דלגבוי עצם הלימוד יש להרחיב הדיבור ולהוסיף בה כדי שיזכה על ידה שיתרבו ימיו כחפזו.

יבול אף בדברי תורה מתמעט דיבورو

והשתא נבא אל המכון בכיוור דברי הגמ' שהחילונו בה, והתמייה דמאי הוה סלקא דעתה רהגמ' לומר דאף בדברי תורה ימעט האדם שיחתו.

ונראה בכוונה העניין, דבריש דברי הגמ' בפסק האמנם אלם צדק תדברון מפרשים בנם' דהכוונה מה אומנותו של אדם בעוה"ז יעשה עצמו כאלם והיינו דהאומנות המיווחת שיש לו לאדם לעסוק בה בעוה"ז הוא שיעשה עצמו כאלם, כדי שע"י שימנע עצמו בדיבור יוכל להיות ומן רב כיוון שלא יפסיד ימיו וחיותו משום דיבוריו הנפדרים והבטלים.

ומקשה הגמ' יכול אף לדברי תורה כן, דובי נימא דאף כשהאדם מדבר בר"ת יש לו לקצר ולמעט בדיבורו כדי שיירוח זמנו וימי חייו ולא יפסידם ח"ז, תלמוד לומר צדק תדברון דברבי תורה יכול וצריך האדם להרכות כחפזו, ואם לא די בכך הרי שע"י ריבוי הדיבור בר"ת מתרככים כלל הדיבורים שנתקצבו לו וימי חייו, והיינו כוונת המשך הכתוב מישרים תשפטו בני אדם.

גנזי ראשיונים

חידושים מכתיבך של איש האלקים הגאון החסיד
רשכבה ג' מxon רבי מורה ר' עמרם בלום זוקלה יה
גאב"ד אופלא, בעל שות' בית שערים

הערות והארות במסכת ע"ז

בתום' שם מג ע"ב ד"ה שוחק כתבו ולפ"ז רמייא לרבען אליבא דר"י היאך יברעו ע"ג, בשלמא לרבה יעשה שחיקה בשאר מימות דלים המלאה אפי בעינא אלא לר"י היכי ליעביר דעתיך לרבען אף שחיקה בשאר מימות איינו מועל מראיצטריכו רבנן בגין' וכו' והוא תמהה דאם מוכח לרבען דאיינו מועל שחיקה בשאר מימות גם לרבה תיקשי איך יברע ע"ז כמו לר"י ועיין מהרש"א.

וניל רותוס' ריה אל ר"י כתבו רמשו'ה לא מהני לרבען שחיקה בשאר מימות ונחרות מושם דאיינו אלא כמו זורה לדות שכן דרך הנחרות שמתרגשין מימייהם רפש וטיט על גדורותיהם ושם עושה זבל ע"ש. ובתוס' מ"ד ר"ה נחל כתבו דרוקא כشنורף כמו עגל מגדל צמחים ולא שיר' נעשה זבל ע"ש. ולפ"ז לרבה רפי' משנתינו או מטיל לים היינו בעינא שלא שחיקה משום דלים המלאה אלא בסתם לים הוא ים המלאה א"כ לא פליגנו רבנן רק על שוחק וזורה לדות, ולפ"ז יש לומר אף דרומוך בוגרמא לפ' פירוש התוס' לרבען אף שחיקה בשאר מימות לא מהני י'ש לומר דהינו דוקא כשןורף

בתום' ע"ז טז ע"ב ריה מי דמי וכו' כתבו תדע דהא לא אסרים מכירת שדה לנכרי מהיט כי היכי לאסרים בהמה גסה ע"ש. וכן' לא ע"כ אין כוונת התוס' מושם שביתת שדהו בשבת דהא אין אדם מצווה על שביתת שדהו בשבת כרומוכ'h מטוגיא דע"ז כ"א ע"ב. וע"כ רכוונות התוס' מושם שביתת שדה כשביעית. וזה תימא דהא שביעית איינו נהוג רק בארץ ישראל כמ"ש הרמב"ם פ"ד ממשיטה, ובאי' בלבד מכירת שדה אסור מן התורה מושם מעשרות (כמכואר לקמן סי' כ"א). וסבירו היהתי לומר דקושיות התוס' הויב גבר תושב דמותר לחת לו חניה בקרקע. וככבר היה לי בזה מורה' של הלכה עם הנאן ומגנו' מהרמ"ש הכרלו החיטים. ועיין תשוי' מהרמ"ש (מהר"ט שיק) יוד' סי' שכ"ט וסי' של'. אבל אכן תקשי'ה הא בלבד' הא אסור מושם דמקע' לה מעשרות. ואין לומר דהוה ליה אסור גם מהיט דהא כתבו תוס' יומא נ"ט ע"ב ריה הוא דהיכי דבלאו היכי אסור מן התורה לא תקנו רבנן. ע"ש וצ"ע.

ב עיני א"כ איך קאמר ר' רבנן אף הוא געשה זבל ואסור משום רס"ל זורי גורם אסור כמו שתכתבו התוס' במתנית'. והלא כתוב הריטיב"א לעיל דף מ"ט ד"ה מורה ר"י רהא ראמירין בחולין נ"ח ושווין בכיצת טריפה שאסורה מפני שנולדה באיסור ברטפנא מארעא ולא אמרין שהתרנגולות והקרקע זוריג לפי שכל העיקר הוא מן התרנגולות כי הוא ההורע והמצמיחה ואין הקrkע אלא כעין מזון בלבד להתרנגולות לחמה ע"ש מבואר כיון שהקרקע אינו גורם לנוף הביצה רק גורם לתרנגולות וא"כ הווי הקrkע גורם דגורות, והתרנגולות גורם בלבד לנן לא מיקרי זהה גורם. וזה נראה כוונת התוס' פסחים ע"ה ד"ה וגראו בשם ירושלמי שריך כשהסתפק נזללה בתנור וגהלים תחתיו הלא חום התנור ג"כ מבשלו והוא צלי מחמת ד"א, ומפרש כי איכא אש האש נזח כה התנור ותנור מזרף חום הגהלים שלא יתפוז ע"ש. ואכתבי תקשי הא התנור ג"כ גורם שיזלה והוא צלי מחמת ד"א. ולמי"ש השלטי הגיבורים ע"ז מ"ט דהיכי ראיין הגורמים שווין אולין בתדר עיקר הגורם ניחא דהכא נמי אין הגורמין שווין וגהלים עיקר הגורם אבל לפי דברי הריטיב"א הניל איש בפסחים ותנור אינו גורם לפסח רק לגהלים וגהלים בלבד גורמים צליית הפסח לנן לא הווי צלי מחמת ד"א. ולפי"ז ראיין גורם איסור מצמיחה רק שהוא מובל בקרקע המגדל צמחים הוא גורם ומסיע להצמיחה והיינו שנורם

משום דנעשה זבל דהא מגדל צמחים רכbicci אידי הtam אבל שחיקה בלי שריפה דיאנו מגدل צמחים ואינו געשה זבל שפ"ד י"ל רמהני גם בשאר מימות ושפ"ד מzinן ביעור לע"ז בהכי, אבל ר"י דאמ"ע ז"ל שלא מימאה בעי שחיקה ומסתמא ר"י קאמר דרביעי שחיקה בע"ז אף בים המלח דאיידי ביה רבה DSTAM לים היינו לים המלח א"כ חזין דס"ל LDL"י בעינן רוקא שחיקה ומיטיל לים המלח אבל בשאר מימות לא מהני שחיקה עכ"פ بلا שריפה וכיש לבנן רלא מהני, וא"כ שפ"ר קשה לרבען מהני שחיקה בלבד שריפה בשאר מימות הירק יבער ע"ז. דבשלמא לר"י נהי רלא מים כיון דלא חיש לנעשה זבל רס"ל זוריג מותר מ"מ שפ"ר מzinן ביעור בשאר מימות ע"י שריפה ושהיקה אבל לרבען כיון דבשחיקה בלבד שריפה לא מהני בשאר מימות זורה לכוי לא מהני ושריפה ושהיקה נמי לא מהני בשאר מימות משום דחיישין לנעשה זבל רס"ל זוריג אסור, וכמו שהוכיחו התוס' א"כ לא משכחת ביעור ע"ז בשאר מימות, שפ"ר קשה מה יעשה וכי כל שעיה ילך לים המלח, וא"ש.

* * * * *

בתוס' שם מ"ד ד"ה נחל הקשו הא בחולין פ"ח קאמר אין מכסיין בשחיקת כל מתכוון לפ"י שאינו מגدل צמחים, ותי דלחודריה ווראי אינו מצמיחה אבל כשהוא מובל בקרקע המגדל צמחים הוא גורם ומסיע להצמיחה וכו'. ופלא

אין כדי לחייב פשיטהASAOR והו
הדין נמי להיפר אם יש בהיתר כדי
לחטמץ ובאייסור ליכא כדי לחטמץ
אפילו למאן דאמר זה וזה גורםASAOR
הינו רוקא אם אי אפשר בלי גורם
איסור אבל בשדה שנזבלה בזבל
העבורה זורה כיון דאפשר בלי גורם
איסור וכיון שמשביח הגורם איסור
יותר ע"ש. ואם כן כאן שאין הגורם
איסור מצמיח כלל רק גורם להשביח
גורם דהיתר או להיפר שהגורם היתר
גורם איסור שיוכל להצמיח ואם כן
הכל בא מגורם היתר ודאי תיקשי מה
זה וזה גורם הוא ואמאיASAOR רבנן
וצ"ע.

לקרקע שתצמיח יותר טוב והקרקע
מצמיח א"כ הא זבל הו רק גורם
דורם והקרקע לביר גורם היתר וא"כ
אין זוזיג ואמאיASAOR רבנן. ועיין בתוס' פסחים כי' דלרבען {הכא} אם יש
בשניהם כדי לחטמץ שרוי ואינו אסור
אלא בא' כדי לחטמץ ולא בהיתר ולא
כמ"ש בע"ז ס"ח ע"ב ד"ה ולכ"ש דאפי'
למ"ד זוזיג מיותר הינו רוקא שאין בו
 כדי לחטמץ אבל אם יש בכיא כדי
 לחטמץ מודהASAOR ומדבריו נלמד
adam יש בהיתר כדי לחטמץ ובאייסור כדי
 לחטמץ לכ"ע שרוי. וכן ממשע בתוס' ע"ז
 מ"ט ד"ה עד שיהא באיסור כדי לחטמץ
 פ"י ואוASAOR אף' יש בהיתר כדי לחטמץ
 אבל אם יש באיסור כדי לחטמץ וביתר

הగאון מוה"ר רבבי יהונתן אייבישיין זצ"ל.

ביאור במדרש פליאה בפרשת וישב

במדרש י"ט יעקב המר יעקב עשו וגנו יוכניש נצלה, נצאל
סקיס מואה ה' כיגוד ה' ולחס ולחני קיימתי מה"ג מנות,
ליינו דין שלא נצלה, מיד קפנה עליו רוגזו של יוקף, עכ"ל.
لتדרץ למה אלה עתמו נצאל סקיס עזיו מואה, ועוד דמה נמה
לעמו בקפייה רוגזו של יומף.

נראה לנו מדרש לכתיב וימליך להתnames כי הלה אל צי הכל שחלופה.
המר עד עצביו כיימי קוגר שלוני לדיק ועצביו אני רוחה שלחינה
רשע, לנו מלה יעקב סתום רשות, הges שלט"י פי' סקimum מקור
לו ע"ז, מ"מ לפ"י פשטונו נרלה לישע קשי' מהרט"ה נמ"ה פקאה מה
לה יעקב נצלה יוסף לרחות נצלות לחמיו כל שום ידע כי צונחים
חוותו ומתקבז[יס] להמיתו.

דעתנו לנו מדרש דית לדקק עוד גפקוק להמר יעקב לך נא להה חם
צulos החקין כוי' והטיכני דבר מיום, נ"ל להמרין גפקומים
(ד"ג ח ע"ג) צלומי מואה חיין ניזוקין לך נבליכמן ולך צחירותמן,
ומפיק סס גפקומים כיימי דפקים שווייה שלוני ויחמר שמוול לך
חנן ונגו', ופי' קרי"ף כיימי המרין סכיהם שווייה שלוני כיינו דזוקה
צחירותמן שכבר נעהה חמואה, חן לך נבליכמן לך דפקים פיזיקל, זה
פי' ויחמר לירוק לך נא להה חם צulos החקין, ולך כי' ממירוח צמל
ישרגנו חומו דכוון דצלים מואה שוח לדבצלים חומו מקיים כיגוד ה' אך לך
חין למוץ לך דכלון סכיהם שווייה חן מ"מ י"ש למוץ צמל צחירותמן יהל
ניזוק פכנדר קיס חמואה, לך חמר והטיכני דבר, נמנע לך צחירותמן

עלין סמואה כיزاد ה' עליו, ע"כ חמל שיזוג עליו וח"כ כי הולן בטומם לדרכו צלי טום מקטעין וק"ל.

אמנם כי קסה ליעקב נמה נחמת ניוק יומך וטרף טורף יומך דפי דעתו ה' צלומי מ' מ' חיין ניוקין. ונ"ל להרמן"ס פסק שה דמואה נקייס וכיزاد ה' כי זלכתי זליך האן חס וכי רשות חיין סמואה חל עליו, וחסו טהרה יעקב עד עצמי סיימי סודר צלמי זליך האן עצמי סמה נני, קסה ולמה כנ"ל, האן חי רוחה טהרי רשות ולמה צליח מ' טהר כי, וד"ק.

אמנם נקוטי' בגמ' לקידושין ומולין המעשה דרי' יעקב לחמל לו האביו עליה נפירה והנה גוזלות וכו' ונפל ומית סיכון הליוכם ימיס חל זה וכו' ופליך בגמ' דילמה מקרלה בענירה כי, ולפ"ז גס כלון קסה ה' פ"ז ליעקב להחלה עתמו לרשות דילמה יומך מסורה בענירה כי.

אך כל המפלשים כתבו לקוטי' בגמ' [הו] ר[ק] חס הוועליים בענירה המכנה מואה וחיינו נוטל עליו שכיר, האן ה' דענירה חיינו המכנה מואה ועל מואה נוטל שכיר ועל בענירה עונשתה חיין מוקוס נקוטי' בגמ'. ויש לנכיה ר' מנטוי שנותל שכיר דצניל ניגוד האן אף שפועל רע כל פisos, וח"ט לדולי סינה ישיכם עטי' דצלווה דוכות ניגוד האן כל פיש קופץ עליו רוגזו כל יומך דכל גערו שחייב עתמו לרשות האן פוש הוועלי נקוטי' בגמ' דילמה מקרלה בענירה כי, האן כל אבך שהחייב ישיכם עטי' מהמת ניגוד האן ע"כ דליתה נקוטי' בגמ' כהנ"ל וטפיה חייב עתמו לרשות ופה קפה עליו רוגזו כל יומך וד"ק.

הగאון רבי שלמה קלולוגר וצ"ל

אבייד בראיד

אי. קייל בכל מקום הכלל דברן נמצא כאן היה לגביו דין דאוריתא

בסי' מל"ט סעיף ג' הניתן מטה ומול עשרה וכו'". הנה קרי"ג שטמיט כל הליניס הנחלמירים נס"ק מסה מהלך סוגיה לי' גזולין כל מלה וכו' עד סופה. ועיין נא"ז טמן טעם זה מזוז דנטולם עכבר הינו סכימת ייע"ט. ונכלוosa קסה עליין ומה לנו סעמיך וא' לדין דחס הניתן עשרה ומלה ט' הוא לפיקוד לדיני דיניס הלאו לנו מיינו מלה נעל [ע]כבר נחלמת רק סמהה שמחה לממו הוא שמחוקף [עליסס] ומיינו יודע מהוisa עניין נעשהسو"ל לאסמיינו הוא ציריך לבדוק הוא לנו, וחין לומר בסגס וזה כיוון של דין סקלסה כן להנימט ט' וימלוי עשרה הוא לפיקוד הינו לירע כן רק על ידי עכבר שנוטלו וכלה"ה לנו לירע כן ע"פ סרכונז, ולכך ג"כ מקרי הינו סכימת, מה ו"ה ספרי נחלמת של דין כל ס nim עשרה ומלה ט' סעמיך קרי"ג סכמג טס ו"ל ומזה סמכייר ייימנו צנעהה כגון היס הניתן עשרה ומלה מטה וכו', כן למם סטודר לסתמיך וזה כלי לפיקוד כוונם סמאנסה מה סמכייר ייימנו צנעהה כל יכל לומר צהף היס הינו יודע היס מחד לממו ג"כ ציריך לבדוק לכל מפרט טס דוקה כגון היס הניתן עשרה ומלה ט' כמו סמכייר חמס ר"ב מריר נס"ק, חדל עכ"פ קסה מיוון סעמיך קרי"ג וזה של דיןسو"ל נבדל נגמי עכ"פ ציריך לבדוק האם כוונס סמלצון סמאנסה וווקימול דברן מריר לנו נסמע רק ציריך לבדוק מהר היל וטו"ל נבדל צלפי מהלמת ציריך לבדוק מהר כוונס.

להנימח בכורותיהם אצל בכורי חבריהם אלא מתייחסים להם מקום לעצמו שלם יתערבו ולפיכך יש לתלות דרני תשע היביא אדם מעלה מא והני ט' ראשונות כבר לא היה כאן ובוואדי גיררו

א. ציריך לבודוק אחר כל התשעה וכו' שאנו אומרים מה שהנימח נטל ואלו אחרים הם

ב. כתוב הלבוש הטעם בתוך דרך בניין

שער הלוות

יט

לכך נלהה מזה וכוכחה כמה שוליימי לומר לעיל דקיי"ל גמ"ע"ג כרכ' לעניין סדרה זו להMRIין כס"ג חזקה דכוכ"ה רק גמ"ע"ג קי"ל' לשוי חולין מונעס מהר דקיי"ל לשוי ממון גבוח וככ'ל, חכל נחמן לדן שין סדרה זו להMRIין חזקה דכוכ"ה ולכך ח"ק לדוק בסניהם ט' ומזה עשרה וזכאים עשרה ומזה ט' ח"ק יומך לדוק רק חומו מהר, זהה פסוט.

והנה צוז פדין אן גנים ט' ומזה י' הוא לאיפוך סיה נלהה לדעתה פטוקיס לכדען' וכמן לירן לדיקה זו ולחמי מה' ניטל לירן לדיקה לדין לומר צוז כיוון שטיטל סי' ספק לדען ולאקל סהלי כמן מזינן לדען ס"ל לשכל חולין קרי ס"ל שטיפלו לקולן מהזקן לכדען דודמי להMRIין נינסו וט"כ כיוון דבודמי מסיב לאו לדען ולט' כספק לדס' כס' סי' לאו ליאך למולhim גדי מעשר דסי' ספק לדורייתם חל'ם ודמי דק"ל דמי ודמי להMRIין ט"כ נ' מהני צוז ציטל, ודומה לאקל ממן' עס להינו שטנעם שטגד' ונעלס מעיניו דמי ודמי ממן' ולירן לדיקה עכ"פ מדלען ולט' מסני ניטל זהה סיה נלהה פזוט ומוקכס.

חולין ומעשר שנטערבו נהקטין להוותה יופקיען להו לחולין דמעשר פטין גבוח הוא ואיזה הדרך לערב מעשר חולין עם מעשר כו' עיב' דה הכל אבל איז טעם זה מספיק להוואר שארב חולין שמעשי' האלו נשתנו ואינס יש' ממעשר מחרקית העירוב ימミיא הלאטה ברבי דאולין להחומרה דהשאар חולין ולא הכל חולין יעי' מהרב הורקוס פ"ז ממעיש' זור' כוונות רבינו זיל דבחמץ ליכא רהאי טעמא וממיילא נשארנו בחוזבר דבראו נמציא באן ר' ופטרינו ליה נבדקה מיטשעה האחרים

ה. רבבי ס פ"ז מחוי מ'. וכיב' הטיר צי' ציל' ט

ו. שם

ג. מתני פ"ז דמעיש' מוייב האומר לבנו הרוי שם מנה מעשר שני ונמצא מאתה השאר חולין ואמרינו דמנה של מעשר hei כאן ולא ניטל שנאמר דאלוי אחרים הה ועי' ביצה ד' י' סותם מתני ברבי בכללא דברן ונמצא באן היה וכיב' הייש שם וויאי ירושלמי פ"ז דמעיש' דהוא פלונגתא דרבנן ורבנן אמנים הרמב"ם פ"ז ממעיש' ה'ג פסק דהכל חולין דהלאטה ברבן ודעת הראכ"ד דהכל מעשר כלשנא דמותני ועי' ב' י' ורדי' מה שהאריכו לבאר משקנת פסק הרמב"ם דהלאטה ברבים יעיש ועי' בתבות כ"א הלאטה ברבי מוחבירו ולא מוחבירו

ד. בלומר דליך' אית' לו להאי בלא דכאו נמצא באן היה אד לעין נועת

אך הגיע לידי ספלוי שאלוף ומלהמי נגען סמולו קונגין סס שכם
למה פידין זה כל הנימ עשרה ומלה ט' מה ליפויו סו"ל לרענן
מ"מ ציטעל מה' נדוק לאי ספק לרענן.

ודבריו ממויין מלהו לפער לדין לפאר לומר לם"ל לרענן לריק
ספק כי [לכון ל[ס"ל לסתס כי חולין כי ספק מורה,
ולין לומר כוונת הנגען סמולו דיס ספק דצמיה הצלמיה הצענער ולין
שי ספק לרענן ז"ה שפלי שוח כמג סס שקונגין הולם הליינ דר'
וילט לדצלטס מאירלה, ולין לומר כוונת הנגען סמולו, לם"ל לרענן
סמס לאי ולתי שיינו רק דולדלי הינט הרטשוניס רק מהרים הס ולין
כיזן צעכ"פ זה ולתי שפלי המריס הס צווג המלין דהמרים שי ולתי
חולין דהלי סמס מעומ דעלמא חולין הס ולין מהרים הצענער הכל נטי
דוּה נחצצ כולדלי שפלי המריס הס עדין שיינו צרוּ שצענער דוקה נטלו
הוּלִי ליוה לאַס גדוֹל נטֵל גרטשוניס וצעטס צציפֶה הוּ צבָּה ציעור
כלינו רק דיס חצצ ליפויו הול עכדר נטלו ולין עככ"פ מייד ספק מה
נפקה ושי ספק לרענן ולתקן.

אך צווג מלהמי נגען סמלך סוף פ"ג מה' מהן שפניהם כן נצט
שכית יוקף צלה כומר כן כיזן לרענן שי ולתי חולין ס"ה נמי
נענין מהן יעד"ש מייסו לפי הינ'ל אין לדורי הצעי מוכרכין. גס להפז
ליישע דעת סגען סמולו כמו צלה נגען סמלך לממה על בטורי,

פי דחשיב כבודאי בו' עיש'. וקשה
טוּבָא שָׁהְרִי נְבִי מְעֻשֵּר עַל כְּרָחֵךְ הַיְינוּ
טעמא כמײ"ש התוסט' משום דאין אדם
מניח חולין אצל מעשרadam לא כו
היכי מקלין בדאוריותא וכיוו שכו^{בבבזקה דליך האני טעמא הוויל ספק}
ואזילינו לךו לא פבי דעת הטוב זיל
דבבדזקה נמי אזילינו בספק להקל.
ועיין בהרכז'ה ובישיש'ש סי' כי' ע"כ

ג. כ"ג דעת הטור שי תלייח לחלק בין
ביטל ללא ביטל ועי' ב"י שם, אמן
עי' בנווביק אבה"ע סי' מ"ז שתמה
בדעת הרמב"ם נה ו' שדעת
הרabi' רוזיה והה"מ דאמורין אפי'
בשל תורה האיא שabd האיש נמצא

ה. זיל דעת הטור דאפי' ביטל צריך
לבדוק וכותב מרן (הכ"ז) שם דהינו
טעמא מדחיזנו לרבענו דמקלי במעשר

כן ס"ל לאצטן פמיהו לסתם יעוז'ה ולוז'ק צוּזַי, עכ"פ מזוהה זיך צוֹזָה פלונגמל צין הטער לארוּה... וטהמלווניס למ ספיחו.

קי"צ סי' ע"ז מה שציין לפלפל בדרכיו הטיז'ן הניל לענין שאור מקומות שביריה חילוק בין דאוריתא לדרבינו (ויעין רשב"א ברכות דף ל' בדיקת חמץ החמירו בו כדורייתא ועי' הה"מ פ"ב מחו"ם דביה דעת הראייה)

ט. עyi מל"מ פ"ב מחו"ם דאיון נפי"ן בין ביטל ללא ביטל וממלא הויל כל הספקות ובמקומות שמקילין היה אפי' במקום שלא ביטל (כלומר בספק דאוריתא), עyi שי"ע הרב ס"י תל"ט בקו"א דכוונות הרמב"ם כדעת הטיז'ן ביטל בון לא ביטל, וכי' החק יעקב סי' י"א, עyi ס"ד'יט יוויד ס"י

קניני התורה

התורה נקנית במ"ח דברים, بما שאמרו נקנית יש לדעת דמשונה קניין זה משאר קניני העולם, דבשאך קניני העולם באחד מכל הקנינים סגי ליה וקמי החפש, ולמשל מטלולין נקניין במסיכה ובגהבהה ובאגב ובחליון, והאהה נקנית בשלשה ורכים בסוף ובשר וביבאה, והני קניין או או קתני קלומר או זה או אין צורך כלו דכל hei קניין הם כל אחד בפני עצמו שלם ואפי' בקנין כסף שנחלקו וקי"ל דאיון קונה אלא למי שפרע הוא מפני התקנה שלא יאמרו נשרפו חיטוך בעלייה, אבל קניין תורה אינו כן אלא צריך כל hei דברים לקנות התורה וכשועשה ככלו זוכה ונעשה התורה קניינו ולא די באחד או בשנים מהם ולפי שביעוניה לא מkipידין בקנינים נראה דלכן הרבה לומדי התורה לא הזכין לקנותה הגם שמטריחין ולומידין מ"מ לא נעשית התורה קניין מידי דהוה אנטכסי הגר (ב"ב נ"ד ורמב"ם פ"ב מהל' זכה ומיתהה ה"ב ותוס"ע ח"מ סי' ער"ה ס"יב) היה איתתה ואכללה דיקלא בתPsiחא תליסר שנים אתה ההוא גברא רפיק תוטיה פוריא אתה لكمיה דלווי ואמרי לה קמיה זמר עוקבא אוקמיה בידיה אתה קא צוחא קמיה אל' מי עבדיר לך דלא אחותיקת כדרמזהקי אינשי הנה מבואר ואיתתה זו אלמנה שאכלה מנכסי גור י"ג שנים וחשכה כבר שהם שלה ובא אחר והזחיק בהם שרפתק בהם פורטה ונתנם מר עוקבא להאן דחזק בהם קרוא והאהה אבדה את הכל ומסן הוא בקנין גשמי כ"ש בקנינו רוחני קניין התורה שצערן לקנות ולהחזיק בהם בדרך שאמרו חז' ל' ואם לאו לא נתקיים הקניין והמקח בטל ח'ן

עוד משונה קניין זה דבכל שאור קנינים החפש שקנה הוא חז' מגופו, אבל קניין תורה הוא געשה חלק מגופו עד שנעשה תורה עצמה (יעין ראש'ן קידושין לג' ע"ב) אתם הדבקים בה, אלקיכם חיים כלכם היום וזה והי' קנני הראשית דרכו (ספר הקניינים)

כמוה"ר הגאון המלך רבי רפאל בירדונו זצ"ל:

ביאורים וחידושים בהלכה על סדר השו"ע

בעה"ז. כי ה' ק"ג, מ"ן מוכلين ק"מ ה' נלמוד מורה. נל"מ כי קנ"ג ק"י פג' ממלוקת לימיל נשלו עשה מה צילמה, ונלהקה שמסס כלן כמי' גמראית להמס ווועל נכון להכל מיירי שמקשו לנו'ן לקלות צו הפי' צל' סקליטו וכ"כ מ"ה. וכמג מ"ה דכיון שהמניג כן כללו סמן ע"ש ס"ק כ"ג.

ונט"ל מזוהל דIFYו שמעטה ילו מקפיקים למוזונתי ולויה למכוול ק"ח וינעל ממלהכתו ויעפקו צמורה, וטה"נ חס לנו'ן יכול להמפלים

שית ע"פ שאינו צריך לו, יתר ע"כ ארשביג אפי' אין לו מה יאכל ומבר שית או בתו אינו רואה סיינו ברכה לעולם, והרמי'א בירוי' סימן עיר טען אי' כתוב ע"ד המחבר שכ' ואינו רשאי למכרו אפי' יש לו הרבה ספרי תורה זהה"ל, ואפי' אין לו מה יאכל רק עיי' הדחק ומכוון בהגנות מימיוני פיו ובבאה"ג אות ד' כתוב דברה מתוצר מה שהקשה הנחת מימיוני והבאו הבוי', סתם ולא פירש, אולם בדרישה כ' לדבורי הרמי'א אפשר לישיב קוי ההגות מימיוני שהקשה דכיון דמותר למכור שית מותר תורה ולישא אשר כיש' דמותר מפני חויי, ואיכ' צ"ע אדרבי רבשבי' דלא התיר אף לצורך כדי חויי. ובאמת בדברים האי דינה איתא בכ"ח דיש לתלות עני' זה בפלוגות האמוראים בירושלמי דמסכת ביכורים, אבל הבוי' נקט בפשיות דاتفاق להירושלמי מותר למכור שית מפני חויי), ועיי' בבח' משיכ' לישיב בזה. ולדברי הרמי'א הניל אל'יש' דודאי היכא שאין לו כל מה לאכול אז' מותר למכור השית' וכוונת רבשבי' הוא היכא שאין לו רק עיי' הדחק (ובחלשו הרמי') דאז אסור לו למכור

. מition תכריך כתבי יד שברשות מכון
משנה הלכות בא"י

.א. מקורו במגילה כי' ע"א תיר לא
ימכור אדם שית וכיווכיב בב"ב בדף

.ב. בשווי העgni כדין

.ג. במי' בא בפי' קנ'ג סי' ק' כ"ב הקשה על דברי המחבר שכ' בסע' סי' יש אמורים דחיד בשלו אפי' שית מותר למכרו ולעשות דמו' כל מה שירצה כל שלא הקדשו לקורות ברבים, והקשה דבח"מ סי' רמי'ח סי'יא פסקי דהאומר נכס' לפולני שית אי' הו בכלל נכס' או כיו' דלא מזדבן לא היו בכלל נכס', והתאם ע"כ מיררי שלא הקדשו דאס הקדשו לא הו שית דליה וחוזי' דאי' לא למכרו. ומתרץ המג'יא דצ'יל דהתרם מיררי שמסרו לציבור אבל לא הקדשו ועי' אס'ר למכרו והכא מיררי שלא מסרו לציבור כלל

.ד. סי' עיר

.ה. שם

.ו. במגילה כי' ע"א תיר לא ימכור אדם

ממעשך ידיו ודמי למכרו לדיןך לך דבר שומו מפי פיקום נפקה.

ונראה דהיפילו לפועל חזו מומר למכרו, דקיי"ל^ט דכ"ח גוטלו חמוץ. וגס' ג"ח גוטלו חמוץ נלה דשי למכרו דדוקה לשם קנו ללימוד צו הכל וזה קנו גע"כ גאנזיל חמוץ, וכן כתג הטעז'ו ה"ח קי"ג^א צאש ג"יב וסעה לסגו סימן למכרו כדי לילך מה"י, ונראה דקיי' כלמדו מורה ויה"ע.

גם ג"ע מה מכרו לקונה צו לו נזק ומחרוג הוא מפילין וממדחמר מהן ללימוד מורה מצמע צחצ'ו למטען צהיר מזות, כי מ"ת כנגד כולם, וק"ק אין ינעל מן המזות וי"ל לשוי מהו ועיין מדיניס מהו גמורת צניע"ד קי"ע ז'.

והיינו דרך הלוקת סיית אסור לו למכרו אבל הספרים שכותביהם הרבה סיית וכמוים הספרים מותר להם למכור סיית זהא עיז'ון קנו, בו הביא הבהיר בשם הייר מנוח, ולפיז'ין כיון דהבהיר דחכא לא נטלו כדי לימוד בו אלא כדי שעיז'ין יושב לו ממשנו ספר מותר לו למכרו

יא. צי' כל קניין סייח י' דבי זוזיל, וכן אם קנהה מתחילה כדי למכרה וכייש אס שבליו בחוב ישותר למכירה דאליך ספר נמי נאסר לו למכור סיית זור נמי דבאותה שלא באה לידי בדי שתהיה שלו ע"כ

יב. ראה לעיל העשרה י' מהו לדברי רבבי

יג. אפשר לדעת רבינו משום דאו תורה כתורת א' י. ראה ספרי ר' עקב

יד. ציל סייעיר

ח. דברי רבינו בכואן צ"ע, דאף אי נימה דרבב"ח יכול ליטלו בחבו אתקי תקשיז מי התיר לו לבעל הס"ת ליתנו דילמא כל עיקר ההתר הוא לב"ח דמותר ליקח ולא לבעל הס"ת ואולי אפשר לבדעת רבינו דסיל דכינוי דאיתא בבב"ב קע"ד דפריעת בע"ח מצוחה تو שפיר אמרי דכדי לקיים מצוחת פריעת בע"ח מותר למכור הס"ת ולפרוע, זהה כל עיקר ההתר למכור סיית כדי לישא אשה הוא משות העשה דלשבת יצחה וחזינו דמשום קיומ מ"ע גרידתא מותר למכור סיית, ואשר ע"כ אפשר דמשום המ"ע דפריעת בע"ח מותר לו למכור הס"ת

טו. בביק י"א ע"ב אפי מגילמא דעת כתפיה וכייה בבב"ב קניין ע"ב י. נראה דמקור חילוקו הוא בדברי הבב"ד דדייק מדברי הנמי דמנגילה כי'ו דתנן התם לא ימכור אדם סיית בל' יחד

הగאון רבי אברהם מנחם שטינברג זצ"ל.

אבדי"ק ברואד - בעל שוויון מהוה אברהם וגוי חילקים)

עדות מיוחדת אי הוה עדות לסתותה

ב"ה א/or ליום ג' תולדות תרנ"ה לפ"ק סייעטון

ישאו הדים שלום לכבוד ידידי שאהבה נפשי תלמידי החരיף וشنון
זית רענן משותנו לו סדרורה דובר בשפה ברורה בשכל ובכברא
ישרה כשות מ' משולם נ"י.

מרוב טרודתי לא יכולתי להסביר עד עתה במה שהצעת לפני
בפלפולא דאוריתא עת היזתי בק' קאלימייא בשבוע העבר, ועתה
באתי להודיעך כי עינתי בספרו של בכבוד ידיד הרב הגאון אבד"ק
יאזלווייץ.

בעניין ה' של מלעם לי נצמי וסוח נקוטה ל"ג הניל לעני הגמלון
לע"ק היגל ומדוקטו למתניות (ולוינס מה"י) שענייל לסקלהם סוטה
סיל דיני נפסום ופקול עדות מיוםם כמו נדיי נפסות, וסעריל סלכ
הניל (מדכי רצ"י קנאדרין פ"ה לעני סקנמה נכיפת סכמג דעתם
מיומלת עדומן לממן, ול"כ) לדף ה' לס סי' דיני נפסות מ"מ מועל
ממ"ג, כיוון לדין וס מקור לטעמים, ולפ' מיטין למסדי סיקרי צו,

א הוה הנגן ר' מאיר אריך יצ"ז
ירמ"דובר באו הוה על משיב' בספריו
מנחת קנות באסותה שם ועי' בשוויש
אמרו יושר חיב' סי' ה' פ"ז צ"ה ב
וושם סי' צ ט סי' ו' ו' ע"ץ ריבט

ב ראה משיב' בעניינים אלו בשווית תוכן
מבשר להגרים ראתה צצ'יל' נמקבל
המכתב חיא סי' ליט' סי' ב' ע"ש
היטב. ויעש שם סי' לה חישובה אל
הגרא מא שטינברג צצ'יל' וכבר העור
על רמכתב הנדפס באירוע יש היטוב

מתוך מכתב תשובה בדעת אל הגאון
רבי משולם ראתה צצ'יל' אבדיק
חרוסטקוב, בעמיה'ש שוויון קול
_mbשר

בתוי זה הנגע לירינו באדיות מכוון
"גולדע" מושת חכמי פולין, מכתי'
שגנוי הרהיג ר' יצחק מאיר האיטו
שליט'א. רב בשומרון. נעתך ונערך
עי' ראש המכון הרהיג רב' דוד
아버ם מנדלבום שליט'א מביב
תשוואות חנו לו

והנ"ל מלבד רצ"י קנדליין סס לעודות מיוםמת עלומן למם, רק בגויס"כ כו"ה דמיינו מועליל כד"ג ע"ט.

דבריו פטעין וכרוין, אין מן הילין להילין צו, עדות מיוםמת לפיקול למו מסוס מס' שיקלה כו, רק מסוס גויס"כ וכד"ג, עיין מהזותם בימ הלפליס אה"ע קי" מ"ב נמכו' שהונן טהרג"ה סכמג, צעל קמירה מצוג כעל קדוזין להינס מתקיים דלע עדיס, ולמו מסוס שיקלה, ולכן פיקול זה עדות מיוםמת לדין עיקר הקמירה מיימי לה לדי אסקה, אבל ה"כ לר"ו ז' עדיס ציחד, וכדוע מכוול פירוטלמי קוטה סס, לעודות מיוםמת פיקול כעל קמירה, ע"ס סמאנך הגירוקם פירוטלמי, ועיין ז"י מ"ט מ"ט פירוטלמי הלו.

ולפ"י"ד רע"ק ה"ל י"ל צפיטות לנדי פירוטלמי, ויה"ט להפוך הסגימן, וזה כו' סמלוק בין עלי קמירה להמר פירוטלמי צפיטות דלע מקני עדות מיוםמת, ונעדי קינוי חלי לה פלונגמל דמ"ק וריב"ק, להינו מונן מה מילוק יט בין עלי קינוי לעלי קמירה, וכן עמל ה"ט סס, וצלהג"ה ה"ל ה"ל.

ולפ"י"ז ה"ט, לעדי קינוי למ' מציב עדין ד"ג, דמי יודע חס מקתול חמ"כ צפוי עדיס, ונ"ט צעדי סקינוי למוקלה לצעלה עכ"פ ה"ק חס למ' מקתול צפוי עדיס, רק צבצל בעלמו רלה סנקלה מס' עקוורה עליו ע"י העידי קינוי וכמ"ט טהרג"ה סס, ולכן חלי צפלונגמל דמ"ק וריב"ק, חכל צעדי קמירה דמסקין חומה ע"י, הי' דיב' נפשום פיקול זה עדות מיוםמת.

ומדברי פירוטלמי הלו מזוחר דלע כהמארה"ט ספק עלי זנות דלע מקני עדות מיוםמת ולהן להילין.

במה שככל היליכו הילרוניים ומ"ט ארבע נקפו סס להציג מלבד רצ"י וכלה"מ לנוין עדות מיוםמת למכניקין לכיפה מסוס לעודותן למם, למארה"ט ה"ל דהה למ' חכרי סקל' הונן דלע נטיקלה, ויה"ט ע"י ע"מ דיווע לאנדער למם צוינטה, שהן יכול

להתייחסה, אין קווטיל מושך, לדיטיותם האמරתית עד זונת לינס כד"ג, וכמ"ס הכר"ז גניטין פ' מי שמהווים, ה"כ לעניין ד"ג היו עליים פקטולים ולו סמכין עליהם מגויס"כ, כמו קרכוביס לפקטולים, וולמיין צפ"ק להן מטה ולחון נקרובייס פקטולים, ומן צד"מ לדולחן לו חיברי סכדיי הלו נטיקרי, ואפ"ה גוילת המורה לו נטומך על עדות קרכוביס חף לדיעין ולחי סבדר חמת, מ"מ בעין שימולמת סבדר ע"י עליים כטליים, ועין כר"ז גיטין ד"ט מ"ס לעניין ערכלות, וככבר מהרין זהה בגלוון ר"מ מוחמדצ'ה צמדוצ'יו לנימות ע"כ, וס"ג לעניין ע"מ, צלמת סטימות האמරתית דזנות למי לד"ג לפטל זה ע"מ, ה"כ סי' כרכוביס, לא לדיעין לסבדר חמת כגן מטה ולחון נקרובייס, חפ"ה חינה חקורה לענלה, והוא דמי להנמה נכיפה, דפס לו בעין עדות גמורה רק בירור סבדר שמלמת פות שאלג, בכך מועל ע"מ לשוי בירור טאלג, אבל סבדר לעניין מורת עדות זה לו מהני צידיעין סבדר חמת, לגיה"כ פות צהו להלמי לעדים פקטולים חף צידיעין מהימן לי חקורה עליו, מ"מ עדות מיוםמת חף לדין מהזקון חותם להימן, יכול הצעל לומר טהינו מהלמי לאס, וגם כמה המל"מ פכ"ל מה"ה נטס הרכז"ה לשיכי טהנתה מכתשת נ"מ מהימן לי ע"כ, ועין צמצעו רע"ק חייג קי' י"ט - ול"ק קווטיות הרכז ה"ל על אמארת"כ.

ובהיותי זה, רחיימי צנו"ב מה"ק קי' ע"ג טבקה על האמארתית מילוטלמי הווד צהום סוף גיטין, דפלין נט"ס לך"ל לו יגרץ מה"כ מלה נטה ערום דבר לח"כ חמלי מהטליין "לו יסוד צעלת טרלטן נטוד לחתם", ולבדרי אמארתית"כ פה מכתמת לה צעדות מיוםמת לחינה חקורה לענלה ולגרטה רצחי חף צע"מ, וע"ס סבדריו צמכת, להיל טוכחה צעלתי אין להצית, ולפענ"ד צל"ז אין מירוטלמי להו, לפמ"ס הצע"י צמי' לי סג"ל, לירוטלמי מקפקה לי צעלתי חקורה טטה לענלה לי מהני ע"מ ע"כ, ה"כ י"ל לשיכי טהנתה מכתמת לה בעדר וגילטה הוא צמגרטה מרלונא, לו צעי עדות דבר, וככבר עמל

זה פנ"י גיגיטין סס, וכמ"ג דקריה מקוממו קהי הילעניל, דכי מ"ה נא
עלום דבר ע"ש.

והנה ר"ל סודר נלייש קוטה למקנה ע"פ צניס ומזקה עפ"י עד
חמד, ומפלט נירוסלמי קטעה (ויאוגה נמוך) קוטה ד"ג ע"ג
לכמ"ג כי מ"ה בה עלות דב"ר ערוה זו סטיליך, ודב"ר זה קינוי, ונקיוני
יליפ' דב"ר דב"ר יע"ש זגמאלט"ה נמוך סס, וול"כ סך כי מ"ה בה
עלום דב"ר מיידי ע"י קינוי וקמילה לסתה, ה"כ מיזג שפיל קושיות
הנו"ג, להירוסלמי לטעמי שפיל פליין הילינע דב"ג, דאס סוגדין
כל"ה לשוח מהלמדי דב"ג וכלהימל נירוסלמי נקוטה סס ע"ש
ונמוך קוטה ד"ג ע"ה ומ"ג.

ובאמת ק"ל עוד, לפ"ד נירוסלמי קוטה סס דמני מזוז נ"ש חיין
לי חלט סיוגות מזוז ערוה, מניין סיוגה וויהסה פרועה
וילדי מפורמן וחולעומי חלונות, מ"ל כי מ"ה עלות דב"ר זגדניש
הלו חיינה לסתה, וול"כ פליין שפיל נכח"ג קריה דלט ישוג נקמתה,
ול"ש זה פירוש פנ"י ק"ל, דקהי הילעניל דכי מ"ה בה עלום דב"ר,
ליון דהה קרי גס זגדניש פרויס אהיינה נתקלה מיידי, ועיין נ"ז
סס ול"ע דע"ע.

ודע, לדגנלי פ"ד מס' ר'וּמָם סכמג גבי עדות מיוםדם ע"י
נירוף, דסיינו אלהסו מהל מהל ס"ה ג"כ מכניין חומו ליפפה,
הלו דוקה כטה' רואה מהלון זה וול' כוּהה מהלון זה כמ"ש ר"ז
סננדראין סס, ה"כ מוכם מדגנלו דע"מ ע"י נירוף ג"כ נ"ה חייצין
דמאנקורי, ונממר נא מ"ש סטומיס וונמה"מ דע"מ ע"י נירוף גס נ"מ
הינו כשל לך מדלגןן, וולע"ג לנממן ליכו קרי נמייפקל ע"מ, וע"פ
קטעת דמייצין לאזיקלה, ומדגנלי פ"ד מס' מוכם לגס ע"י נירוף נ"ה
חייצין לאזיקלה.

אמנם נדנלי פ"ד גיגיטין ק"ל סכמג קטעה נ"ה טהורת וע"ה
אין הערכניש לחין מטטרפין, ה"ע"ג לנממן קי"ל דמאותרפין

שער הלוות

לגבי מיטות לדין נד"ג נג"ה בדיןapo, וככבר עמדו צוות על סר"ן, לדיני מיטות לנו סי' כד"ג עיין נמצאות טהרה"ה פנ"ל וננו"ג, ועוד שהריכו גדרליות נמצאות נטע שעתועיס ע"ש גדרליות.

ויב"ל להלן מוגדר כסתומים ונמה"מ פנ"ל, לגס גממון ע"י יריף נס כי רק מדרגן, וק"ל לגס נקדצין עכ"פ מס' מקודמת מדרגן, ומדקמי דוחינה מקודמת מצמע לוגמי שריה, וכך כתוב יין ולט סי' רק מדרגן לגבי מיטות כד"ג דמייה, וסי' כמ"ט פנ"ס כס' י"ח מס' ג' לעניין דו"ח לגבי מיטות, וכיון לגס גממון דין דו"ח, רק מזוז נעלמת לסת בטלו דו"ח גממון, אבל נמיות שעמלו על ד"מ, וס"ג לעניין ע"מ ע"י ירוף יוכן, וס"ט לדרי סר"ן דלט מיקדי עליון כל קוזיות טהרות.

ב"ק האדמור' מצאנז קלויינברוג וצוק"ל

בדבר שנמצא באריית הארוחות שמחקרים באירונים ביצה
שיש בה טיפת דם אי חיבת חברת הנסיעות בתשלום
דמי הארוותה, ובדין מוכר לחביבו דבר איסור
האם קנו או דהוה מכך טעות.

יקותיאל יהודה הלברשטאם

אבדק"ק צאנז
ב"ה קורת צאנז יי תמ"ו תשכ"ז

שפעת שלומים להרב הגאון המפודסם, מרביין תורה לעדרים,
ערוגת הבושים, גן הדסים, זית רענן, צנא מלא ספרי וכו', ידידי
מוח"ר מנשה קלילין שליט"א רב וור"ם בית שערים ברוקליין,

מכת' קבלמי, ונДЕר מ"ס כמה שעהימי על צנממר צהילון נציגת
דיאת ש"ס נטה טפס דס לי חיינין צמאלומין, - סДЕר פזוט
להם נח' נחכל ונדע ימזר לו הלייטו יקדל דמיו הלייט דכ"ע ולכל
טעמים ודסות כמקם טעות, והפלוגמה לי קני לי צנפטו כל הלא
קי, רק צהכלו סקו"ם נῆה עזרו דמיו ז"פ, ועי"ס צקי"ט קי"ד
נסגה לדתיליך נטה ריעומת ונטו"ז ומה צמאנז עליו ט"ז, ונפר"ט
ק"ק י"ט שאנשל גען עי"ס ודו"ק.

וגם זה פזוט טהו הצלילו נכלnis יסלה לו דמי טריפה וזה לי יט
למיס לטריפה ז"ג, ונLOOR כטמץ צוה רק כצפהפר לאחיזיל לו
הכל כצממירמו כל זה לאלווקם טוח דגד צנפמד צממירה מיד ליל
והם נח' נחכלו אין צוה נלוס זו אין דמי טריפה ז"פ, ולאפ"ט ק"ק
כ"ד הפיilo נחכלו מה להין ממoir רק נגן טפי' הפטר לו למכו נזיו
טריפה וכטלה צוין עי"ט, והפ"ט מולק עליו לעכ"פ נסכה ולפי
צווי כל פכטילה עי"ט, והונע ג"כ נד"ת ק"ק פ"ז.

שער הלבות

ובנחתה"מ מ"מ ליל"ד חפי' געילנו דגיטס לו הייקור נצעטו וסתיג עליו געלן צ"י וסוגה ג"כ צד"מ ס"ק ע"ד, מ"מ גראוי לדק צהו ל�ינום על מה שאלכל האל אין ממוייך לkidל פליקם מה דנהנו כויל עולם נאחמדיר וכמ"ט הפל"ח, וחפי' לאפ"מ רק כיון טפוף סופ' האלנו, וק"ז לדבך מה צנאננו צו כל יטלהל הייסור מדינעה, - וכיון טעריפת טוו צווג אין לו דמייס נמה צנאמקר מה יטלאס לו זו"ג. וחפי' לעיין ספרמד מרודזש למוכך אה טרי ללקום כדר קלו צו נמייזומ ודו"ק.

וז"פ ג"כ צוחוילוון ציוה צנפתמחה אין לו טום דמייס ולזיריקס קהי זו"ג, - ומ"ט סגר"ה צמ"ק כ"ז לפענ"ד צה למלך מלוחורייתה לדרגנן דעתומו לכיוון דהרי טוי מקוס לומר טוי לו למכוו וכען צה פפל"ח קנייל, וחס הווע אלכלו הייש להפheid חנפץ', וכען רוגה לרדייה וכוי, זה ס"ל לאגר"ה לכיוון דהמקור לעשות קמואה היינו למחרפה, וועליף מרודזש לרדייה רק ככולו לרדייה, וככה נמי רק למחייה וממייזק להאייזר לו דמייס מטה"כ צוחוילוון דרגנן ליכוון לומר למחרפה ודוו"ק זו"ג.

ואגט זה פשטוט צסמוונות סוח צגדיר ר"פ סצוכר מה ספטועליס ודקימן צל"ה שאלכל צמנאג סמדינה, ובנשו ליתן להוכלי כפר סכל צמנאג וממייזק ליטן לו צנאג מה שאלכל וככטמאן הייקור ממוייך ליטן לו לדבר אלר מהמייז, וכמו שאלס נמייה לדבר נפאל מהכילה לדס נסן מחייה דלען יכול לנענון הי מה נסן זכך זו"ג.

אך חפסל צלה טען מיקף סוח כמחייה, ייך לעיין אה נס צוה צי"ז אך לטענתה מחייה טענה גרוועה - ונס ייך לומר אלה טוי חפסל ליטן מיקף מסמוכן טס עדור פנטזיעס וככלה נודע לאס מוה נפאל וטל החטמאנז לאס מוה וליישו הווע להפheid חנפץ', לך ק"ב גוין נגדי סמאליהם אה סן כווע זו"ק.

שו"ר על מ"ט ליעיל מסעיף י"ד צהגה צכוף האיס חומ פ"ט צמ"ט על סחו"מ ואליינ"ט ובמ"ט בטוו"ז קנייל דהמ"ט מיידי צהכלו

שערי הלבות לא

ככל ונכס"ג להליכ"ט וסלה"מ הן נכס ישינס מהם, וכך סס לנין דלענין דינן מי סמכה לומר קיס לי כחמי סהר ולein להויהם ממון מהזקמו לך לענ"ד כיוון שהפער למוקמי חכמי סהר ליקום כטהילנו וסライ"ט כטהיל נטהיל, וזה כטיבת הטויז' ואט"ך וממייל לך צייר קיס לי, וטאטרו נומנת לדין לך מוס גדוול מוה דהני יכול נטהילו ונג מס' מורה טליתמה טלנו גרווע מליח רע יכלומא דהוי מוס גמקה וכמ"ט הא"ך עגמו סס סכין טאנטער קיס הן לך מוס גדוול מוה וסמקה בטל, ולטהטויז' גס פה"ח ק"ל כן ומיריע נטהילו כנור זק"ב זק"ה.

ואפי' פירוש טליתם סלוקם מ"מ לדינן אף גמור מוס טה וז"פ. ועוגלפער"ד לבניdon לדין טה נפק פרעון וטוג ודהי, ונכס"ג טרי עדיף, ודוק דעתך דין קיס לי טאנטער רגלה טוגה ודוו"ק.

רשמתי כהצמי כההפי מלהוד מהויל, חטמול טהומי נצימי מפלית טה"ג מלזק זיל מילוטלים עיג' מזחמי נצימי נטע ערנ' משלהמת מרצעים טלית"ה נדריך ניחום מהיס ר"ל מהטערלי' יונמען זמן רגע, ולח"כ סוכלהמי למלהות חזמי לגמור פשישור להגנו מדריך רננה גגפ"ת ומפלת מעריב, ועכזיו קלים אהן חד כרען לנכווע למלא חניכ' וכחמי הן חמץ מיסוליס צוינס פט"מ ירמס, ורק לכבוד קמייה נה לחיimi הסנימס סמכה מידי כי מי יודע מה יולד יוס, וכחצמי לי הסנגלפער"ד. פט"מ ילי עיני גטס"ק לנמוד וללגדן ילהות עיסקי טליה וצמאות כחפץ נפשי חד זס חלקין בעמלן ניטנות אעל"פ עיי' רוחות הס אני געה"כ נה זכיימן נכתלה כל מורה טאנטער סמלה מלפקס וטוקקים לדעת מוס"ק ונדריך סמכוג פט"מ סומל עמי' ישראלן נה מצכם מפי זלעו מהיס"כ.

הכ"ד יידידו הדוש"ת באה"ר כה"י
יקותיאל יהודה הלברשטאם

שער ההלכה

תשובה להלכה מאות כ"ק אדמור' הגאב"ד שליט"א

בדין נשא אשה ונודע לו אח"ב שהיתה בת מאומצת והיא גיורת אי הוא קידושי טעות

כיוון רקיישה מסתמא אמרין דודאי
בירר לעצמו הכל ועכשו הוא דחויר בו
ומצא טענה למורור בה רוחקה אין ארם
מקרש אשה עד שיבזר במשפחתה ובבה
כראמרין בגמ' פשחים מ"ט ע"ב ובטור
לעלום ישתרל ארם לישא בת ת"ח לא
מצא בת ת"ח ישא בת גרויל הדור לא
מצא בת גדויל הדור ישא בת ראשי
כנסיות וכו' והובא בטור וש"ע א"ע סי'
ב' סי' ע"ש.

והנגלפערניד תחילתה גנ Nich הצער של
גידרות, ונדרון אלו היה וזה בת ישראל
ולמשל על מי שדרכו לו בת ראובן
והליך ואירס אותה ונתקשר בקשר
ニישיאין כדרך כל הארץ ונשאה וזראו
לו על בת שמיעון אחיו שזו בת ראובן
ולאחר שנשאה נתרבר לו שהטעויה אי
יכול לטעון קידושי טעות, לבארה
פשוט דמקח טעות הוא ככל טעות
בעולם והקירושין בטלים, והוא אפילו
היו שני אחים ממשפה אחת ושניהם
טובים מ"מ יכול לומר אני נשאי בת
ראובן ולא בת שמיעון, ואפילו בזמנ
שרואבן ע"ה ושמיעון ת"ח וקייל
دلulos ימכור ארם כל מה שיש לו
וישא בת ת"ח מ"מ נראה ריכולין לחזור
שהרי הוא קירש את בת ראובן ולא את

ב' לסדר קדשים תהיו התש"ג בניי
יצ"א
אחרשה"ט

ברابر המעשה ראובן שיריך בת
שמעון ואח"כ קידשה כרת משה וישראל
ולאחר הנישואין נתרבר לו שאין זה
בתו של שמיעון אלא היא ילדה מאומצת
שלקחו בקטנותה מסוכן סוחר בילד
ונונים, וטבלוה ע"ד ביד ובcoin שרצה
שלא יודע שאין זה בת שלhem שנינו
מקום דירתם לעיר אמרת והעלימו מכל
אדם ויצאו עם הילדה למקום אחר
במדינה אחרת והזיקו אותה כבת וכן
השיאו אותה, ועכשי רואובן טוען שהוא
קרושי טעות שהרוי אין זה בתו של
פלוני אלא גיורת ואפשר אפילו ממדת
או אסופי שהיא גם אסורה לו והוא לא
רצח ואינו רוזח לישא גיורת, אי
טעןתו טענה היא והויל קידושי טעות
ומזיאה בלא גט כדרקייל בכל קידושים
טעות רלגמרי משמע ועיין (כתובות
י"א ע"ב) אמר רבא מאן דקא מותיב
שפירות קא מותיב מוקח טעות לגמרי
משמעות ועיין טוש"ע א"ע סי' ס"ז ס"ה
ועיין ביש שם והכי נמי כן הוא, או
צריכה גט עכ"פ רקידושי ספק אם שמא
נתרצה בה, או דילמא אסור לנושה

אמוד לו שזה בתו ולא עוד אלא שכל העם יודעים נמי שזה בתו שחררי הטעה את העולם כן ולכן אפילו אילו שאל על משפטה כולם יאמרו מה שאמד המאמץ שלה ולכן אין בידו לשאול יותר כיון שהם אמרו שהוא בתו ונכתב כן בכתבובה שהיא בת פלוני מה夷שה העני זה יותר לשאול גם שלא היל לבודוק יותר כלל מה שאין בו בדרכ העולם. ולא מזינו חיוב בעולם למי שנשא בתולה שילך לשאול אם זה היא בתו או לא וגם שיצטרך לשאול על הכת שטר ועריך חזקתו לידה דהרי סוקלין על החזקה ובפרט חזקה גורלה כזו שמדריך העולם שאין משקרים בדבר כזה ובפרט כי נתגרלה אצל לבת ומג בביה ספר ידרו אותה כתבו שאין כמעט במזיאות גם לאחרים לדעת שאינו בתו.

(וקצת יש רמיון בעין זה בנהתרכה עם בחוד ומת ונפלה ליכום לאחיו יכול האב לומד ליבם לאחיך התיית דוצה ליתן ולך אני דוצה ליתן ואפילו היה הראשון ע"ה והשני חכם מכבוד כתובות סי' במשנה ובריתא שם וכטוש"ע א"ע סי' נ"ג ס"א) וכן מי שיש לו שתי כתתי בנות וקרש את הגדולה ונתן לו אחרית אין זה קידושין וכמה כרכורי צוחו על לבן הארמי שהחליף את אלה בדחל וכמעט שקראו לאוכן בן תמורה חז' עיין בעל הנפש להראכיד זיל ותקנו חז'יל שהחולך לקרש את האשה לירבד ע"ה בחריה שלא יחליפה לו (ביב כס"ח) והثم

בת שמעון והקנין חזר או שלא היה קין כל شهر קייל חיים סי' דרב' במכור חוץ לחבירו ונמצא בו מום אם הוא דבר שהי לו להבהיר תיכף בשעת קנייה אמרין מدلא הבחן סבר וקבע ע"ש שכן דעת הרבה פוסקים וכי' אפילו במכור סתם אבל אם אמר לו המכור בפירוש שאין בו מום בטל המקח שאמרין שזה שלא הבהיר הוא מפני שסמרק על המכור שתגיד לו שאין בו מום וככ"כ היה להדריא פטיז מה' מכירה, וכותב בשווית דברי מלכיאל א"ע חי' א סי' פיז שהתעם חשוב הולוקה שבוראי לא ישקר המכור שיש לו לירע שם ימزا המום יבטל המקח משא"כ בסתם שלא אמר לו שאין בו מום חשב המכור שהולוקה אם יקפיד בבחין אותו. וכי' שם ימכו לו חוץ ואמר שהוא מבית חרושת ירוע ולאחר שקנה נמצאה שקר לו והוא אינו מבית חרושת הניל אלא מבית חרושת גרווע שמעולם לא היה קונה זה הויל מקח טעות.

ונראה בנידון דירן נמי אפילו nimaa dhnosa ashah stama boker במשפטה וכיוון דנסאה סטמא הסכים על כליה כמו שהיה, מיהו רוקא בנושא אשא מן השוק שאין משפטה ירוע (ועיין יבמות מ"ה ומ"ז ותוס' פסחים י"ג ע"ב ד"ה ואנא) אבל כאן דכין שאמרו לו שזה בת פלוני והיא קראה לוABA והוא קרא לה כת' ולאחר הנושא נתברר לו שזו אינה בתו אלא אחרת א"כ דימה אותה ונתן לו אשא אחרת במקום בתו ואין זה מקרש סתם שלא

קרושי טעות (כב"ק ק"י ע"ב) רגדעתה רהכי לא נתקרהשה אי לאו הטעם רטב למיתב טן דו, ונירון רידיה הא לא שירט הטעם רטב למיתב רביד לא יניחסו מטעם חרדריג ועוד טעימים והמחבר לאוצר פפקוק מהא דבק כתוב חן אמרת שיש לדון רביד לא שייכא סברת התוס' (כתובות מ"ז ע"ז רה שלא) רהמקדרש הבלייל הוה הסתר ררכו כי ירע שהאהה תרוכ בפניו ותגרשו אם תרע מעלליו ואיך הוא בעצמו מחזיק והאמורנא רואיעטה רהכי כפי שהוא לא נתקרהשה משא"כ מה שאנו בפשיעת המקדש (כתוס' הניל בודאי תלוין ברידיה כמו ברידיה) הגם שלא החלט על החלוקת הוה, ושוב דן בו משות ררכי גנום יודר ס"י כ"ח באשה אכילה שנתקරשה והחנן לא ידע וקידר על זה והביא מגן' כתובות ע"ב ב' כניסה סתם ונמצאו עליה נדרים או מומץ תאצא שלא בכתובה ופרק' בגין' הא גיטא בע"א מ"ש מכתובה שלא ראמר אי אפשר באשה נדרנית גט נמי לא תיבעי ואmedi רבה ור' דזריכה גט מדברנן ורבא אמר זריכה גט מספק מבואר דברבר דעתך ליה קפירה מז' אמר אי אפשר אף שלא הטיל שום תנאי מ"מ צדך שם מה'ט לבטל הקידושין מהמת אכילהה שהוא אסור זדר'.

ובזה שדרימה אותה באמורו שהוא פ' היroud לאיש טוב ונעלמה והנה הוא איש אחר רע ובלייל כתוב וחיל והבטב אשר הביא הרבה השואל מתשו' מ"י

אפילו באחותה ומאי איכפת ליה דורתה וראי מירי אפילו השני' טוביה כוותה או לפעםים אפילו יותר ומם ארם רוזה במא שבחד לו. ולכן כל שלא הכיר בה בשעת קידושן שזו אינה בתו ועל דעת שהיא א בתו קירש ואחיך נתבדר שהטעהו ואין זה בתו אלא של איש אחר לכארהה הויל קידושי טעות שהטעו אותו ולא מיבעיא ראם הי' כאן טעות גם במטען שררי כשהיא בתו ואין לו עוד יורשים הר' היא תidis אוטו, או שהוא עשיר והשני עני' או שיש לו ביום יידשו אותו ונמצא שקרש כעין ע"מ שאני עשר ונמצא עני' וכי' היכי דאיתנה מזורע ישראל כלל דמדינה אין לה שם חלק ונחלתה בנכס' המאמץ כי' יורשי התורה הם קרוב' דאבא המכובאים בתורה וכל הילדי' המאמצים אם יורשים נכס' המגדלים הם גוזלים ממון אחרים, ונראה דאף אם יאמר עכשו' שמילא' הי' נושא' בין שהיא בת ראומ' או שמעון מ"מ כיון שקידש אותה על דעת הטעות לכארהה הויל קידושי טעות.

והן בקשר חזית' מובא משות' מהר' הכהן מהדורות ס"י י"ג הובא באוזזהיפ' (ס"י ל"ט אות כ"ח) באחד שהחזיק עצמו ע"י מכתבים מזויפים שהוא פ' מקום פלוני והוא מוחזק כאן לאדם עשיר וגכבד, וקדוש אשא ולא בא עלהיה, ואחיך גודע שאינו פלוני אלא הוא בלייל ורככו לקידש נשים במרמה כדי לסתות מהם ממון ואיא להשיג ממנה גט פטורין והרב השואל דן רהוי

הכל כdot וכדין מ' כיון רנתברד שדים מה אotta ואין הוא אותו האיש שאמר במכתבים אמרין דהוא קדרשי טעות שחררי האשה שנטקרהה כוונה לאותו האיש זהה איש אחר ואיך כי' בדין שבא זה ואמרו לו שהוא נשא בת פלוני והוא קידש את בת פלוני לאשה וכן כתבו בכתובה בת פלונית לפלוני וכן העידו העדים הכל כאשר ירו' לכל ועתה נתברר שאין זה בת פלוני ושאין לה בת כלל הרי אין לך קידוש טעות גדול מזה רדעתו היה לקדש בת פלוני והיא אינה בת פלוני אלא אשה אשרת בת שמעון, וכי' שכאן שהמדוכר לאיש דליך גם טעם ראייתה בכל דהוא ניחאה לה ונשים בעניין ייחס לא מקפידים אבל אנשים וראי' שמקפידין בויה שהוא גמר' מפורשת לעולם ירבך אדם בטוכנים מבואר ביב' קי' שזרוי אחר נsha בת עמינדב אהות נחשון זכה ויצאו ממנה כהנים גדולים וכו' עיש והארכתי בכמה מקומות עד כמה ציריך לדרך בשוואין וביחס משפחה, והיה זה אפילו אם לא היה זה חלק בין המשפחה.

ובעزمות יוקף קידושין ס'ב א' ד'יה מפני כתובఆרא דקאמר במשנה הטעם בקידש את האשה ואמר כסבוד היתי' שהיא כהנת וنمצתת לויה כו' מקודשת מפני שלא הטענו, ריש לדרייק למה תלה התנאה הטעם בה ולא תלה הטעם לפי שלא פירש הו, ונראה דAMILתא אגב אורחא קמ'יל חירושא, והוא שם האשה אמרה לאיש המקרש שהיא

השיות להל' אישות סי' ג' (רבנשלה לקדשה לרואן וקדשה לעצמו כתוב דaina מקודשת ממשם דרעתה היהת לחתךש לדאותן ומומבא בס' לה' סיט וכו') והיה בניד' בוראי אמרין דלא נתקרשה לאיש אשר לא לו השם היוציא והגבור לה. ועיין שיע' א"ע סי' לה' סיט ברואן שלוח שליח לקדש לו אשא והשליח קידשה לעצמה אינה מקודשת ועיין תשע' מ"י השיכים לה' אישות סי' ג' רבנשלה לקדש לדאותן וקדשה לשמעון דaina מקודשת ממשם דרעתה היהת לחתךש לדאותן והכינ' דעתו היה לקדש בת שמעון ולא בגורות, והנה המזריך שרש קעה' כתוב דאפילו להסוברים ולא אמרין אדרעתא דרכבי לא נתקרשה מ' יש לצרף הרעה לסניף לטעם אחר וחתירה למען טעמי ההיתר ע"ש ואין לחתעקש ולומר רבניד היה עכיפ' מעשה קדרשין ונחוש לפחות לא הצעיצה גט וכדאמדו בגמ' שלא אמרו איז' יוצאה בלא גט זה אינו דהא אף למד בסופ' המגש רחישין לפחות מ' היכא דהקהל שוברו עמו וראי' לא חיישין לפחות והיכא דה' הקול ושוברו עמו דהא יוצא הקול שנטקרהה ואנחנו יוציאים שלא נתקרשה כלל לפלוני ובוראי אין צריכה גט כן ניל להלכה, ולמעשה רוזה שיסכימו עמו עוד שני גחלים אורת'ם.

והנה מכואר מדברי מהרי' זיל דהיכא דהחויק עצמו בשם מזיף שייחשו שהוא איש אחד מכובר אפילו הי' בא לכוא וקידש כרת משה וישראל

הטעה לשבח מקודשת ואמר עולא מהליך שבבח ממון אבל בשבח יוחסין דברי הכל אינה מקודשת וشكיל וטרוי בה וקייל דלא כריש. ושם דף נ' איפליגי אי דברים שבבל הוה דברים ומסיק מהו גברא רובנינו לנכסיה אדרעתה למשיך לאי ולבטוף לא סליק ובתוס' שם דיה דברים שבבל דיש רBITS דבעי גילוי מילתא ויש שאפלייל גילוי מילתא לא בעי כגון ההוא רהכוטב כל נכסין וכל הני הלכתא נינויו עין ש"ע סי' לח ועין ר' פ'ג קדושים דלי'צ תנאי כפול ב글וי דעתו ואם הטעה בטלו הקדושים ובונג י"ט סי' קנד' הקשה כיון דגiley מהני למה ליה הטעה אף בלא הטעה יבטלו הקידושין כיון דaicא גiley דעת ות' ע"פ סוגיא דגמי' כריתות ציד דמחלק אבי דaicא רהכוטו אזהרים הו כתנאי גמור ע"ש ועין דברי מלכיאל א"ע סי' פ"ז מה שבאיaro בדברי הרין זיל ומיהו ברידן נראת כיון דהקפיד על בת ת"ח ומשפה מיווסת והלך אחר זה ואיש שאמרו לו שהוא אביה וגם הוא והיא אמרו כן ועשו מעשה וראוי הוא טעות. שהטעווה.

והגמ' שאמרו במשנה שם המקדש בסתמא ונמצא מומין הו ספק קידושין מ'ם נראת דוקא בדבר שהי' לו לעלות על דעת שעריך להתנות אבל בדבר שאיא' ליה לעלות על דעת להתנות ואדרבה עוד אמרו לו מפורש להיחוף ואופן שלא יכול להסתפק בדבר ואם

כהנת, וקדשה ולא פירש ע"מ כו', ונמצאת ליה אינה מקודשת, רמסתמא עפ' דברה קדרת, דאף שהוא לא פריש הרי הטעה, ורק ברין זה באומר כסבורה היהת' כו', הוי מקודשת, מפני שהוא לא הטעה את עצמו. ובחוות המשולש (ולויזין) בתש' נכבד הראי סי' ד' אות כ"ה, הביא מחרב ר' גרשון מוויז משקלאב, שמן על כעיזן להתריא, מפני שהוא הטעה אותה, ואנן סחרדי דעתם כן קדרת נפשה אעפ' שלא קדריק נמי ודוקא בשלא במשנה הניל קדריק נמי ודוקא שלא הטעה מהני סתמא קידושין אבל הטעה אינה מקודשת דבגiley דעת לא בעין תנאי כפול ועין באר עסק סי' כ"ח ובשארית יוסף סי' ז' ועין ח'ס א"ע חי' א סי' פ"ב אי מהני גiley דעת בקידושין והאריכו בזה האחרונים עיין אוזה"פ א"ע סי' לח סכ"ד.

וא"כ כ"ש וק"ז שם הטעו אותו עור בעניין יהוס בגון שאמרו לו שהיא בת אדם מייחס כהן או לוי או ישראל מיחס משפחה מייחסת ונתברר שאינו כן אלא היא גיורת או אסופי שאינו ידוע מקור משפחה קיז'ן בנו של קיז'ן הוא שהוא הקפירה גדרולה והטעה גמורה. והנה מבואר במשנה קידושין (דף מ"ח ע"ב ודף מ"ט ע"ב) ע"מ שניי כהן ונמצא לוי או לוי ונמצא כהן נתין ונמצא ממור או ממור ונמצא נתין וחשב שם כמה אופנים אינה מקודשת ואעפ' שאמרה בלבוי היה להתקדש לו אעפ' איןנה מקודשת ור' שמען אומר אם

יודעums שוה בתו ורדי דהו יתיר מגלי מילתא וועוד שהציעו לו בת פלוני תאי' וגם כשקדרשה וכותב בכתובה כתוב כן הרדי גילה דעתנו שבזה הוא דוצה, ועכשי נטברה שהוא לאו בתו ולא ידוע בת מי היא כלל.

ועוד דלפנען נראה דבנידון שיזוכין מהו לא בעי גילי מילטה להרייא, פשוט דכל המקדש אשה מקפיד מי הם הוריו ועכ"פ לא גרע זה מטעה בשבח יוחסין ואין זה בכלל מעצמו הטעה ואפילו באשה ורק"ל בכל דהו ניחא לה אם היתה כן התהה יכוליה להזוז וכ"ש באיש שהרי אמרו לו שזה בתו של פלוני ובторה כתיב בת פלוני לפלוני, ובגם קידושין ע' ע"א אמר רבבה בר בר חנה כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו מעלה עליו הכתוב כאילו חרשו לכל העולם כלו וזרעו מליח שנאמר (נחמה ז) ואלה העולמים מתל מלח תל חרש לא לשון חורש, הרי מי שלוקח אשה שאינה יכול להגידי יהוסה מהקרי אשה שאינה הוגנת ואמר רב המונוא כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו אליו כופתו והקב"ה רוצען ותנא על قولם אליו כותב והקב"ה חותם אווי לו לפסול את זרעו ולפוגם את משפחתו ולנושא אשה שאינה הוגנת לו והgam דיש לפרש אינה הוגנת פסול קhol אבל בכל אופן מיידי.

ואכתי פש לען לבאר דברי רביינו מהאיג הנובי ת' א"ע סי' נ' הובא דבריו בקיצור בפת' ש באשה גירושה

יסטפק בדבר ויתנה הוא פגעה בכבוד האשה ומחותנים שהושדר אותו בכחיג ורדי דין זה בכל סתמא וכען זה דאיתני בגליה מס' בתש' סי' ה' שהביא שם שהי' עד שקר אחד והחייב מהא דמבעואר דיש יבמות בתוס' שם ומבעואר בגין' גיטין מיח ע' ב' דroxak במומין ונדרים דאסקי ארעתיה אמרין אין אדם עושא בעילתו בעילת גנות ומסתמא מוחל אבל אילונית שלא שכח לא אסיק ארעתיה ומהשם חשה אילוניות איננו בוועל לשם קידושין ולא מחל מעולם, וכותב וא"כ בעורברא דידיה שהיה עדר בדבר זה וראי לא שכח שעיד שקר ולא אסיק ארעתיה מעולם למחול הקפיד הניג', ועתה כי' בדין האיש שנקרה אביה בכיוון הטעה את השדרכו ואותו גם האשה מסתמא ירצה שהיא גיורת ולא אמרה כלום והם אמרו שזה בתו מהו לא מקרי קידוש בסתמא כדי שנאמר שהיה לשם קידושין ועיין עוד ש"ת הרדא"ש כלל ליה ובכית שמואל א"ע סי' קי' אוט כ"ד היכא שעשה שלא כהוגן וקדש בדמאות.

וקצת דאית מאביבמלר (בראשית כ') שאמר הגוי גם צדיק תחרג הלא הוא אמר לי' אחתי היא והיא גם היא אמרה אחוי הוא בתם לבבי ונקיין כפי עשיית' זאת, ויאמר אליו אלק', גם אנכי ידעתי כי בתם לבכך עשית זאת ואחשך גם אנכי אחר מהטע Ali עלי בן לא נתהייך לנגע אליה דרי כיון שאמר לו בן ושמע אליו נקרה כיון כפי והקב"ה הסכים על ידו וא"כ כאן כיון דכל העולם

שלא התפיס והוא לה להודיעו אבל ח"ל היהתה סבורה שערב עליו המקה אפילו באיסור ויתפיס ולכך סמכת ע"ז שלא להודיעו י"ש בהרין הרי שאין לדמות איסור למומין והאריך שם קצת בקושיות השאלה האם חלין הקירושין בחיל ולא אמרינן כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביר اي עכיד לא מהני ועכ"פ קירושי ביאה ולבטוף כתוב מיהו היכא שלא הכריר בה אינו מחייב שיחיו קירושי וראי אפילו לקולא שלא יהו קירושי אחר מופסין בה והרבנן נשאר בספק.

אותה שאמרה על עצמה שהיא אלמנה ונימת לכהן ואחר הנושאין כאשר נהודע להכחן בעלה שהוא גורשה ברוח ממנה ווניחה ישבת גלויה כראוי לה וכגמולה ומת הכהן על הדרך ولو אה זקן ורצה השואל לו מדריך דהטענו ואפייל קידש סתם ונמצא מום מקדשת רק מספק ואין לך מום גדול מזה וא"כ אין כאן קירושי תורה ודאי כמבואר כי ברכבים וטש"ע אי"ס לייט ובכ"ש סקטיז והגב"ז זיל דחה דבריו חרף מרבי הרין כתובות דף ק' דמלקל בini חייל למומין ונדרים דמומין ונדרים אין אדם מתפיס עליהם וחזקה הוא

מהידושים בית המדרש

ב"ק אדמור' הגאב"ד שליט"א

בענין דינין אם הווקקו לשופט דניין אףי פחות משופט.

דין לא בעין פרוטה ע"כ

ופסק הרמב"ם כרב קטינה במסקנה אבל הרא"ש שם פסק שלא כרב קטינה וטעם מחלוקתם ורמב"ם מפרש מי רתני דהא דלא לאפוקי מדרב קטינה ר"ל לפ"י מי דס"ד מעירא ואפלו לישב ולהתחליל לא בעי שופט להכי קאמר שלא כייל כוותיה אבל לפ"י המסקנה רבת חיל דין רב קטינה נמי מורה רבבי פרוטה רק בגמר דין לא בעי זה לא פליג לו ואתי שפיר לו כוותיה ומה דקאמר לו ישיבת הריניין היינו תחילת דין ומזה דקאמר רב קטינה היינו בגמר דין ושפיר כייל כוותיה אבל הרא"ש זיל מפרש דמה דקאמר לאפוקי מדרב קטינה היינו אפלו למסקנה דהא רתני לו ישיבת הריניין בכל אופן קטני לאפוקי מדרב קטינה והא שלא כתני במותני ישיבת הריניין בכל אופן כתני לאפוקי מדרב קטינה והא שלא כתני בכל גול' וכי היכי דגול ליתה כלל בפחות משופט היה נמי ישיבת הריניים

כתב הטור חמ ס"י ו' דאין הריניין יושבין לדון על פחות משופט וכותב הרמב"ם ואם הווקקו לדון על שופט גומרין אותו אפלו בפחות משופט וא"א הרא"ש זיל כתוב דאפילו אם הווקקו כבר לשופט אין גומרין אותו בפחות משופט ע"כ, ודברי הרמב"ם הם בכך' מה' הס ה"א ודברי הרא"ש ז"ל בגם' בימ' ניה ע"א, אהא רתנן התם חמש פרוטות הן ופריך בגם' וליתני נמי האונאה פרוטה אמר רב כתנא ואת אמרת אין אונאה לפרטות ולוי אמר יש אונאה לפרטות וכן תנין לו במתניתיה חמש פרוטות הן האונאה פרוטה וההווראה פרוטה וקידושיasha בפרטה וגוזל בפרטה וישיבת הריניין בפרטה ותנא דין מיט לא כתני ישיבת הריניין איצטריכא ליה לאפוקי מדרב קטינה דאמר ר"ק ביד נזקקין אפלו לפחות משופט וכ"ו אלא אי איתתר הכל כי איתתר אמר רב קטינה אם הווקקו ביד לשופט גומרין אפלו ממשופט תחילת הדין בעין פרוטה גמר

דרייק לומר לתחילה הדין בעין פרוטה גמר דין הגם שבשעת הגמר/lica פרוטה מ"מ גומרין אבל אם תחילו עכשו בדין אחר ויתבענו על הצע פרוטה לא מהני שהר הוא תחילת הדין ואין מתחילין בפחות משופ', וכען זה מצאתיתו במאיר שפי' כן ע"ש. וכן נראתה לכואורה לפרש לשון דרמבים ויל שכטב שם זיל אין הריני ישבין לדון בדין פחות משופ' ואם הוזקקו לשופ' גומרין את דיןנו אפילו לפמשופ' ולכואורה קאי על האיג גברא גופי' שישבו לדין והוזקקו לו לשופ' אם לאחר שישבו נשתנה ונפתחת מפרוטה גומרין את דיןנו אפילו בפחות משופ'. רהכי משמע גומרין את דיןנו כלמד דין וזה שהתחילו בו דין מה שהתחילו לו.

ומיחו רשי פ' אם הוזקקו ב"ד לשופ', בין טובע לנתקע, גומרין אפילו בפחות, אם חור השני ותבעו פחות משופ' קודם שעמדו ב"ד ממש נזקקין לו, ומשמע רסיל דין ראשון כבר נגמר בפרוטה ועכשו קודם שעמדו הב"ד בא השני ותבעו שהור כתוב כן להרי אם חור השני ותבעו כלומר דעכשו אפילו אם חור השני שתבעו רק פחות משופ' נמי דין עלייו וגומרין כיון דעתישבו על פרוטה, והרבץ' והכ"מ על דרמבים כנראה הסכימו רגום דעת הרמבים כרשי' שהור הביאו תרווייו שם פרשי' ע"ש וכן נראתה לכואורה פ' דרא"ש זיל שכטב שם ולית הלכתא כרב קטינה וכו' ומתני' דלא קטני ישיבת הריני אמרין משום דעתיה בכלל גול וכי

אפי' בגמר התביעה, ועין ררבץ' וכ'ם ולה'ם שם . והמחבר סי' ו' פסק בחרמבים והרמ"א לא הגיה עליו אבל הסמ"ע הביא דעת הרא"ש בסק"ג ורחה דברי הבי' שהביא ראי' להרמבים ופסק בראש. ועין חיים סי' ו' אותן ג' דמספקא להו בשיטת התוס' אי סיל ברמבים או כרא"ש וכתב דתלוי בחילופי גירסאות בין מהרש"א ומתרים עוד ע"ש.

והנגלפערניד ודאשונה יש להבין פי' גומרין אפילו לפחות מה כוונתו ולפומ ריהטה נראה דיש בו ג' פירושים והוא דהיה נראה לפרש הא רבכ' קטינה אם הוזקקו ב"ד לשופ' גומרין אפילו לפחות משופ' כלומר דמשחתה לה בשעה שישבו היה שוה פרוטה ואח"כ הוללה ערד שבגמר הדין לא הייתה שוה פרוטה או שהנתבע הורה לו על חזי פרוטה נמצא הגמר הדין הוא עצם אותו הדין שהתחילו בו ומשחתת כגון שישבו ב"ד על פרוטה וסקלו וטרו בו וקורם שגמרו אותו הדין בנתים הוולו הפרוטות ויבוא שהתביעה אינה רק חזי פרוטה ובזה היה אפשר לדיק לישון הגمراה מה שנראה כעין כפל הרדברים שכתב אם הוזקקו בית דין לשופ' גומרין אפילו לפחות משופ' תחילת הדין בעין פרוטה גמר דין לא בעין פרוטה ולכואורה למה חור ובair תחילת הדין בעין פרוטה גמר דין לא בעין פרוטה הא מינה סליק ומה הויסף במא שהור ואמר תחילת הדין בעין פרוטה וכו' אבל לפי הניל את שפיר

כופין אותו להחויר כיון דאין בו שוי' והוא וראי אם לא החויר אחת מרעתו אלא במצווי ביד כופין להחויר את השניה כההיא דתניא (בימ' נ"ה) חזוקנו ב"ד לשוי' גומרין אף בפחות משוי' אלא השתא דהחויר אחת מרעתו גוילה אין כאן דאין ב"ד נזקון לפמשוי' מזות השבה אין כאן ומצעמו חייב להחויר לקיים מזות השבה ואין ביד נזקון לכופו, עוד פי' ע"פ שגיליה אין כאן ואין ב"ד נזקון לכופו בתורת ממון מזות השבה אין כאן ומכיון אותו עד שתצא נפשו לקיים מזות השבה

ויש לריק בתורתך חרוד מה שהביא לעצמו ראי' מכילתין דבר' גומרין בכבר הקשו לו המל"ם והק"נ והפלפולא חריפתא דבב"מ לא פסק הרא"ש כההיא מירא דרי"ק ולפענ"ד עוד קשה דהיכן מ贗נו בפחות משוי' חוב או מזות השבה הרי אמרו בפחות משוי' מhil אינש מכובאר בכמה מקומות בש"ס ואחד בסנהדרין נ"ז ע"א או וכי כותי בישראל אסור הא בר מחלוקת הוא ומשני נהיה רבתה הכי מחייב ליה צערא בשעתא מי לית ליה וברבך נ"ט שם ע"א ליכא מידע דליישראל שרי ולעוויכ אסור פריך ולא והרי פחות משוי'פ, התם משום דלאו בני מחלוקת נינחו פרשי" שאף בני ישראל נצטו על הגול אלא שפחות משוי' אינו נחשב גול בעיניהם שעובדין על מרתנן שרמןין הן ומוחלין על דבר כל אבל בני נח אכורים עכ"ל.

היכי דגאל ליתיה כלל בפחות משוי' היה נמי ישיבת הריניין אף' בגמר התביעה. וכונראה דלווה הסכימו האחרונים ונושאי כל' הטור והמחבר בש"ע סי' ז. ואורבה המחבר הוסיף אין הריניים ישבין וכו' ואם הזוקקו לשוי' גומרים דינם אפילו לשון רבים כלומר שהשני תובע עכשו, וכותב הסמ"ע דהוא ע"פ פרש"י דאפשר כשנתבע אחר גמר דין תובע להתווע טענה שהיא גומרים דינם למלרינו דגומ לננתבע שומעין ע"ש. ועיין ביאור הגרא".

ויש עוד פי' בש"מ ב"מ הביא בשם הריטב"א רמתחהלה ישכו הב"ד החשוב שיש כאן תביעה של פרוטה ונמצא באמצע הייסכה דתביעה היה רקס פחות מפרוטה ואפה' הואיל וכבר ישכו נזקון גומרים על פחות מפרוטה ועיין תוממים אות ב' ג').

ודע רהרוא"ש ב"ק ק"ה ע"א אהה דאמר רבא גול שלש אגדות בגין פרוטות והחולו ועמדו על שתים והחויר לו שתים חייב להחויר לו אחת כי' בעי רבא גול שתי אגדות בפרוטה והחויר לו אחת מהן מהו מי אמרין התוא ליכא גוילה גנאה או דלמא הא לא הדר גוילה למרייה ומיסיק ע"ג דגווילה אין כאן מזות השבה איןandan ופי' הר"ם הלו זיל ע"ג דגווילה איןandan ואין ב"ד

ע"א) אל רב כהנא לרב פפא לדריך ראמרת פריעת בעל חוב מצוה אמר לא ניחא לי ראייכד מזכה מא"ל תנינא בר"א במצות לית אבל במ"ע כונן שאומרים לו עשה סוכה וכוי מכין אותו עד שתצא נפשו וזה גומרין אפילו בפחות משׁו"פ.

והא דלא קשה הא פחות משׁו"פ מהיל ואיך אין כאן השבון ואמאי מכין אותו עד שתצא נפשו סיל להדרא"ש והר'ם זיל לחلك דרוקא הגוזל פחות משׁו"פ מתחילה שלא היה עליו חיבור השבון בשעת הגזילה או אמרינן פמשׁו"פ מהיל איןש אבל פמשׁו"פ הבא מפרוטה וחזי שנתחיב עליה השבון כשגולה עם הפרוטה ונתחיב במצוה זו לא נפטר מצוה זו עד שיחזר הכל רהgam שכתה חזיר פרוטה נפטר מרדין מן שכם שכבר שלם הפרוטה ופחות משׁו"פ אין לו רין מן אבל מ"מ לא נפטר ממצות השבון עד שיחזר הכל והא ראמרו רעל פמשׁו"פ ליכא מצות השבנה הינו כשלא גול לכתה חזיר דק פמשׁו"פ שאו לא חל עליו מעולם מצות השבון אבל לאחר שלל עליו מצות השבנה חייב להחזיר דלא הילך החיבור כל זמן שיש עליו אישור גול הרヅזה היא על הגזילה ולא על הממון וזה והשיב את הגזילה וכיוון רחזי פרוטה אכתி גזילה היא אצלו וחיב במצות השבנה, והבנ' יוחנן הכהה שאין בה שׁו"פ לוקה והכאה שיש בה שׁו"פ ממשם ובתוס' שם ד"ה

ברם לאחר העיון נלפעניד רהדא"ש ודור"מ מפרשין כי דברי ד"ק רודאי לענין ישיבת הדיניין אין ישבין על פחות משׁו"פ אפילו לנגד רלמסקנא נמי לוי פלג ומה שאמר רב קטינא אם הווקוק ביד לשוה פרוטה גומרין אפילו לפחות משׁו"פ וכי פידושו כונן שתבעו אותו פרוטה וחזי כיוון שביד הווקוק על פרוטה וחיבו אותו לשלם גומרין כלומר קופין אותו להחזיר החזי פרוטה נמי דכיוון שישבו הדיניין על פרוטה לא מחלוקת הפרוטה מהחזי פרוטה אלא קופין אותו מרין ביד אבל החזיר הפרוטה מדעתו ונשר החזי אזלו, גזילה אין כאן דין ביד נזקים למשׁו"פ מצות השבה אין כאן ומעצמו חייב להחזיר לקיים מצות השבה ואין ביד נזקקין לכופו כלומר דודאי כיוון שהגוזל הי' פרוטה וחזי חל חיבור גזילה על כלו וחיב להחזיר הגזילה אלא שהחילוק דעת הפרוטה קיים מצות השבנה שאינה אלא בפרוטה כמו"ש הרמב"ם ריש הל' גניבה ע"ש ואין ביד נזקקין לכופו לקיים מצות השבנה כלומר ההשbon שחייבת תורה והשב וכל זמן שלא השיב עכ"פ גזילה בידו ואם השב ישב קיים וחו"ל מצות שאין ביד קופין עלייה, עור פ"י אע"פ גזילה אין כאן ואין ביד נזקקין לכופו בתורת ממון מצות השבנה אין כאן בתמיה כלומר דודאי יש כאן מצות השבון וביד מכין אותו עד שתצא נפשו לקיים מצות השבנה בעל כל מצות עשה שוכופין אותו עד שתצא נפשו ועיין כתובות (פ"ז)

קטינה לא איתמד אלא בגול פרוטה וחזי גומדרין על החזי לאחד שישבו הריניים ומשום רסיל ולא קיים החשבון וכמו שאמרו בגמ' ביק להדייא אבל לזרע על פחמו"פ לכ"ע אין דניין אפילו בגמר והרמב"ם וריעימת ס"ל רעל חזי פרוטה ליכא מזות השבה כלל וככעה"מ זיל וא"כ ע"כ גומדרין היינו דניין מוננות וככני ותכל.

אלא דלכואורה טעמא בעי מ"ש בגול חזי פרוטה מתחילה אמר דין מהיל איניש וגול פרוטה ומזהה ושלים פרוטה הנם שאין עליו עוד דין ממון ואפה' אמר דין לא מהיל איניש ונראה רבאות בהא תלא דמחמתה הקביה על בני ישואל שם חזיו עבר וגול נתן להם תיקון על הלאו ע"י והסביר את הגזילה ואו יתקון האיסור ולא עבר ולא יענש לאחר שהחיזיר לו את הגזילה ובקש ממנו על העזר והאמנם התורה אמרה והסביר את הגזילה דוקא על הגזילה שיש עליה דין ממון ואו יש מזות להשיב את הגזילה אבל גול פחות משׂוֹפֵט דין זה דין ממון לא אמרה תורה והסביר את הגזילה שהרין אין זה גזילה אלא איסור גזילה או מטעם חזי שיעור שאסור מן התורה כמו' נזהה פ"א מהיג' ה"ב או מטעם אחד וכמו שביארתי בזה מ"מ מזות עשה רוחשכ לא חל על פמשׂוֹפֵט ומעטה הגול פחות משׂוֹפֵט יהיה חמוץ מגול פרוטה דהגול פרוטה או יותר נתנה לך תורה עשה לתקן הלאו ולהציג עצמו מן העונש וגול פחות משׂוֹפֵט לא

שלא השם שורי עוקר גזילה מתחת ידו וד"ק.

ולפי שהרבר לבאורה הוא חרש חקנונה ומצענה שהוא מחלוקת הראשונים זיל דרבינו הבעלם ביק הניל כתוב וזיל היג לה והכי איתא בספרי ספרד אמרי גזילה אין כאן מזות השבה אין כאן כלומר שאן מצוה להшиб מאחר שאן גזילה בידך ובכידך גדים' ע"פ שער אין כאן גולח אין כאן ול"ג מזות גילוח שהרין לא קיים מזות גילוח ע"כ וכו' ובמלhot שם כתוב על הבעלם, וזיל ועור היג והכי איתא בספרי ספרד אמרי גזילה אין כאן מזות השבה אין כאן כלומר שאן מצוה להшиб מאחר שאן גזילה בידך, אמר הכותב רבינו חנאנל זיל פ"י מזות השבה אין כאן שלא קיים מזות השבה שהרין לא להשיב מה גולח וכן כתוב בה"ג ועייך שהבעיא השניה חבדה תוכיח רבינו ע"כ. והנה מפורש מחלוקת רבינו הבעלם ורבינו הגדול הבה"ג והרי"ח והרמב"ן זיל שמסכימים לפ"י הרמיה וכותב הרמ"ן שכן עיך שלא קיים מזות השבה וזה שכותב הר"ם והרא"ש שכופין אותו לקים המזוה כל זמן שלא יחויר החזי פרוטה, וא"כ ע"כ הא דאמרו חזי פרוטה מוחל הינו כשגול מתחילה חזי פרוטה שלא חל עליו לעולם מזות השבת.

ואולי יש לומד דבאה נמי פליני אי קייל' דבר קטינה דהרא"ש נמי מודה רק'יל' כרב קטינה אליא דלםסקנא דרב

ונחלקו אבל כבר אמרתי במקומות אחד ראי'ך הא דאמרו בכל מקום נמי פחות משופ' מהיל איניש הינו רוקא בגין שאין לו תקעה אבל בעניני מתנה ומוי'ם כל שאין כאן איסור וראי לא מהיל איניש רפחות משופ' נמי יכול ליתן לזרקה או כיוצא בהו עכ"פ שלו והוא אף שאין לו דין ממון לא הו הפקר, ושפир נחלקו אי ישבין הריניין על רפחות משופ' והינו כשהוא בדיני העולם ולא משום גול.

ולאחד שבדרכו כל זה מה מדרי'יקים בהו רכדי רבעינו המואה'יג רשי' שפי' אם הווקקו לשופ' בין טובע לנtabע והדברים צע' דודאי בין טובע לנtabע הוא אבל לפני הניל דבר גדור ממשמענו דמיידי כאן בכסף שאינו של גול אלא יש כאן טובע לנtabע על כסף של פרוטה דאו גומדיין על חז' פרוטה אבל אם אין כאן טובע לנtabע והוא של גול אין כאן השבון דליך מצות השבה והבן כי קצתתי בהו והארכתி במקומות אחר עיין בספרי משנ'ה חח סי' דלה.

נתנה לו תורה תיקון על האיסור שליכא מצות השבון ואיך חיו יונש הנזול חז' פרוטה יותר מן הגול פרוטה, ולכן יתרה תורה לסופ' דעתו של אדם מישדאל רפחות מפרוטה מהיל שהוא שאומר שאינו מוחל והוא אcor תקנו חול' שהיה הפקר ומילא לא יענש ישראל עבورو והגט שאין ביד מפקידין ממון חבירו, רפחות מפרוטה לאו ממון הוא ומפקידין או ממשום שעשה שלא כהונן שהיה אcor ואינו מוחל מפקידין ממונו. אבל בגול פרוטה ומהצחה שורי' יש בירוי לתקן גם החזי פרוטה ע' השבון לא הפקידו ממונו ולכן שפир חייב לקיים המצווה של והשיב ושפир כופין אותו על זה ושפир מובן החילוק

אלא דלפ' נראה לישב עור קושיא אלימטה מה שמקשים על עצם דין אין ביד ישבין על רפחות משופ' והרי על רפחות משופ' מהיל איניש ואין כאן שום הויא רישבו ב"ד שורי' אין כאן שום חיוב מצד הנוטל ובמה מספקא להו

הרוב הגאנון רבידוד שלמה קלין שליט"א

רב ור"ם דקירת אונגוואר ירושתי
בן ביך אדמורר שליט"א

בענין חלוקת השותפות וקנין דברים

שניהם עומדת ולזה לא מהני רק בקני
ברוחות שאו נקנה לזה חלקו.

ולפום ריהטה עדין צרי בירור
דמאי שנא ברכות דעד השטא נמי
היה לשניהם חלק שוה בו ואי מהמת
שKENOROTHOT הריא לא היה CAN KININ חדש
שנקנה ע"י הקנין אלא בירור דברים
בעלמא וכל שלא נתחרש כאן הקנה
תו להויב בגדר קנין דברים. וממ"ש
רש"י ומעתה נקנה חלק מזרחי זהה
ואין להשוי רשות בו, לייכא למדיק
דברשה זו ונעשה קנין חדש דזה וודאי
דחליך שניהם שוה אלא שעתה באים
לבורר חלקם וככדייק רש"י זה בורר לו
חלק מזרחי וכו', ובהכרח לומר כן
דרהרי בקנין מידן לחוד לא מהני כיוון
דרקנין אינו חל בכח"ג דהוי קנין
דברים ולמה לא יכול על קנין החדש
בקראע, א"ו דעתמא הכא כיוון דאין
באים לעשות קנין אלא לבורר את הקנין
שנעשה על ידיהם בשעתו וא"כ אף
ברוחות ליתא לקנין חדש.

והנה אפ"ל דזה גדר חיליפין
בשוידמים כմבוואר בכ"מ דף מ"ז על
הגאולה זו מכירה ועל התמורה זה
חיליפין שווה בשווה ועי' רש"י ותור' שם

שנינו בראש ב"ב השותפות שרצו
לעשות מהיצה בחצר בונין את הכותל
באמצע וכו, ובגמר דף ג' הוכיחו
דמיירר בחצר שאין בה כדי חלוקה,
וכופין אותו לעשות מהיצה כלומר
חלוקת השותפות, ומיררי כגן שקנו
מידן, ופירך כי קני מידן מי הוא
ニיהדרו בהו דלא הוא אלא קנין דברים
ומשנוי כגן שקנו מידן ברוחות, וב
אשר אמר כגן שהלך זה בתוך שלו
והחזק וזה בתוך שלו והחזיק.
ופירש"י והגמוק"י קנין דברים ואין
חליפין קונים אלא דבר הנקנה או מכר
או מתנה או שעבוד קרקע שתהקנין
חל עלייו או על המטלטlein יש להעיר
מדברי התור' כתובות נ"ה ע"ב ד"ה
מתנה דסתם קני מידן הנאמר בתלמוד
הכוונה לקיןין חיליפין דכן הוא
משמעות לשון קנו מיזו עי"ש. ומשנוי
ברוחות זה בורר לו חלק מזרחי זהה
בורר לו חלק מערבי וקנו מידס ומעתה
נקנה חלק מזרחי זהה ואין להשני חלק
בו וכן המשני לחברו. ולפי"ר מוכח
כל שלא נקנה דבר ממשי אין הקנין
חל ואפיקלו קני מידן על ההבטחה
וההסכמה אינו קנין ממש כיוון
שהקרקע קנואה לשניהם וכברשות

דמשמע דआ"ג דמחליף כ"א זכות שיש לו בחלוקת חבירו אפ"ה לא סגי אלא שהחזקוקו שניהם בתוך שלו, ותהי רבינו הגדול דא"נ דאמר כגן שהחזקוק זה בתוך שלו הוא לאור מגדר חוליפין אלא קניין חזקה ודין מכירה ובזה בעינן שיחזיקו שניהם אבל מעיקר, כאמור שניויי كما דמוקמין כגן שקנו מידן ברווחות זהו קניין חוליפין עי"ש. ועי' רmb"ן ורשב"א שם ושמטעם זה אינה צרכין שניהם להחזק בקרען דזה הוה גדר חוליפין שוה בשוה, אך הרמב"ן הביא בשם י"א דעת החולקין בויה, ועי' המקנה שם דעתם דבריהם כיון דהו קרען של שניהם אינו מועיל חוליפין בכח"ג בסודו של שניהם דבעינן נעלם המוחך לו, ויש לפלפל בדברין.

והשתא מוכח להריא דעת הראשונים דקניין זה הוא קניין חוליפין מעלייא ומשו"ה נעשה כאן קניין חדש של חלוקת הרוחות שזה גדר חוליפין בזכות שיש לשניהם בחצרים, ומצתאי מפורש בדברים האלו בפרישה סימן קגנ"ז יע"ש, ולפ"ז הדבר תולה אי יש בקניין דבר מסוים ומוגדר דבזה נפקא מכלל דברים בעולם ואע"ג דעתין הוא דבר שאין בו ממש.

מיهو הרמב"ם פ"ב משכנים ה"ז כתוב לענין חולקת השותפים במידת שא אין בה כדי חולקה אבל אם קנו מידם שזה רוצה רוח פלוני וזה רוצה ברוח הד Hortio Shovi Demim, ועי' קשייא מסוגין

ד"ה גאולה עי"ש. ועי' ריטב"א קידושין דף כ"ב, לענין שהרור עבר眷ני בחוליפין שהאריך הרבה בעיקר קניין חוליפין איה מטעם כסוף או שווה קניין לחוד (ועי' בזה פלוגחת רשותי ותורו והרין ותורין) קידושין דף ג' עי"ש), והוסיף לחלק דזה מהני רק לחלק הקניין ממון אבל לא לקניין האיסור שבו יע"ש, ועי' רmb"ס פ"ה מעבדים ה"ג מה שנחלק בזה עם הראב"ד זו"ל ויסודה דבריהם מבואר בಗמ' גיטין ל"ט בההוא עובדא דכמתה עי"ש בתר דעת ר"ת, ועי' בראב"ד בהשגות פ"ט McMycra ה"ח. והנה הרשב"א קידושין דף ג' כתוב חוליפין איינו קניין כסוף חוליפין הו קניין ע"מ להקנות מבואר בנדירים דף מ"ח עי"ש, וזה מפני שהמחוזיר לו הסידור, ונראה דהני מיili דוקא בקניין חוליפין של מכירה שהוא קניין כסוף משא"כ בחוליפין דושא בשוה שפיר הו קניין מעלייא וזה לכורה קניין כסוף ממש אפי' להראשונים שחולקין דתורי קניינו נינהו אבל בכח"ג דושא בשוה בודאי הו כסוף, ויש בזה אריכות בפנ"ע ואכ"מ. ולפ"ז שפיר אכן למיר דבכח"ג בקניון ברווחות נעשה קניין מעלייא ויש לה מקום לחולות ולא הו קניין דברים.

והנה הריטב"א קידושין דף כ"ח היבא התוספתא דהמלחיף קרקעות בקרקעות כו' כיון שזכה זה לנחיזיב זה בחוליפין, וזה מיירי בחוליפין ממש הד Hortio Shovi Demim, ועי' קשייא מסוגין

אמנם דעת הראכ"ד הוכא בנסיבותיו ובשיטמ"ק דarf בכחה"ג היו קנו"ד זולת בעניין שמשעבך גופה או שמחייב ומשעבך ממוניה דמי מחצית הכלות, ודרעת הרמ"ה דוגם בזוהו"ל קנו"ד דחלוקה אין בה ממש משא"כ בקנו מידיו להתחייב ל垦נות עי"ש, ולפ"ז נמי נשאר הדבר ללא פתרי, דעא"ג שמחייב גופו מ"מ בחלוקת היו דבר שאין בו ממש א"ו דחוור הדבר ל垦ין הראשון שנעשה עם רכישת הקרקע עי" השותפות ותו היו ליה עכשוין רק קניין דברים כיון דעתינו שהוא ממש בגוף דבר הנקנה וצ"ע.

ואפשר הביאור בזה דחלוקת השותפות אין קניין חדש וגם החזקה שמחזיק או קנו מידם ברוחות אין הקניין מועיל להקנות הרוחות וכיו"ב אלא שהקניין מודיע ומבהיר את מעשה הקניין שנעשה בעת השותפות, ומה"ט אין מקרים בכל אופני החזקה לעניין זה כיון שאין החזקה זו מקנה לו מיידי, ועי" ש"ך חור"מ סי' קנו"ז סק"ד בשם הגמ"י דסגי בהיליך בלבד עי"ש, וכהגחות הגרא"א העיר דמהגמ' לא משמען כן. אמן דעת הר"י מגאנש והמאיר בב"ב משמע דצריכין לכל כללי דיני החזקה.

והנה בעניין שקו"ר ברוחות שנעשהה החלוקה חולקה גמורה ובכירור כל אחד חלקותו אין לחבירו חלק בו כמ"ש היד רמ"ה וכמ" מוש"י דבכה"ג לא

פלוני אין יכולין לחזור בהם, וזה אם החזיק אחד מהם בחלקו אין חזרין בהם. והה"ה כתוב יש מי שפירש דאפיקו אם החזיק שלא בפני חבירו ולא אמר לו לך חזקוקני קינה כיוון שאין זה כמו מכיר מבואר בפ"א מכירה דין זה לא בירור חלקים בלבד, וי"א דאפיי אם החזיק רק אחד מהם כבר זכה בחלוקת חבירו שבו עי"ש. ובאיור דבריו נראה להדייא דכל מה"ג אינו נשעה כאן קניין חדש וכיון שלא מוחדר כאן מאומה מחתמת הקניין הוא אכן קניין דברים, אך לפ"ז הדרא קושיא לדוכתה דמאי רבותה דקנו מידין ברוחות הא היו דבר שאין בו ממשות, ואפי' למה שנייה שנעשהה החליפין בזכות השימוש בקריע השותפות מ"מ לאו מידי דמסרים גורם להוציאו ולהפכו מ垦ין דברים ל垦ין ממש בגם בעניין זה היו דבר שאין בו ממש, ותו דאין זה לכוארה גדר חיליפין שאינו מקנה לו הזכות אלא שמותר על זכותו, וगסלא נעשה כאן קניין חדש אלא בירור קניין הנעשה בשעתו וצ"ב בדבר זה גם לשיטות הראשונים הנז'

והאמנת דשפירותין התחייבות על קניין במידי דמשתעבר גופו לעשות מעשה או התחייבות ממון שהזוה קניין של על גופו ועי" תרי ב"ב ג' ע"א ד"ה כי רצוי וברא"ש דקניין לעשות מעשה אינו קניין דברים כמו"ש להדייא הטור סי' קנו"ז הטעם בדבר בשם הרא"ש,

וה"ה הכא דעיקר השותפות הוה הזכות של השימוש דהרי כל אחד מהם הוא בעליים רק בחציו או כפי החלק שלו בה ואין השותפות אלא המרצות והסתמת הצדדים ליתן זכות שימוש שווה בשווה בשודותם, וממילא בשעה שמסתתק שפיר זכה השני בחלוקת כנגדו וזה לא נעשה ע"י קניין חדש.

ור"ז דומה למה דקיעיל הփיר את עבדו או בגר שאין לו ירושין דקיעיל בשעה שמת עבדים הגדולים זכות את עצמו כדאי בטור סי' רע"ג, והכי הוא טעם דכוון דאישתיק לה הרשות שעליו ממילא זכה זה בעצמו וכ"ה בקרעקו וכ"ש כאן דאיaca דעת אחרת מקנה דהו גדר שלך חזק וקוני ובاهאי גונא אפילו בלי דעת וכוננת הזוכה נמי קנה משא"כ בזוכה מן הփיר או מנכסי גור וכמו"ש הראכ"ד הובא בignum פרך חז"ה במתני רכל חזקה שאין עמה טענה. ובאמת הוא דבר פשוט עד למאר דהמפרק פקדונו או חפצו בשעה שהוא תחת רשות אחר זוכה זה בו ממילא, ועי' ב"י או"ח סי' רמ"ז דהמפרק בהמתו על יום השבת והוא מושכרת לעכו"ם הו הփיר מעלייא אלא שאין אחר יכול לזכות בו בו ביום, ועי' תשורי הגראע"א ח"א סי' קמ"ה ובמثان"א דאם בא אחר זוכה אי זוכה בו, אבל אי ברשות ישראל הוא בודאי שזכתה לו חזירו, וממילא פשיטא דמלתא הכי הוא בגדר חלוקת

הוי כאן אלא גדר סילוק רשות של השותף ומילא ניקנית הקרקע אליו וכל זמן שלא נחברו החלוקהاقت רשות אחר מעורב בשלו ומשעה זו ואילך שקנו מידם הפקירו כל אחד חלקו שהיה לו בחלוקת חבירו ושפיר זכתה לו מקום לנקנות כולו, ובכח"ג הרי שהקנין מועיל להקנות כל חלקו אליו מה שלא היה שלו עד עכשו ושפיר לא הו קניין בדברים, והו זה כגדיר מחילה וסילוק מן הזכות שהיה לו ולזה בעינן להקנין שלא יחוור בו מדבריו, והאמת שאינה כמחילה ממש דהרי מחילה גופא אינה צריכה קניין מבואר בתו ב"מ קי"ב ובגיטין דר"ע ע"ח ע"ב וכן מכואר בטוש"ע חוו"מ סי' רמ"ה, אבל מ"מ דמייא למחילה כיוון דהוי דבר שאין גופו קני אלא זכות ובדעת המהרי"ק סי' צ"ד דמחילה אינו אלא במעות או בדומיהן ועי' קצוה"ח ונתח"מ סי' רמ"א, ובנידוד"ד הו הפלילה על זכות השימוש בחלוקת של חבירו ובכח"ג מהני הקנין וכמו"ש הרא"ש פרק המקובל לענין מצורן שיש לו זכות בשדה שעומד על מצורן ואותו זכות יכול למחול ולהסתלק ע"י קניין, ועי' מchan"א הל' זכיה מן הփיר סי' בשם הפ"מ ח"א סי' פ"ג דכל שטילק עצמו מנכסים כגון בעל מנכסי אשתו ממילא זכתה היא דהרי כל הקרקע שלה אלא שתקנו חכמים שהיה ידו בידה ווא"כ כי מסתתק בעל מאותזיות ממילא נשאר הכל בידה עכתיו"ד.

במחפש שום קניין ובבעלויות רק מאותו שעה ואילך אם בנידור"ד זה יתכן).

וביסוד זה ייל"ב בשלחי ב"מ (עד נערץ סופו בתחילת רשותי רשותי גינות זו על גבי זו והירק בינוים נחלקו ר"מ ור"י אם של עליון או של תחתון ר"מ סבר שרינוקו בתר עיקרו ומשו"ה הוי של עליון ור"י סבר לא אמרין שדרינוקו בתר עיקרו, ודעת רבינו שמעון לכל שהעלין יכול לפשטוט ידו וליטול הרוי הוא שלו ובלבבד שלא יאנס את עצמו, והשאר של התחתון ע"ש כל הסוגיא, וממסים אפרין נמיה לרובי שמעון, והנה הסמ"ע סי' קס"ז ס"ק א' כתוב השאר של התחתון דאפרקoria אפרקורה ליה לתחתון. ובס' יערות דבש הקשה דלמ"ד דאויר שאין סופו להניח לא קנה א"כ במה קנה זה התחתון והוא לא סגי בהפקר בלבד להקנות, ועי' בנה"מ שם מה שביאר בזה ע"ש.

והנה התו"ב ב"מ דף ק"ז נחלקו על דעת רשי"י באילן העומד על המיצר יחולקו דאוקמה לה שמואל במלא כל הכל המיצר כולם, דז"בadam הענפים בראשות דחדר מיניהם בלבד אף הענפים שלו שזו היה מתקנת יהושע ועם כן הנחיל את הארץ, והק דשלהי הבית והעליה במתני רשותי גינות וכו', השרשים לכו"ע הם של העליון לפי שהם יונקים מעפרו וכדקדאמר ר"מ במתני אבל הנוף הוא באoir התחתון

השותפות הוא חלוקת הזכיות זהה נשעה באופן של סילוק ומחלוקת על זכותו בוגפה וכח בו חבירו, אך אין כאן שום קניין חדש בגוף הקרקע, והשתא מבואר היטיב דעתיכ"פ נעשה כאן קניין בזכות שמהל כיוון שברור לו רוח מזרחי או מערבי בלבד וזה כבר אינו בגדיר דברים בכללם דיש כאן הקנת זכות או יותר זכות עכ"פ.

מיهو בكونה ע"י חזקה וכשינויו דרבashi בגין שהחזקיק בה זה קצת שונה דהتم מתווך החזקה והקניין בחלוקת גלי אדרעתיה דמאותו שעה ואילך ויתר על חלקו אך בכל זאת אין הדברים נקיים מחמת עצםם אלא שבעין קניין חדש וזה תלוי באמת בדעת הראשונים הנדי או זה קניין חדש של מכר או שגב"ז מקלין כיוון שס"ס אין זה אלא בירור, ובענין זה סגי בחזקה כל דהוא כדמותם מדברי הרמב"ס פ"ב מזכיה ומתחנה ה"ג דאפייל סידור ומעשים כיווץ בהן שהיא חזקה חלה נמי מועל בנכסי הפקר. ולמ"ש הדבר מבואר על נcoin דכיוון דנטשלק ממנו הבעלים בין ע"י הפקר ממש בין ע"י סילוק אחרך בגין מחלוקת הרי שבזה הוא מזכה את הדבר למישהו בידו או למי שיש לו חלק בה ובכח"ג ייל גדר זכין לאדם דעת ע"י מעשה החזקה שעשויה בתוקן שלו הרי זה כפעולות מעשה זכיה לעניין רשות השני, (בהפקר ממש א"ל לומר כן דבזה ליכא גדר דעת אחרת שיזכה לו וגם אין לו

שאין העליון יכול ליטלו ואין ידו
משגת לשם אסח דעתיה מינה
ואפקרייה ז"ב דין לאחר חלק בו
רק לבעל הגינה התחתונה שהרי יש
לו בה חלק מחמת הנוף אך כל זמן
שהעליון מונע זאת ממנה שהוא
עיקר הבעלים א"א לו לזכות בו.
 ועוד שאין עיקרו שלו, אבל משעה
 שאסח דעתו ואפקרה שפיר זכתה לו
 שדהו, כדי חלוקת השותפים
 שמסתלק העליון ומפקיד חלקו
 זוכה בו התחתון לבדו עי"ז לחוד
 ווא"ש.

ופסיק כר"ש דכל שיכול לפשט ידו
 כו' והיינו דס"ל כר"מ אלא
 שבבודאי השאר הפקיר לתחthon ומה
 דאייפלו ר"מ ור"י כיון דין מן
 הנוף ברשות העליון כלל אלא מיד
 מה שנראה חזן לאرض הוא ברשות
 התחתון אבל היכא שהנוף בין
 שניהם בודאי העיקר הוא של בעל
 הקרקע ולא של בעל הנוף. ולפי"ז
 ברור דבענין שיש נופו לחדר מיניו
 הרי שהוא נמי בעל זכות בקרקע.

והשתא שפיר מבואר בענין

הרבות הגאון רבי עמרם קלין שליט"א

דומ"ץ דק"ק אונגגוואר באראה'יב

בן כיקמן אומור שלייטיא

בסוגיא דקנין חליפין בקידושין ובדין חליפין שיש בהן שו"פ אי דמו לשטר

נפשה, ופי"ר רש"י ז"ל דגנאי היה אלה ומושׁו"ה אף בשו"פ אינה מקודשת ובתוס' ור"ן ועוד ראשונים הקשו על פי"ר רש"י והסבירו בדבריו רש"י דכיוון דפחות משו"פ לא מקניא ע"כ שהגוזש דקיחה קיחה לא נאמר לכל עניין חליפין, ומילא אמרנן דהגוזש לא נאמר כלל אלא לגבי קנין כסף ולא לגבי חליפין, וכזו פירושו התוס' דהמקשה hei סבור דחליפין עניינו כסוג קנין כסף ומיסיק שהוא קנין אחר, ומושׁו"ה אינו מועיל לקידושים, ועי' בפנוי.

ולכאורה קשה דעתך"פ כשייש שו"פ נהי לדין חליפין לא מהני מ"מ יועל זה מדין קנין כסף שיש בו ע"פ שהמקדרש אמר מדין חליפין, וכן במקדרש בשטר שנכתב שלא לשם דכשייש בו שו"פ מקודשת מושום דעתיהו נהי אקנין כסף אע"פ שבא לידי השטר מדין שטר. כן הקשה התוס' ר"י ז"ל בירושלמי בראש קידושין, והתוס' ר"י ר' רוצה לחרש שם דבאמת

הרא"ש והרי"ף ז"ל הביאו דברי הירושלמי בראש מחלוקת, בהא רתנן האשה נקנית בשטר, הרא דתימא בשטר שאין בו שוה פרוטה, אבל אם יש בו שוה פרוטה כסף הווא, ע"ש. והיינו ממש דיש בו שו"פ א"צ לומר דהיא מתקדשת מתורת שטר כיוון דבל"ה מתקדשת מתורת כסף שיש בו, אע"פ שאין דעתיהו על הכסף דהרי הוא מקדשה בתורת שטר מ"מ דעתיהו נהי אכסף שבה, וכמו שבירר הר"ן ז"ל ד"ה בשטר הטעם למה הביא הרב אלפסי הירושלמי הנ"ל בראש מחלוקת, ללמד שכשקדשה בשטר שנכתב שלא לשם שהוא פסול מדין שטר, מ"מ מקודשת בהנייר אם היא שו"פ כדין כסף, ועי' לפמן בדף מה' וחכ"א שמן את הנייר אם יש בה שו"פ מקודשת וכו' ומוקי לה כשנקتب השטר שלא כדין ע"ש.

והנה בדף ג' מסקין דחליפין לא מהני דחליפין איתנהו בפחות מש"פ ואשה בפחות משו"פ לא מקניא

הטוב זה גרווע מסחטן כשהיו עוסקים בענני קידושין, ועי' שם כגן שאמר למלאכה, וזה גרווע מסחטן כשועשה קניין בדבר הרARIO ואינו ראוי דכתאן הויא כאילו אינו קניין כלל, ועי' חז"ה קידושין סי' ס"א א"ו, ועי' חמדת שלמה ובחר הלהכה את ק' דזה גרווע מהניל' דלשון גרווע מגראע והבן, ועי' אבנ"ז סי' קי"ט, ועי' ריטב"א קי' ר', ועי' סי' תורת גיטין סי' קמ"א, ובדור"ח רעק"א בחיה' לקידושין שם, ועי' ברכת שמואל נדרים סי' א'.

ויש לחזור בדין חליפין אם הויא מטעם כסף או מטעם קניין בפני עצמו, ועי' בב"מ מה' הדhilפין דרומייא דכסף, ויש לומר דהו רק דומיא דכסף ולא מטעם כסף, והנה שיטת ר'ת הכא, דוראי דין חליפין מטעם כסף, וברש"א הקשה על החוסט דלכאר' אי תליפין אינה מטעם כסף רק דזהו קניין בפנ"ע א"כ מה אמרין בקידושין דקניין חליפין אינה מועל מטעם דاشה בפחות מש"פ לא מקニア נפשה הרוי אין כאן קניין של כסף ודין של ש"פ, וכמו שהבאו לעיל' גבי שטר דאפי' בפחות מש"פ נמי הויה שטר מועל ומרקודשת דהרי יש לה דין בפנ"ע של קניין שטר וא"כ הכא' בחליפין מי פריך לש"י ר'ת מכסף בפחות מש"פ לא מקニア נפשי.

ונלע"ג לישב קושית הרשב"א, הדינה בחידושי הרשב"א שבוואות ל"ט

חליפין מהני אם אמר לקדשה בתורת חליפין כשלא התנו לחשלומין אחרים, וدمבואר במכילתין שלא מהני הויא בדוקא כשמתנה ליתןמנה ובשביל המנה רוצה היא להתקדש והקניין חליפין היא שלא יכולו לחזור ע"ש, ובבא"מ סי' כ"ט ביאור שיטת התוס' ר'י"ד ע"ש. אמן לפום שי' רוב הפסוקים לא משמע הכל כי והינו שלא מהני בכל עניין, וא"כ קשה דמאי שנא משטר שיש בו שו"פ, ועי' קה"י ובהמקנה ועוד.

עוד יש לדיק בדרכי התוס' ברכ' ז' ע"ב משמע דגביה שטר שמין את הניר וכו' היינו אם רוצה עכשו לקדשה מדין כסף, ולכאר' מדברי היירושלמי הנ"ל לא משמע הכל.

ונלענ"ד דגרסי' בנדרים דף ו' ע"ב בעי רב פפא יש יד לקידושין או אין יד לקידושין וכו' דאמר לה ואת יעוי"ש, מבואר שםadam היו שם ב' נשים ואמר לא' הרי את מקודשת ואת היינו שאמר להשניה ואת, בזה הרוי בעי ר'פ' אי יש יד לקידושין. ולכאר' יש להקשות במאי עסקין אי במדבר עמה בעניין קידושין הרי אמר' בקידושין דף ה' אם אמר בלשון עצורתיבשעה שמדבר עמה בענני קידושין היא מקודשת ואם לא לא ומאי שנא הכל, וכן הקשו האחرونנים.

והנראה פשוט דהיות שהוסיף תיבה של ואמת הוא מגראע גם הלשון

והוא קניין חשוב לגבי קניינה של חליפין בדברי התוס' הנ"ל, א"כ קניין חליפין ישנה רקה בפחות משו"פ, והיינו חליפין איתנהו בפחות משו"פ רוקא ואשה בפחות"פ לא מיקניא נפשא היינו בקנין גרווע דהווע רקה בפחות משו"פ לא מיקניא נפשא, וא"כ מישוב לנכון מה שנסתפק הרשב"א בשבעות ל"ט מקרושית הקוצה"ח דהווע דבכלאי אף דריש בו שויות דפחות משו"פ, מ"מ אינו הכרחי شيיה אין דהווע יכול להשתמש בו כמה פעמים, א"כ אינו כ"כ גרווע כמו חליפין אויל דהווע מקודשת או לא, ודו"ק.

ולפי"ז מישוב בפשטות קווישת הרשב"א על שי"ר ר"ת דבאמת כבר הבאתוי דחליפין היא קניין גרווע ושוי רית היא דאיינו מטעם כספ', ומזה שקשה הדמיין של אשה בפחות משו"פ לא מיקניא נפשא, הפ"י היא כמו שאמרנו בדברי התוס' בב"ב הנ"ל, והבן. וכן שי"ר הרשב"א סי"ר י"ב דחליפין אינה מטעם כספ' ע"ש ובכרכחת שמואל שם.

ואם כנים אנחנו בזה נוכל לישיב דברי התוס' ר"י"ד בעז"ה הש"ק דלאור יקנה גבי חליפין מטעם כספ' כמ"ש גבי שטר ע"ש, ובಹדרם שכתחתי דלשון גרווע מגראע וא"כ בשעה שמקדש את האשה בקנין חליפין הוה לי לשון גרווע דהווע חליפין אינה מועלת לקידושים והוא מגראע שאינה מתקדשת

נסחפק אי מקדש בכלי פחות משו"פ אי מקודשת מטעם כלוי, והסבירו הוא משומ שיכול להשתמש בהכלי כמה פעמים ויש לה הנאתשו"פ, ע"י ספר דבר המלך סי' ג', ובקצתו"ח הקשה (בסי' פ"ח) על הרשב"א מגמ' קידושין דהכא ג' דasha בפחות משו"פ לא מיקניא נפשא, א"כ בודאי שאינה מקודשת אי הוה פחות משו"פ עי"ש.

ולישיב זאת הי' נלען"ד כפיהם"ש התוס' בב"ב ע"ז ד"ה מסירה שהקשוש וכי מישכה ומסירה מצותה הן דאין לעשות אלא מן המובהך, ותריצו התוס' דמצינו בהרבה מקומות שקנין החשוב מבטל הקניין הגרווע עי"ש, והנה קניין חליפין הוא קניין גרווע וכמ"ש ר' יודא גאון דבמקומות שקונה קניין מישכה והגבבה מן התורה ייגרע כל ר' פרט ב' ע"ש. ולפי"ז יש לומר בהסבירו הגמ' דasha בפחות משווה פרוטה לא מיקניא נפשא, הפ"י דהווע שהוא קניין גרווע וכדברי רש"י ז"ל דגנאי הוא לה היינו שהקנין הוא קניין גרווע (ועי' ב"מ מ"ז א' הכליל של סתם קניין צrisk להיוות בה שו"פ) וככפי שפירשו ז"ל שהבאתי לעיל דaina נכל בכלל בגז"ש קיחה, אשר ע"כ לא מהני קניין זה.

�עוד יש להמתיק עניין זה בלשון הגמ' חליפין איתנהו בפחות משו"פ הפ"י היה דשו"פ יש בה קניין כספ'

וקידש בו את האשה دائטמא היא אין בו שווה פרוטה דלא חזוי אלא להסקה ואינה מקודשת, ואי טהור היא יש בו שוי"פ דחזי לאכילה ומקדשת, והקשׁו לפַי מה שאמר שמואל בקידושין קידשה בתמורה כו' חישיןן שמא שוי"פ במדרי א"כ אמא חייב זקן ממרא לד"ל הא מחייב הוא וגם לעניין קידושין לא נפיק קולא מני' דנהירدام טמא הוא ולא חזוי אלא להסקה אין בו שוי"פ, מ"מ צריכה גט דשםא שוי"פ במקומ אחר להסיק ע"כ ויהקוシア היא ד rhetiot דזקן ממרא אינה חייב רק אם נפיק קולא מתחת ידו, נימא דחישיןן שמא שוי"פ במקומ אחר לשמואל ואם קידשה צריכה גט דשםא יש במקומ אחר שיעלה יותר משה פרוטה להסיקה וזה קושיא נפלאה.

אמנם לפי האמור לעיל דאם אמר בלשון שאנו מועלidel לשון גרווע מגערעה והו"ל כמו שעשה ממנה צחוק ועי' ספר גור ארוי קידושין נ"ז משמעות הריטוב"א, א"כ הכא היהת שקדשה בדבר שהוא טמא ואין בה שוי"פ. ואף שיהי' בההסקה במק"א שוי"פ מ"מ הר"ל אומר לה התקדרשי לי בדבר שא"א להתקדרש בו דהרי הוא דבר טמא ואין בעצם החפץ שוויות כלים, רק שיכול להיות מזה מוצאות שייהי' שווה פרוטה במק"א, ולא חישיןן שמא שוי"פ במדרי, דהרי לא קידשה בדבר הראי להתקדרש בו, וממילא נפיק קולא מזה דהרי אינה מקודשת

מטעם כספ ג"כ דהא הוא קניין גרווע ג"כ זהה הויא לשון גרווע, והוא כמו שאמר ואת וכיו"ב, משא"כ בשטר שעצם קניין של שטר היא בדרכו של קייחה קייחה גם קניין חשובה א"כ אפי' שלבסוף נתרבר שהי' השטר פסול מ"מ קידשה בלשון של דבר המועל סתום ואיה הוה בה שוי"פ בניר מקודשת. אבל אם בחליפין ריצה אח"כ לקדשה בתורת כספ יויל, ועי' ברכבת שמעון עמ"ס קידושין.

ולפי"ז יש לומר בדברי התוס' דף ז' דמייר שקדשה בשטר פסול מעיקרה, ועי' באב"מ שקדשה בשטר פסול לא אמר' שמן וכור' ע"ש, ומשו"ה צריכי שומא מתחילה או אם רוצה עכשו לקדשה בתורת כספ איז הוה מקודשת אם יש בה שוי"פ, ומישב מהירושלמי הניל.

ומה מאוד שפירים בזו לשונו של רשי' הק' ג' ע"ב וזיל הלך בטיל לה מתורת חליפין בקידושין ואפי' בכללי שיש בו שווה פרוטה אי יהיב לה בלשון חליפין עד דיהיב לה בתורת לשון קניין או קייחא או קידושין עללה"ק והינו שצורך להיות בל' קניין ומג"ל ודוו"ק.

וביסודות הניל נראה ליישב קושיא שהקשה בס' דרוש לצוין דרוש ד' (להג' הנו"ב) ובבס' מנחת אהרן ועי' מצפה איתנן סנהדרין דף פ"ו על תוס' ד"ה ורשב"ל וכור' שכטב זוזיל, וויל' דמשכחת לה אינגעעה בככר של תרומה

גת זה דוקא לשוי ר"י ושמו' מה שאין כן ריש לקיש כפי המבואר לא סבירא לוי הци, וממילא אין בהכרה ש"פ ונפי מני קולא ומשו"ז מחייב ודבריו התוס' מעולפת ספריהם, ועוד.

ויש עוד להתייחס לדברינו לפימ"ש החכ"ז סי' פ"ז דעתינו של חול"א לר"י היא מטעם אוחשנה והסבירו כך"ז בכ"ש סי' קס"ז, עווי"ש דהכל חד היא או מטעם אוחשבי או מטעם שייכל עד כזית וחוזי לאצטרופי וממן"פ אסור ע"ש דבריו כי נעמו. ולפי שי' הראשונים הר"ן רפ"ק ועוד בעניין חישיןן לשם ש"ו"פ במדרי הסברא הוה משומ שתחמר לדידי שוה לי דהינו דהינו דהיות ריש בו ש"ו"פ באיזה מקום תאמור האשלה לדידי שוה ליהכא, וא"כ הוא ג"כ מטעם אוחשבי והבן הדבר, וזה רק לשיט' ר"י אבל לשוי ר"ל לא ומושב וכונ"ל ועוד.

עוד יש לומר לפימ' שחקר הגאון ר' יוסף ענגיל בספר לכה טוב כל ד' אי דיעבד מיקרי וראי או לא, ועיי"ש שהביא ז' צדדים לראי ויח' צדדים דאיינו מיקרי ראי, והנה קידושה בפהות משׂו"פ הוה דין דיעבד ועיי' שׂו"ע סי' ל"א דאסור לקידוש הци ועוד דהווה רק ספק קידושין, וא"כ נרא דהשי' דיעבד מיקרי וראי חישיןן לשם שׂו"פ במדרי דהו"ל וראי אבל להשי' דלא הוה ראי או"כ לא חישיןן לשם שׂו"פ במדרי וכשי' ר"ח שם קידושין

ושפיר חייב ז肯 ממרא על זה שפסק שלא כהוגן, ועוד.

עוד יש לומר בדרך פלפול אמררי במס' יומא דף ע"ד גופא ר' יוחנן אומר חצי שיעור אסור מן התורה ריש לקיש אמר חציזי שיעור מותר מן התורה ר' יוחנן דח"ה אסור מה"ת כיון דחויז לאיצטרופי איסורה קאכילה ר'ל אומר ח"ש מותר מה"ת אכילה אמר רחמנא וליכא, נראה לע"ד לומר לדשי' ר' יוחנן דח"ה אסור מה"ת והיינו מלחמת דחול"א, וא"כ המקדר בשפהו משׂו"פ היהות חול"א חישיןן שם שׂו"פ במדרי דהרי הסברא היא דאפי' דאיינו כסברת ר' של חול"א, אבל לשוי ר'ל דאכילה אמר רחמנא וליכא א"כ המכ"נ והרא"ש ז"ל שהקש על שמוא' דאמר חישיןן שם שׂו"פ במדרי הרי אין לו להקדש אלא מקומו ושעתו, אמן לפימ"ש שיטת ר' היא דחול"א ומשו"ה חישיןן והו"ל כמקומו ושעתו והבן, ולפי"ז יש לישב קושי הניל' דהרי שיטת ריש לקידוש היא דלא חישיןן לשם שׂו"פ במדרי דהרי כספ' אמר רחמנא וליכא וכבר שאמיר גבי ח"ש באכילה, וממילא מה שהקשבו הגאון ז"ל דDrvsh'ל למה ז肯 ממרא חייב הרוי חישיןן שם שׂו"פ במדרי וא"כ לא נפיק מני קולא דהרי צריכה

בזה איז דיעבד מיקרי ראוי אם לאו, دائית אמרין דמקררי ראוי חישין ואי לא מיקרי ראוי או לא חישין שמא שוי"פ במדוי דזה לא מיקרי ראוי, וא"כ לשוי ריש לקיש שהביא ר"י עניגל דסוכור דדייעבד לא מיקרי ראוי א"כ לא יסכוור דחישין שמא שוי"פ במדוי וא"כ לישיט לא יקשה קושית הגאננים הנ"ל ודרכו.

יב, ועיי"ש בלקח טוב כלל הנ"ל שהביא באות ח' דאפי' דבר המותר לכתילה מה"ת ורך שאינו כפי מצוה מן המובהר לא מיקרי ראוי ומבייראי משוי ר"ל בזבחים ל"ד דחי' אינה נקובת קרבן עיי"ש כל הארכות (ובאמת דצעין זה יש בסוכה ל"ט עיי"ש), ולפ"ז מה שאמרנו דתליה עיי"ש).

בשימוש חכמים

וכבר אמרתי בזה לפרש מ"ש פסחים (צ"א ע"ב) אר' יעקב אמר"י אין עשו חיבורה שכולה גרים שמא ידקדו בו יביאו לדי פסול ופרשי"י ממש שאין בני תורה יחמו עלי לדקדו ויפסלו הון ויש להקשוט دائית הטעם הוא משום دائנים בני תורה הילל חיבורה שכולה ע"ה אין עשו ולמה כתוב גרים דוקא אבל נראה דבחיבורה שכולה ע"ה לא חחשו דגם שהם ע"ה מ"מ א"א שאון להם קבלה דכיו דהמ' כבר עשו פסחים רבים עם אביהם ודאי יש להם קבלה ומסורת אבות היאיר עשו פסח והיair נהגין באכילתתו וכיצא בו וליכא למיחש שמא יחמיין ידקדו עלי לפסלן שידען מהמסורת אבל גרים שאון להם מסורת אבות ולא שום קבלה חישין שמא יחמיין ידקדו בו ולכן אמרו דוקא על חיבורה שכולה גרים ז"ב בס"ד.

והמיאורי ברכות דף ז' ע"ב כתוב ז"ל ולעולם בענין ההווארה ישמש תלמיד חכם שהגייטה סיבה לחכמה ושימוש הנקנים והחכמים סיבה לידיעת המלאכה והוא עניין ההווארה הן בדין הן באיסור והיתר ע"כ (ספר הנקנים)

ע"ש

הורה"ג ר' משה קלין שליטא

בן כiek מון אדמור שליטא

**בדין אשה שאבדה כתובתה וכשבותבי כתובה
חדש יש לה דין ודברים עם בעלה**

ולא על ידי כתיבה ולכך אם כתבו מכתב לב"ד לא מהני עי"ש, וכן משמע מגמ' גיטין (ע"א ע"א) חניא אם לא יגיד ונשא ענו פרט לאילם שאינו יכול להגיד, ופרק הא יכול להגיד מהזק הכתוב, שאני עדות לרחתמא אמר מפיים ולא מפי כתבם, וכן כתב שם בתוס' ר"ד זו"ל ואיקשiao אילם שהוא פקח אמר איינו יכול להעיר מפי הכתוב ומאי שנא מכל שטרא בעלמא שם כשרים בדיני ממונות וכו', ומיהו איינו יכול העדר כשיבא לב"ד לכתוב עדותו ולהגיד עי' הכתוב אלא בפיו דבעינן מפיים ולא מפי כתבן ולא דמייא החתימת השטר דחתם כיון דמסר שנחקירה עדותן לב"ד עי"ש, ומהו דס"ל בראש"י ר'אמ' שלח כתבלב"ד דלא מהני, ורבים הבינו כן בדעת הרמב"ם בה' עדות (פ"ג ה"ד) דין תורה דין מקובלין עדות לא בדיני ממונות וכו' אלא מפי העדים שנאמר על פי שנים, מפיים ולא מכתביהם, וע' ברדב' ז' וכן הבין השלטי הגבוריים ביבמות (ל"א ע"ב) בדעת הרמב"ם ודלא כמש"כ

נסחפקתי באשה שאברה כתובתה והרין הוא נדרש לכתוב לה כתובה אחרה כمبرואר במשנה כחוותה (נ"ד ע"ב) דברי ר' מ' והלכה כר' מ' בגזירותיו (ואפי' נגר ובים וכדייתא בשבת ט'), ולכן הלכו לב"ד כדי שיכתבו לה כתובה דairocas, ועל הדרך התחללו לריב בסכום הכתובה דהבעיל טוען שלא היה שם סכום ורק כתנת חכמים, והאשה צוחחת וטווענת הרבה יותר (וכמאמր לילא כתובה דלא רמו בה תיגרא) ואחר דין ודברים נוצרה האשה מיומי העדים אשר חתמו על הכתובה, אולם מרובה הצער אינם אתנו והם נמצאים מעבר לים ולכך בקשה מהם שייחבולה כתוב מהסכום שהיתה נכתבת בכתובה והם שלחו ועכשו בא הטענה לפני ב"ד.

והנראה בכיוור העניין ותחפוס לשון אחרון ונמחיל בהמכתב שלחו לה העדים ובזה נאמר בדבריה, הנה בתורה כתוב על פי שנים עדדים יקום דבר (דברים י"ט ט"ז) וברש"י שם נאמר רהעדות צריכה להתקבל עי' שמיעה

העדים עדותם בכתב ידים לבית דין ולא קריין בהה מפיהם ולא מפי כתובם כיוון שהם זוכרים עדותם, והוא דתניא באלים שני אני אלם שאין ראוי להגיד, וכדאמרין (במנחות ק"ו) כל שאין רואי לביילה ביליה מעכבות והוא הדין הכא, משא"כ אצל אחר מועל העדות, וכן הובא בשיטה מקובצת (כתובות כ') בשם הריטב"א כדבר ר'ת, והכ"ת (בסימן כ"ח הנ"ל) וכן הסמ"ע (בס"ק מ"ב) כתבו דआ"פ דהמנוג בראשי' וכמש"כ השו"ע א"פ"ה סמכו אצל ת"ח כדי שלא יתבטל מלימודו מיליאין לשולח עדותו בכתב לב"ד, כדאי ר'ת לסמוק עליו במקום ביטול תורה, ולפ"ז היה מקום לעיין אפשר שהכתוב היה ת"ח וא"כ מותר לקבל מה שיכי בכתיבת ידו, וע"ז יש לומר להסביר מכמה טעמים, א) דאי חישין שמא ת"ח יש לחושש ג"כ שמא אלם זה לא מהני אפילו אצל ת"ח וזה לו חזקה סמוך מיעוטא לחזקה ונמצא דה בעל גבר, ב) דהא מילתא ש' ר'ת דהנני בכתב כתיבתן הייתה ע"מ לשולח תחילת כתיבתן הייתה ע"מ לשולח לב"ד ושולחים באמת לב"ד אבל אם כתבו ונחתנו ליד אחד מבuali דין בלי רצון השני שאו אינו שטר ממש ולא שלחו הערדים לב"ד רק הבע"ד הביאו לב"ד לא עדיף כתיבתן מאמרתן וכשאמרו חזק לב"ד יכלים לחזור בהם א"כ הוא הדין הכא, וע' בנו"ב קמא (אה"ז ס"נ"ח) בקטוע ד"

הלח"מ להעיר מדברי הרמב"ם (בפ"ט מה' עדות הל' י"א) בכתב בראש דציריך להעיר בכתב בפ"ד בפיו "או שייה רואי להheid" משמע אדם ראוי להheid בפיו או מהני כתיבתו, וע' טור שלא גרש כן ברמב"ם וכדמשמע מדברי הב"י (סימן כ"ח) וע' ב"ח (ס' ל"ה), וחוץ מזה כבר כתב הגאון הנור"ב (קמא ח"מ ס' ל' אות י"א בקטוע ד"ה ועוד נ"ל) לתוך דברי הרמב"ם אפילו בהගיוסה הנ"ל דהרבנן לא פסול מה"ת אלא שטר הנכתב שלא בפני כ"ד אבל כתב שכותבין העדרים בפני כ"ד מעשה הכתיבה כדיboro דמי, והנה לפי התוס' ר'י"ד הנ"ל משמע שלא בדבריו ואפילו כתוב את השטר לפניהם ג"כ לא מהני ואפשר דלכן מחק הב"י ולא נחית לחלק מהנו"ב, וע' בנו"ב קמא יו"ד ס' ס"ז בקטוע ד"ה בזה מתרץ שהכפיל סברתו, וכן נפסק להלכה בשו"ע ח"מ (ס' כ"ח בעיפ"י י"א) העדרים שלחו עדותן בכתב לב"ד אין עדות דכתיב ע"פ שנים עדים מפיהם ולא מפי כתובם, והרמ"א הסכים לזה וכותב עלה וכן הוגין, ולפ"ז עלתה לנו"ן דאין שום חשש להה ואין לה שום תוקף יותר בזה שהביאה מכתב מהעדות.

אולם לא אסתור על מנת לבנות, והוא מישית ר'ת בתוס' יבמות (ל"א ע"ב ד"ה דחווי ועוד מקומות בש"ס) דס"ל דמה שנהוגין עכשו ששולחים

בטעם עדות אי הא דסמכה התורה על עדות הוא גזה"כ או שהוא בירור גמור וכי שדייקו מדברי הרמב"ס בפ"ח מהל' יסודי התורה הל' בcohיל' עדות פרק יח' הל' ד', אי הטעם דגה"כ איז שום נפק"מ בין דיני נשות לדיני ממונות, אבל אי אמרין דעת"י שניים יש בירור י"ל דברני ממוןות אמרין שלא איברי סהדי אלא לשיקרא וא"כ ע"י עדות כל שהוא נתברר הדבר והוארכיו דמוועל עדותם בלי ראייה (ע' שבועות ל"ד ע"א) משא"כ בדיני נשות שלא מהני בלי ידיעה וראייה לא מהני עדותם ע"י כתוב, ולפ"ז י"ל קושית העולם בגמ' ריש מקות אמר עלוא ורמז לעדרים זוממים שלוקין מן החורה יליף ומוהיה אם בן הכהות רשע ופרק ת"ל מלאו דלא תענה ומשני הדבר לאו שאין בו מעשה וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו כמבראו לקמן י"ג, וקשה דברוי לפ"ת דמהני עדות בכתב נמצאה דיש בה מעשה והרי כתוב המגיד משנה הל' שכירות (פ' י"ג הל' ב') שכל לאו שיישנו במעשה אעפ' שעבר עליו בלבד מעשה הרוי הוא לך עליו כלאו שיש בו מעשה והוא"כ אף כשמעיד בפי צريق ללקות כלאו שיש בו מעשה ולפי הנ"ל י"ל דברני נשות אף פעם לא מהני

אבל, וע' בנתיבות שכתב פחות מזה קצת לרשות כל זמן שלא הגיע הכתב לב"ד יכול להזיר ולהגיד וכמש"כ הרומ"א (בתשורי סי' י"ב) ולכן איןו מיקררי הגדה, ג) דיש כאן חסרון של קבלת עדות שלא בפני בעל דין וכמעטה בעבר דיןאי המליך סנהדרין י"ט ע"א), וכבר הקשו דלמה לילימוד מפיהם ולא מפני חכם לפטול עדות בכתב תփוק לייה מהא דין מקבלין עדות שלא בפני בע"ד וגם מהייעיל עדות בכחบท' ח' (וע' תוס' ב"ק קי"ב) ד"ה מקיימים דהוי מה"ת, וגם קשה מהא לכל השטרות, וע' תומם (סימן כ"ח ס"ק ט"ז) שכ' דעכ"ח מيري ר"ת באופן שלא עבי עדות בפני בע"ד דברני נשות ע' בסעיף ט"ז כגון שהיו העדים חולמים או מבקרים לילך למרינתם או שלחו אחריו ולא בא, וע' בנתיבות שם שכ' להרש דקירתה הכתבת לפני בע"ד נחשב כהגדת עדות בתפנוי בע"ד וזה תלוי בטעם שאין מקבלין עדות שלא בע"ד. [וחוץ מה יש לעיר ברוך אגב מדברי המרדכי במס' י' במות שלמר בדברי ר"ת דמהני עדות בכתב דוקא בדיני ממונות אבל דברני נשות לא מהני וכן כתוב בהג' אשרי בכתובות פרק ב' ויש להסביר החילוק לפי מה שחקרו לומר]

ק' ע"א ד"ה הא, וביריטב"א שם, ובשו"ע חור"מ ס' רכ"ג בסמ"ע ס"ק ב' ובביאור הגרא"א ברדעת הריר"ף והרמב"ם) דafilו סומכים מורה ודוקא נגד חזקת מראה קמא ס"ל יחולוקן, [ובזה ישתי קושית מהר"ם שהקשה על רב שאמר דיליף מקרא וע"ז פריך למ"ל קרא סברוא הוא הרי קמן שיטת סמכוס ולא ס"לhai סברא ולפי דברינו ג"כ ס"ל וрок בהחזקת מראה קמא] ובידני חור"ם קייל"ד י"ל קים לי אfilו בשיטת יחידה וע' ש"ך סימן ס' ס"ק י"ב שכ' דבמקום שהוא יחיד ממש לא מהני עיר"ש.

ג) ואין לומר לרמר דיש לה חזקה דין אשעה מעיזה בפניבעל הוא"כ לא הייתה מתוכחת עמה דזה מורה על עוזת דמשמע אילו חזשתה שמא הוא ימות קודם או חזשתה שמא יגרשנה ואז היה לה הרבה כף תחוכה ולכון יהא נאמנת וכיו"ב כחוב בספר ישועות יעקב לתרץ קושית התוס' כתובות ס"ג)adamasha אומרת מאיס עלי בעלי קופין אותו להוציא ואמאי לא חיישין שמא עיניה נתנה לאחר וכמשנה אחרונה בנדרים (צ'), ותמי' דשאני הכא דין אשעה מעיזה פניה אם לא שיודעת שדבריה כנים ע"כ, ואפשר לומר לחלק דשאני היכא אמרה עליו מオス עלי דמייקרי העזה משא"כ הכא טוענת על דמי כתובתה אינו מיקרי העזה כיון דיןנו אלא ע"י רמז ואfilו אם נקבל ונאמר דחזקת שלימה הוא

ע"י מעשה וא"כ צריך פסוק על דיני נשפות, (וע' מנ"ח מצוה ל"ז, וכן' תניא או"ח ס' ע"ו)].

ב) ונעתק לעצם השאלה ויגעתו ומצאתה את אהבה נפשי בשוו"ת תשב"ז (חלק ב' ס' קע"ג) שדן בשאלת מי שבא ואמר אריכסא כתובות האשתיירצונילחרשלתתובוהוכן וכך היא כתובתה אם כותבין על פיו או אם חוששין שמא הסכום יותר مما שאמר הוא, ואם צרכין העדים לדעת זה מפני האשה או מפי העדים, תשובה, אם האשה אצלם וטעונת השכחובה הראשונה היהת יותר גודלה ממה שמודה הבעל יבאו העדים וייעדו או אם אין שם עדים ישביעו לבעל היסט או יחרימו עליו אם הוא מכחיש אותה עכ"ד, ויש לעיין דאם אי לא אמרין המוציא מחבירו עליו הראיה וכיון שאין לה ראייה נמצא ד הבעל מוחזק דהנה עכ"ח אנו דין על התוספת כתובה ולא על עיקר כתובתה דכיון שלא שילם אלא על תוספת יש החששה ביןיהם, ומزن הסתום אין לה קרובים כאן עמנו כדי לדקדק בכתובות קרוביה לראות כפי מה שנהגו לכתוב בני המשפחה מבואר בראש"ש כתובות פ"א) ובתש"י (כלל ל"ז אות ה'), או כל אחד מן המשפחה יש לו שיעור אחר, וא"כ אmai לא נימא המוציא מחבירו עליו הראיה ובפרט נגד חזקת ממון דהובה פוסקים ס"ל (תוס' ב"מ

לפניהם הכתובה ואמר ר"מ דשומעין לו וע"ז כתוב הרשב"א דכל אורה יש חזקה שהיעידו עדים בע"פ וע"פ חתמו בו ואם אין אתה אומר כן לא הנחת חיוב לע"ה ולא לנשים שכולם יטענו כן וא"כ אין שומעין לו אבל מה עשה שכבר הורה זקן ויושב בישיבה חכם עם איש שיבחה עיי"ש, והב"י הביאו באהע"ז בפיו על הטור סוף ס' ס"ו וכותב עליון, אני יודע למה נחבא אל הכלים משום דחוזא גברא ולכך מסיק שלא לדבריו וכן סתם להלכה בחושן משפט ס' ס"א סעיף י"ג וככאן באהע"ז הרמא"ס סי' ס"ו סעיף י"ג, עכ"פ לפי שיטת ר"מ וגם לפי שיטת הרשב"א שחש לפסק להיפך היה לו טענת מיגו וא"כ יש מחלוקת גדולה אי מיגו פוטרו מלישבע שבועת היסט, וע' בכ"י ס' ס"ו סעיף מ"א שהביא דבריו הריטב"א במפקדי שטרות עצל חבריו וטוען החזרתי שנאנם במיגו דנאנסו וליכא שבואה דאוריתא, וכותב הריטב"א דאפשרו שבועת היסט איינו נשבע במיגו הנה"ל, וע' שר' סי' ס"ו ס"ק קכ"ה ובס' צ"ה ס"ק י"ז דמשמעו דלא מהני לפטרו, אבל הט"ז י"ד ס' כס"ט ס"ק ל"ז הכריע דמהני וע' בפרישה בסי' צ"ג סעיף ג' וא"כ טעמא בעי למה פסק בסכינא חריפא דישבע היסט נובעיקר תשרי הרשב"א יש לעין מה כוונתם אי בשעה שקרואו הכתובה לפניו היה ע"ה ועכשו ג"כ אין יודע תוכן וכוונת כל הדברים ואפ"ה אינו

ייל דאקדמי חזקה לבהרי חזקה ואי אפשר לה להוציא ממון עי"ז ובפרט נגד חזקה ממון דהוי חזקה טובא משא"כ חזקה דanine מעזה אינה אלא מכח רוב, ובלא"ה ידוע שיטת הראב"ד (הלו' אישות פרק ד' הל' י"ג) שכ' דהא דסמכין על חזקה הלו' אינו אלא לגבי אם קבלה קידושין אחר אבל לא ליטול כסף כתובה הובא ברמ"א ריש ס' י"ז וגם הביא שיטת הרמא"ז דבזה"ז נפייש חזפה, וע' ירושלם סוף גיטין שכנים קדשי קדושים לבין חולין כך בין דורינו לדورو של ר' יוסי א"ר שמואל ב"ר יוסי בשם שבין זה עperf כך בין דורנו לדورو של אבא, וע' ביאור הגרא"א אותן ותמיינהו מה הביא ממורת לחמו ט', והמיהנו מה הביא ממורת לחמו ולא ציין גמ' שבת אם ראשונים כמלאים אלו כבני אדם וכו', ואולי משום דказמר לה בלשון שאלה אם, וע' בשו"ת הררב"ז (ח"ד ס' קפ"ח)adam כוונתך אפילו ברמז לתבוע כתובה אינה נאמנת.

ד) וגם מה שכותב לחייב הבעל בשבועה לכואורה יש בידו מיגו לומר דמחלה כחוותה או היה ביכלהו לטעון שלא הבין כוונת הכתובה כשקרו לפניו, ולפי תשו"ת הרשב"א (ח"א ס' תרכ"ט) שהביא מעשה מר' מאיר ורבו שאיזה ע"ה בא לגרש את אשתו ואמר לו הבה"ד שיפרע לה כתחותה ואמר שלא הבין כשקרו

לחדרש בס' ס"ו ס"ס ג' דבזמן זהה במדיניות אלו שאין מגרשין בעל כרחה של אשה משומח רם דראג היה אפשר להקל בכתובות הכתובות אבל אין המנהג כן ואין לשנות. ובח"מ (ס"ק י"ח) תמה דלא כארה יש לחלק בין דבר שנאסר מה"ת לגרש מה שהוא רק תקנת ר' גרשון מאור הגולה (וע' ב"ש ס"ק י"א) וכונתו לומר שאין דשאני הדבר החטף דאם עבר וגירושה מהווים לחזרה אליה כיון דחויה לאו הנתקע לעשוה וא"כ מוכחה עוד לגור אצלה משא"כ אם עבר על חרם דראג מגורשת שפיר אם עבר וגירושה או לא סמכה דעתה לכתוליה ויש לחושש לעבירות זנות וע' בחכ"ש שכ' דהרמ"א איזיל בדעת הפסוקים הב"ש בס' קי"ט דס"ל דאם עבר וגירושה חייב בכל.

ואפשר לומר דזה תלוי בנסיבות אחרות, ולפ"מ שכ' הח"ס כמה פעמים בתשרי בחרם דראג איזה חמוץ יותר גירושין בע"כ או לישא שתי נשים (ע'ahu"z וע' חור"מ ס' ר"ג ובליקוטיו תש"ו) וגם הנור"ב (קמאahu"z ס' ע"ז) כתוב לדוחות דבריו מחותנו הגאון ר' יצחק הורוויץ וכותב דבגירושין בע"כ חמוץ טפי כיון שנפתחת בכל ישראל ויש בכוחו לדוחות איסור דאוריתא וכמכואר בתשרי הר"ן ס' ל"ח, משא"כ לישא שתי נשים, וע' בסימן א' ש' ג' גם כן למחרי ר' פיבוש בזוז הלשון, ואני לא כן עמד ר' בamat יותר חמוץ גירושין בע"כ מלישא אחרת, ולפ"ז אי

מהימן לפי הרשב"א והב"י מטעם חזקה וכן שנספק בשו"ע חור"מ סי' מ"ה או אינו אפילו עצשו יודע ומכיר כל ההלכות בטוב טעם ודעת וטען דאותו זמן היה ע"ה ג"כ סובר ר"מ דמהימן ויל"ע, ופעם אמרתי לתלמידי הדבר בא מחלוקת שהביא הרמ"א (בסי' ס"ו ס"א) דין לעדים לחותם הכתובות אלא לאחר שקיבלו החתן קניין לפניהם ויש מקומות שמקילין בזה וע' מרדיGI גיטין (פרק ב' אות שם"ב) שהביא שני דעות בה דוחותין קודם הברכה דלי"ח ממשום מחוזיCSI קידום וע' [לקמן ס"ח וע' בביור הגור"א].

ה) ואחרי כל זאת י"ל עוד בהקדם דברי הטור באבן העזר (ס' קע"ז) שכ' בהא דקונסין המאנס שצרכ' לישא את אנסחו אפילו אם היא חגרת או טומא ואיןו רשאי להוציאה לעולם אלא לרצונה לפיכך אין צורך לכתוב לה כתובה, והוא מגמי כתובות (ל"ט ע"ב) מחלוקת רבנן ורבבי יוסי ברבי יהודה דרבנן סברידי דין לה כתובה ורבוי סובר דיש לה כתובהמנה וסבירתו לכל הטעם דתיקינו רבנן כתובה כדי שלא תהא קללה בעיניו להוציאה והכא הבעל יכול לצערה עד דאמרה לא בעינה ולכך תקנו, משא"כ רבנן יאמרו הרי מאייזה טעם רוצה לגרשה בודאי שהוא רוצה למלא תאוותו ולזה יש לו עצה לישא אחרות עליה וא"כ אין לחושש שצערה כן"ל לומר בכוננת רבנן (ובש"ע ס' ג') נפסק כן להלכה), ולפ"ז כתוב הרמ"א

ס"י א', משא"כ בחורם דר"ג שקבלו עליהם בכל חפוץות ישראל וישראל דאוריתא וכמ"כ הרמב"ן פר' בחוקותי דחרם הו דאוריתא, וע' שות' עבדות הגרשוני (ס' נ"ג) דאפיקלו בספיקא מהמרין ככל ספק דאוריתא ואע"פ דבריו החולקים למחיש מיהאaicca.

ושמעתי בבית המדרש לחلك בין אנוסה לבין חרם דר"ג דחתם לא תיקנו כלל כתובות משא"כ הכא מעיקרא תיקנו כתובות אלא עכשו יש לעקרו מטעם חרם דר"ג וזה אין אנו אומרים, אולם י"ל דרבנן מודו לר"י באופן דידיענן בכירור גמור שהוא ציירה דمحopic ליתן לה כתובה ואם אמרין כן נמצוא דאנוסה שייך בכתובה אלא לכתלה לה'ח, ולא חשבנוadam האמת בדברי א"כ למה החליט הרמ"א לומר אבל אין המנהג כן ואין לשנותו, ויש ע"ז להסביר בב' אופנים, הראשון דבאמת מצד הדין היה נוטה להקל ואפ"ה כיוון דכביר נהגו כן מזמן תקנת חכמים ולכן לא רצוי לשנותו ועל כן זה אמרין מנהג עוקר הלכה וכמ"ש התשכ"ז (ח"א ס' קנ"ג בקטע ד"ה האחד) בארכיות נדולה דכל היכא דליך איסורה אפיקלו נהוג שלא כהলכתא שכקין להו ולא מסליקין להו כלל וצין לע' בספר העתים לרבי יהודה ברזולי ז"ל על עניין קווצא בזה וגם הכיא ראייה מתשוו רב האיגאון ומדברי הרמב"ן בליקוטיו לגבי

אמרין דיותר קיל לישא אשה על אשתו א"כ בודאי שלא יצarra כדי שירצה בגירושיןadam תאותו כ"כ גדרולה יעבור על איסור קל של איסור שתוי נשים ולא על איסור חמוץ, משא"כ לפי מה שכ' הר"ח (חלק א' אהע"ז סי' ד') לסמו על דברי תשוי מהר"ם פאדוואה דליתן גט בע"כ יותר קיל מלישא שתיהם א"כ יש לחשוש שיגרש אותה בע"כ ואז יהיה החשש שתהא קלה בעינוי להוציאה ויצער אותה עד שישיכם ולא ישא עודasha כיון שהחשש מחרם הנ"ל עכ"פ אי נקטין דחרם דר"ג איסור תורה יש לה במילא קמה וגס נצבה דברי הרמ"א.

וארוח לנ' לתרצ' קושית הגהות משנה למלה (פ"י מאישות הל' י') דהקשה על הרמ"א הנ"ל מהא דכתיב הר"ן כתובות (נ"ג ע"א) דשללו להרי"ף האיך אשה יכולה למחול והרוי אמרו אסור לדאם שישראל עם אשתו בלבד כתובה ועיי"ש מה שתוי', ומזה ראייה שלא כמו שהבין דבמקומות שאין יכול לגורשה בע"כ אסור לשחות בלא כתובה דאל"כ משכחת לה מוחלת היכא דנסבע אלא ודאי דלא פלוג רבנן דחיישנןema יעבור על שבוטחו. ולפ"ד שפיר מובן החילוק בין שבועה שנשבע מעצמו adam עבר עליה מהני וכמו ש' המרדכי סוף שבועות בשם הר"י בר פרץ adam עבר על השבועה אין במשיזו כלום והמדרכי השיגו, וע' ב"י סי' כ"ח, והארכתי בזה באהע"ז

וברמבר"ס היל' ממרם פ"ב ה"ב, ולפ"ז אם החכמים יתקנו תקנה להקל בכתיבת הכתובת נמצא רלא יכתבו עוד כתובה וא"כ הו חומרה דאתה לידי קולא דעתך נטעך תקנת חכמים לגמרי ובפרט אם נאמר כהפסוקים הסוברים דחרם דר"ג שלאל לישא נשים היינו עד סוף אלף החמשי יותר קיל לגרש בע"ב נמצא לאחר הזמן כלה הגזירה ומהרה יבנה המקדר ויש אמר אשתקד לא עשינו כתובה גם אנחנו לא עשו ונמצא הרבר חור לקלולה ולכן לא סמכו עליו להקל אבל אפשרה לאפשר לטענתה הבעל די אמר דעתך הדין אין אני צריך לכתובה.

קריאת פרשת ר"ח עי"ש, וע' מג"א או"ח (ס' חר"צ ס"ק ב') שהביא מהרי"ק דאפשרו אם רוב דעתו ס"ל לאיסור והتلמוד מסיע להו והמנוג בינוי ע"פ פסיקתא וספרים חיצונים הר"ז עיקר הלכה אם נתkan ע"י וחיקין, ואפשרו לפי מה שבי הח"ס (או"ח ס' קנ"ט) כהפר"ח במנהגי איסור שלו ס' י' לדוחות דברי המג"א, אפ"ה י"ל דכאן מורה ושאני הכא דאינו עוקר הלכה אלא נהג כמו שנางו עד עכשו ז"ש דאין לשנות. והשנית י"ל לפ"מ שאמרו במס' עדיות (פרק א' משנה ה') דאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חיירו אלא אם כן גדול ממנו בחכמה ובמנין, וע' בפה"מ שם

הרחה"ג ר' מרדכי פוטאש שליט"א
מח"ס ר' אמות של תפילה

בעניין שומע בעונה

התלויין בדברור מה א"א שיווציא ארם את חבירו י"ח דאין פ"ו כפיו וכו', ע"כ אחזיל שכיע כיוון שומע ומכוון לדבריו, שמיית אוננו הווי כמושציא בשפטיו ממש וכائلו נעשה במצוה בגופו של זה, ע"כ.

הרי להרייא דס"ל להחתיס לדין שכיע היינו שתשומע י"ח ע"י שמייתנו לדברי חבירו, ועכzzיל כן רבלהה הרוי הווי מזווח שבגופו דלא מהני שליחות בה ואיך יוזא י"ח ע"י דברו של אחר.

ב. אולם הפמיג (בפתחה לאורה ח"ג אות כ"ח) כתוב זויל והנה במצות א' מוציא חבירו כדאיתא בר"ה סוף פ"ג, הוא מטעם שליחות כנראה מדברי הב"ח או"ח תל"ד, וכל היכא דשליח לאו בר חובא לא שיר' בה שליחות כמו אשא בע"ז שהויג וכו', והיה כאן, וככל המצוות ע"פ שיצא מוציא, הוא דהוה כמחוויב בדבר מטעם ערבות, ומ"מ עיקר שאחד מוציא חבירו מטעם שליחות הויא, ע"כ, וכי' החכמת שלמה האו"ח ס"י קפ"ז, ע"י בקיה' (שם) שהביא מהחו"א דהוכיח כן רשות' ע"ז הוא כעין שליחות מהא דבעינן דוקא כוונת משמע להוציא (קדאיתא בריה כ"ח ג') וגם שיזא המשמע מהווייב בדבר,

א. בס' קהילות יעקב (ברכות ס"י י"א) הביא מס' בית הלוי ע"ה"ת שכטב דנראה דלא מהני שומע בעונה לנבי ברכת כהנים, ושוכיע שיר' רק ברכב שא"צ אלא אמרה אבל ברכיה דצרך קול רם כארם האומר לחבירו כדרפקא ולן בסוטה (ל"ח א') מקריא ואמור להם, בזה לא שיר' שכיע דררי עניתיו של הכהן השומע אינו נשמע להעם השומעים, ולא עדיף הק' כהן השומע ממש מה היה אומר מפורש בפה רק בלחש, דלא יצא, ע"כ, וככתב ע"ז הקה"י דנראה דס"ל לבית הלוי רבידין שכיע, עצם השמייה נחשבת בעונה ויזא ירי חותמו בשמייתו, רלפי' אכתיה ליכא בשמייה זו קול רם, ע"ש.

והנה הגירה זו מזינו מפורש בדרכי החתיס בחאו"ה ס"י ט"ז זויל בכל המצוות שיאנן מוטלין על גופו האرم, שלווה כמותו וא"צ לעמוד על גביו כל ומשווה מיע' שזוה הקביה למול בנו, שעיקר המזווח שיחי' הבן נימול, שלווה כמותו ואפי' האב במצולות ים וכו', אבל מצוה שעיל גופו כגן תפילין ולולב, א"א לשולחו שנייה על ידו של עצמו או ליטול לולב בידיו ויזא רבים י"ח וכו', ולפי' בכל מצות

(פרש"י תחכון לתקוע בשם להוציאני י"ח), אלמא קסביר ממשיע בעי כוונה (פרש"י להוציא השומע) וכן הבהיר הגם אחיך דאי' מבריתאת רבענן כוונת ממשיע, וכותב ע"ז הרין, הריף כתוב הא דר"ז ושבקה לדרבא (רס"ל רמצות אין זדריות כוונה) ויס' לומר רלא פליינא דרבבי אדרבא וכו', ורש"י פ"י וכו' ממשע רס"ל דר"ז פליינא אדרבא, לפיכך כתוב הרמב"ן דאה"ן רב"ז סבר מציך גמורה, כלומר כוונה לאצאת וכו', ע"כ הרי דהראשונים פ"י רהא רבענן כוונת ממשיע להוציא השומע היינו רק למיד רמציך אבל למ"ר מאזיך לא בענן כוונת ממשיע כלל, וכ"כ היב"י בס"י דרי"ג (ריה וכתוב רבינו) רהא רבענן שהמברך יתכוון להוציאו היינו רק למיד מציך אבל למ"ר מציך אעיפ' שלא נתכוון לאצאת וגם חבירו לא נתכוון להוציאו, כיון ששמע יצא כדראיתא תחת (בריה), והב"י כ"כ שנית בס"י דרי"ט,

וע' בשו"ע הרב ס"י תפ"ט סי' ג' שכותב לרלמייד מאזיך, אפי' לא סיפר בעצמו אלא ששמע הספרה מן אחד או מן הצבור ספררו ולא נתכוון כלל להוציאו וגם הוא לא נתכוון לאצאת בשמיעה זו אלא שמע לפ' תומו לא בפרק כישיפור בליליה, שהשוכ"ע, ע"ש באורך, מכל הניל מבואר דרבינה דעתך"כ השומע י"ח בלי' כוונת ממשיע, מאזיך השומע י"ח או לא מושם דעתך"כ, משום דינא רשותך"ע אלא מושם דעתך"כ, דעתך"כ שב המשמע יתכוון לשם

רמשמע רענין שוכ"ע הוא שי"ח בקיים המוצה שעשה חבירו. אמן לפ"ז הרי קשה מה שהקשה החת"ס רהא כל מצות שבדברו הוין מצות שבגופו, ואיך י"ח ברכבו של חבירו, אולם הקה"י כתוב עור בשם החוויא וזיל שמתוך שמשתתף ע"י שמייתו למשעה חבירו, דין תורה הוא דרבورو של חבירו פוטרת דמתיחס הרכבור גם לשומע, ע"כ הרי דחלוק שליחות רשותך"ע משלוחו של אדם כמותו בכל המצות, דבשותך"ע השומע ע"י שמייתו מייחס לעצמו דרכבו של חבירו ולהכי מהני גם במצוות שברכיבור אף רהויין מצות שבגופו, משא"כ בשליחות רעלמא, ראיין המשלה עשו לבולם לייחס את פעולות השליחות אליו ולהכי לא מהני במצוות שבגופו.

ג. והנה בחוויא הביא דאיתו מהא רבענן כוונת ממשיע להוציא השומע, רומה מוכחה רפעולת המשמע מתיחס לשומע, ראי השומע י"ח ע"י שמייתו לבירה, מה איכפ"ל בכוונת המשמע, כיון דאייכא כוונת השומע בעצמו, וכן הצל"ח (ברבותות כ"א: סדרה תוס' בא"ר ורדי' ורדי') כתוב רע"כ לא אמר' שוכ"ע אלא כשנתכוין המשמע להוציאו וכו' ובנויין אין המשמע מתכוין, ע"ש, מוכחה דסיל ג'יך רשותך"ע תלוי בכוונת ממשיע דוקא להוציאו, וצע"ג בזה רהא בגין ריה (כ"ג ב') בפלוגתא למצות צדיקות כוונה לאצאת י"ח או לא, מסיק הגם, איל דרי' לשמעיה איכוון נתקע לי

רמאצ'ב, הרוי הוי מעשה המשמע ראיו לزادת בו בכל עניין, ולכן כל שמעו השומע, יתיחס אליו דברו של המשמע מילא, וכמ"ש ש"ע ורב בס"ת תפ"ט לענ' ספה"ע, ולפ"ז פשט דאפי' להחיזו אין שוכ"ע כשליחות ממש רהא למ"ד מאצ'ב השומע יי"ח אפי' בלי כוונת משמע, וכיכ' הצליח הניל.

וע' בקה"י שודזה ליישב שי' הבית הלווי דאף דשוכ"ע יי"ח ע"י השמיעה רההשיבת התורה בעין דברו, מ"מ וזה בתנאי דכוון המשמע להוציאו, ולפי הניל א"א לומד מן מושם רהא חזינן דלמד מאצ'ב שיך שוכ"ע אף בלי כוונת משמע, ועוד ציל כניל דברו של המשמע הוי חילק של המזויה, אכן אפשר ליישב דשוכ"ע אית' ביה שני הרבדים, רע"י הזרוף של שמיעת השומע ורבו של המשמע געשה המזויה, וכע"ז משמע מתובאות שוד בירוד ס"י א' שכתב לפדרש הא דשוכ"ע עדיף מהדhood, מושם דשוכ"ע יש בו דברו דאחרינו והדורור דידיה בהריה ע"כ, הרוי משמעו כניל.

ה. והנה נראת פשטוט דגמ' אי נימא כהסוברים דשוכ"ע פידושו שי"ח ע"י שמיעת עצמו, מ"מ עדיף שמיעה זו מהדורור דכ"כ בתוס' (ברכות כ' ע"ב ד"ה כדאשכחן) דאפי' למ"ד הרהור דברו דמי מים לא נasad לבעל קרי אלא דברו ממש בראשחן בסיני, שהי שם דברו והיו זדריכין לטבול ואעיפ' שהיו שותקין, שוכ"ע הרי דשוכ"ע חשוב

מצואה ולא סגי שיתכוון רק השומע לزادת יי"ח מזויה, וצעיג בדברי הצל"ח והחת"ס והחוז"א.

ד. אמנם נראה ליישב בס"יד דהנה באמת צעיג אמר נחלקו המר דמצ"ב עם המיד מאצ'ב בענין כוונת משמע, דכוון רההשומע מתכוון לزادת יי"ח מה איכפ"ל בכוונת המשמע, ודוחק לפדרש משום רבבעין שדברי המשמע יהיו דבריים של מזויה, דאי שוכ"ע פירשו רההשומע יי"ח ע"י שמיעת עצמו, מה איכפ"ל בדריבורי המשמע כלל וכ"ש בתקיעת שופר דעיקך מצותו איינו דברו אלא שמיעה בלבד, והרי שמע השומע והתוכון לزادת ומה דרכין עור.

לכן הבינו הצל"ח והחוז"א דעתכ"ל רההשומע יי"ח בעיקר ע"י דברו של המשמע, ולכן כיוון רההשומע המזויה הוי דברו של המשמע, למ"ד מזיכ' ע"כ זדריך המשמע לכוון במעשה זו לשם מצות השומע, (далאל"ה הוי כמתעסק במזויה שלא יי"ח למ"ד מבואר סברתו בשווי הרב בס"י תע"ה סכ"ח וזיל לא נתכוון בעשיותן (של המזות) לשם מצואה לא קיים המזויה כלל שאינו אלא כמתעסק בעולמא, ואין עשייתו נקראת עשיית מזויה, כמו שפרש"י, תחכוין לתקוע בשמי להוציאני יי"ח, (ונגד"ל דגמ' בתקיעת הוא תקיעת ג'כ' חלק מהמזות, והרבדים עתיקים) משא"כ אי מאצ'ב, אי' אף רההשומע יוצא ע"י דברו של המשמע, מ"מ מתייחס דברו שלו לשומע בלי' שום כוונה, דכוון,

אם מגן עדרין צ"ע דהא בתוס' (ברכות כ' ע"ב) הביאו שי רשי' דהעומד בתפלת יה' והש"ץ חורר העמידה, יכוון המתפלל לקורשה ויה' קדושה ע"י שוכ"ע, ור"ת ור"י פלגי עליו שם משום דאייך הוא כמפסק במאצע יה' אסור, ומスキ ע"ז בתוס' דהמגagog בראש' וכו' ב"ש ע"ס קיד ס"ז. הר' מוכחה דבאיס' דרבנן רהפקה במצע יה' נהוגין להקל ולא להחשייב שוכ"ע לדברי ממש, ואיך אמא לא נימא הכי גם לעניין הנזכר לנקיוי, ובמאי מספק' ללביחיל בו.

ו. וע' בצל"ח (שם) שכטב רהמරhor ברכה לבטלה בלבד לא עבד על לא תsha אפי' למ"ר הרהור כדיבור דמי, דכרי לעבור על ל"ת צרך להוציא בשפטיו, אבל חקר הצל"ח לענ' שוכ"ע א"י הי' ברכה לבטלה כשושםע מתבירו ברכה שא"צ ורצה לתלות זה על פלוגותת רית ור"י נגד רשי', לדעת אפי' לענ' שבועה אפשר רנחוב כמבטא בשפטיו, כמו לענ' הפסיק בתפלת (הפסיק לא הי' אלא ע"י דבר הנחשב כביטוי שפטים ממש).

משא"כ לרשי' נהוגין כוותיה, כיון שלא נחשב הפסיק בתפלת, גם לענ' שבועה לא הי' כעונה בשפטיו ממש, ע"ש (וע' בקה"י סי' י' אות ב' דג' ב' רוצה לפרש כן בפלוגותת רשי' ור"ת) הר' רוזל' הצל"ח דיל' דרלשי' ר"ת שוכ"ע נחשב כביטוי שפטים ממש, ורשי' פליג ע"ז וס"ל דהוי פחות מזה, ולפ"ז א"ש

דיבור לעניין זה ועריף מהרהור, וכן מפורש בכל הפס' ביו"ד סי' א' ע"ו, בטז"ז ס"ק י"ט וש"ק שם ס"ק ל"ז דערום אינו יכול לברך אף ע"י שוכ"ע, ובשות' הרב שם (ביבאים ס"ק נ"ב) פ"י דבריהם, מפני דשוכ"ע هو כמוני מפיו, ואעפ' שהערום מותר להרדר ברא"ת, מ"מ כיוון שמתכוין לצאת יה' בשמיעה זו מפני שוכ"ע ה"ז כמוני מפיו.

וראיתתי מקשימים על הביה"ל (בס"י קיד ר"ה ויהיה) שחקר בענ' הנזכר לנקיוי, اي אמר'י שוכ"ע בוז, וי"ח ע"י דברו של חבריו או לא, וכותב דאף לרלענ' בעל קרי אסור כصحابיו מוציאו (ע' תוס' הניל') אפשר דבע"ק חמיר טפי, והקשו עליו דבע"ק אסור ברא"ת ותפלה רק מדרבנן מתקנת עוזרא, ואפ"ה אמר'י ביה שוכ"ע ואסור ליה לצאת יה' גם בכח'ג דהא נחשב יותר מהרהור א"כ כי' שנזכר לנקיוי דאף דהוי ג'ב' מדרבנן מ"מ החמירו ביה טובא ואמרו ראי' ברא"ב לא יה' כראתה בשוע' סי' ז"ב, משא"כ בבע"ק רהיעבר יצא כרתנן במתני' (ברכות כיב ע"ב).

ונראה לישב דברי הביה"ל, רוכונתו לבע"ק בסיני, שעלו כתבו התוס' בדברור הי' אסור לי' או אפי' ע"י שוכ"ע, וזה הי' איש' לשעתו, וכן לענ' ערוה הניל' ביו"ד סי' א' דהוי איש' דוארי', אבל באיס' דרבנן רנזכר לנקיוי אפשר שלא שוכ"ע.

שיזא י"ח ע"י שמייעטו לבר, אלא דגש הוא סיל דרבоро של המשמע מצטרף למעשה המצווה, אולם סיל כניל דמהה דנהיגיןן כרשי לענ' הפסקה מוכחה דשוכ"ע לא נחשב כביטוי שפטים, אי'כ כ"ש דלא נחשב כקהל רם ממש, והרי כברכת כהנים ציריך להיות כדרכם הקורא לחבירו כראיתא בהדריא בוגמ' סותה, ולכן בשוכ"ע אי'א לצתת י"ח דיליכא קול רם כביטוי שפטים ואינו נחשב kaoomer להמתבריםם כלל.

זכריה היב היל דר"ל דעתיפ דנהגיין כרשי" דשוכ"ע אין לו הכח כביטוי שפטים, מ"מ ה"ה עדיף מהרהור בעלמא כרמווכח מען' בעיק בסיני, אי'כ יש להסתפק גם לענ' הנזכר לנקביו, דאך דעתיפ מהרהור בעלמא ויש לו ממועלות הרبور, لكن אפשר דאסרו על הנזכר לנקביו.

ולפ"ז אפשר לומר דרבבי הבית הלוי אין שום דיקוק דסיל ורשוכ"ע הי'

קול התורה

ומכאן מוסר לאוטן שאינם רוצחים להטות אוזן לשמעו מאחרים ורק מה שנראה להם שלומדים לעצם ואולי מהאי טעמא נמי אמר בשימושו האוזן דלאו בכל עת יכול לראות את רבנו, וכמ"ש ברבינו הקדוש עירובין י"ג הא דעתיפנה מחבראי דראיתי את ר"מ מאחרויו ואילו ראה מלפניו היה חריף יותר, ואי'כ עכ"פ יהיה בשימוש האוזן אם לא יכול לראותו ולישב לפניו. ויש להוסיף בשימוש האוזן דהוא לכורה מיותר ולהיל"ל בשימושה, למה האוזן דודאי שימושה באוזן הוא, ונראה דקמ"ל דציריך ללימוד מפי רב ולשמעו האוזן ומאוון לאוזן ולא לימוד מפי טיפ' שאין זה לימוד מפי רב וליכא והוא עיניך ראות את מוריך ולא שימוש התורה ציריך שאין יוצא בקיים מצות ע"י הטיפ או ראייה כן בלימוד התורה ציריך ווקא מרוב ומלמד וכן שכתב הרמב"ם בפיה'ם ומפי המלמד והארכתו בה בספרי משנה'ה ח"ז (ס"י קנ"ד) והרבה דברים שאין אדם תופס מעצמו עד שישמע מאחרים.

הרה"ג ר' מנחם מאניש הופמן שליט"א
ר"מ בישיבתינו ויויר מכון משנה הלוות

בעניין המתנה על מה שכותב בתורה

שם הקשה זויל ונוראות נפלatoi היכי'
משווה תנאי לשכובעה דשאני שכובעה
וחמירה טוכה אבל בתנאי מילן, עי"ש
ובאמת דיש להבין סברת המוהריבכ"ל
דרמהו הרמוני בתנאי לשכובעה,

והנראה בויה ליישב רהנה הטעם
בها דהמתנה על מה שכותב בתורה
תנאו בטל אפסיל ממש דאין בכח
התנאי לבטל דין תורה ועיב אין
להתנאי על מה לחול כיוון סותרתנו
דין תורה, ומאריך אפסיל דהמתנה
עמ"ש"ב בתורה כיון דירע הוא דין
התורה סורתת לתנאו א"כ באומרו
התנאי ירע הוא שלא יהול ואומרו
לצערה וכדרוי אבל מתחילה אין ברעתו
לחזקף התנאי.

והנאה אף שהטעם הבהיר הניל נרא
רחוק מ"ם מצינו תנא רמס"ע היה דברי
התוס' הניל בכתובות דמקשה אהא
דרהינני נזיר ע"מ שאללה בבית חוניז
וכו' אמא לא היה מתנה עMSC"ת,
ואודאי' שלא אמרין מתנה עמש"ב
בתורה תנאו בטל אלא היכא שמתכוין
לעקור מה שכותב בתורה אבל התם
סבירו הוא שיש מצוה בבית חוניז כמו
בביהם"ק וכו', עכ"ל, והנאה אי נימא

כ"ק דף צ"ב ע"א מתני' קרע את
כסותי שבר את כדי חיים ע"מ לפטור
פטור, והנה בכתבות נ"ז ע"א בתורה
הרוי זו מדורשת הקשה זויל, אבל קשה
דרענן נזקן נימא שלא יכול למחול
דמתנה על מה שכותב בתורה וכי
תימא הין והתנן בהחובל קרע את
כסותי ושבר כדי עיל מנת לפטור פטור
ותירץ היד אלחנן רהשם נמי אם היה
אומר קרע ושבר ע"מ שאין לי עלייך
דימ נזק הויה חשיב מתנה ע"י שכותב
בתורה אבל למחול יכול, עי"ש, וכן
תירץ התוס' בגיטין דף פ"ד ע"ב ד"ה
ותיפוק לה עי"ש.

ולכאו' דברי התוס' צ"ע דמאי נ"מ
בספרא בגין אם הוא מתנה ע"מ לפטור
לע"מ שאין לי עלייך נזק ואמאי לא
נימא דאף כשהואמר ע"מ שאין לי עלייך
נזק דכוונתו למחול לו ולא היה מתנה
ע"מ שכותב בתורה, והנה בתשו'
מורביב"ל סי' נ"ד [הוא באירוע
דרבנן אות ת"ט] כ' דכאשר אנו
אומרים בשכובעה דחייב לא כולל
אדברים האסורים הין במתנה ע"מ
שכותב בתורה בכלל בדברים שלא היו
מדאוריתא חיל, עי"ש, ובארעא דרבנן

שהמתנה עצמו דוצה בקיומו, רהנה במבחן אפרדים היל' רבית סימן ליט' הקשה ע"ר התוס' הניל' דהה המתנה עמש"כ בתורה תנאו בטל הוא דק היכא שמתכוין לעקור מה שכותב בתורה מהגמ' בגיטין רף פ"ג ע"א ונעה רבי טרפון ואמר הרי שהלכה זו ונישאת לאחיו של זה שנאסרה עליו ומית בלא בנים לא נמצא וזה עוקד רבד מן התורה וכו', וקשה הגמ' עוקד איהו עקר ומתרצ' אל' מתנה לעקור רבד מן התורה וכו', ע"ש, ומשמעות מרבי הגמ' ראי היה מתנה הכى היה מתנה עמש"כ ואמאי היא כשתנה זה לא אסיק אדרעתיה דימות גם זה בלא בנים ותפול קמי יbam, ומשמעות מרבי הגמ' שם דאפי' כשאינו מתכוין לעקור דבר מה'ת מקי' מתנה עמש"ב וקשה לדבריה התוס', ועיי"ש במבחן אפרדים רנשאך בעז'ו. ורדך אגב הרביתי חזון ברכבי האחדונים, ומצתתי בשות' והшиб משה (להגד'ם טיטלבומים) סי' ע"ז, ר' ברה' מיהו להוכיח מלשון התוס' כאן ראי היכא דהוי טועה וטובד שאפשר לקיימו מ"מ כיון דלפי האמת אי אפשר לקיימו לא היה תנאו תנאי, ועיי"ש מש"כ בהבנת רבני התוס'.

ואראתין להא דמוכח מרבני הגמ' בגיטין ראי הטעם בהא תנאו בטל משום דכינוי שהוא ידע לדין התורה סותרת לתנאו ועכ"ז התנה ע"כ ראי כוונתו כלל להתגשותות התנאי והוי בע"מ שתעלתי לדקיע (דרה חי' הכא ראי כשלא ידע דהתנאי יסתור לדין

כהטעם הא' הניל' קשה דמה לי מה שהיא סבור כשקיבל עליו הגירות הא מים אין להתנאי על מה לחול ומוכח מדברי התוס' אלו דהסביר בא דהמתנה עמש"כ בתורה תנאו בטל הוא משום דכינוי דירע הוא דין התורה סותרת לתנאו ע"כ בשעת התנאי אין בכונתו להתגשותות התנאי כלל וכנייל, ע"כ היכא דסביר הוא שיש מצוה בבית חוניו שפיר הוא תנאו תנאי מעלי' ולא הי' מתעמשכבי' והבן.

וע"פ הניל' לאפשר ליישב קושיא הא' דהתוס' שם הניל' אהא דהאומר לאשה הרי את מקודשת ע"מ שאין לך עלי' שאר כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו בטל והקשה התוס' דהא ע"כ מיידי ברכפליה לתנאייה ואמר דאם לאו אל תהי מקודשת הרי התנה בפירוש שאם יהא מקודשת הרי התנה בפירוש לאינה לה עלי' שאר כסות ועונה שאינה מקודשת, עכ"ל. ובוודאי דkowski' עצומה היא, אולם להניל' איש דהא בכח'ו אמר' דכשירע דין התורה סותרת לתנאו אין בכונתו כלל שיזול התנאי ובדרצונו ראי בלא חלות התנאי יהול המשעה, ועיי' שהרגיש דאם אין בדזונה למוחל עלי' שאר כסות ועונה לא תהא מקודשת הרי זה כאיilo התנה ע"מ שתעלוי לדקיע ראיין בכונתו לקיום חלות התנאי כלל, ודוק'.

ומאיריך אפשר להוכיח כהטעם הא' הניל' דעתך תנאו בטל משום ראי בכח התנאי לבטל דין תורה ועיי'

שางלה בבית חוניו יגלה בבית המקדש
ואם גילה בבית חוניו יצא וכו', והשתא
אמאי והוא מתנה על מה שכתוב בתורה
הוא אכן גילוח אלא במקדש ומתרץ
התוס' דرك היכא רמתכוון לעקו ממה
שכתב בטורה מקורי מתנה עמש"ב
משאכ' בהריני נזיר סבור הוא שיש
מצויה בבית חוניו כמו בבית המקדש
וain מתכוין לעקו, עי"ש, ולכוארה
משמעותו מדבריו דבר כל תנאי תלינן
בדעתו אם התנה תנאו משום דרצה
לעקו רין התורה או משום דעתה
והיה סבור ראיינו נוגד לדין התורה
והשתא צע"ג דא"כ אמא פסיקא לנו
באה דהאומר לאשה הר' את מקורת
לי ע"מ שאק לך עלי' שאר כסות ועונה
הר' זו מקורת רתנאו בטל [ואף ר' ר']
לא פליג התם כי' בדבר שבממון]
רילמא לא ידע רהקיושין חילין רק ע"י
קיים הנתינה דשרар כסות ועונה וטעה
וסבר אפשר לפרש אף שלא אלו
הרכבים, וכשם דבאומר הריני נזיר ע"מ
שางלה בבית חוניו תלינן דעתה וסביר
שיש מזה בבית חוניו כמו בבית
המקדש ה"ג הכא נימא סביר אפשר
לקרש אף שלא נתינת השאר כסות
وعונה.

אולם להנ"ל ATI שפיר ומשום
רכשם רהഗדרה "הר' זה גיטר" איינו
סובל שום תנאי ובתיותו מתנה תנאו
צריך הוא לבחון ולהקפיד שלא יעקו
בתנאו שום רין תורה וע"כ אם ע"י
גרימה כל שהוא נוגד התנאי לדין
הטורה וכעין הא דרב"ל רתנה אלא

התורה רהא לא ידע שתפول לפניו
לייבום מים מקרי מתנה עמש"כ ע"כ
צריך לומר רהטעם בכיטול התנאי
כשמתנה עמש"כ בתורה הוא משום
ראין להתנאי על מה לחול כשדין
הטורה סותרתו.

ומו"ד מרוד דאטרא שליט"א ישוב
קושית המחנה אפרים דאף התם
בגיטין כשמנתה תנאו הר' הוא רוצה
לעקו רבר מה"ת, ומשום דכיוון
רבאמירתו אלא לפלוני וכונתו חז'ק
פלוני איז עי' אמידתו זו הפוך רשות
ニישואין גירושתו לפלוני בכל אופן
ובכללים אף אופן הנישואין עי' יבום
ע"כ הו מתחילה כעוקר, וכונת הגמי'
בגיטין שם היא דמייר באומרו [או
בכוכבו] אלא לפלוני ליהו' כמתנה
לעקו רבר מן התורה ועי' היה תנאו
בטל.

ובהנחת הרבדים אפשר להוסיף
רכיוון דגוף הגט הוא ללא שום תנאי,
וכל הוספה תנאי בנט מראע ליה
ומוסיף גרישות וע"כ כשםגרש בא
להוסיף תנאי צריך הוא לעין בהתנאי
אם באיזה צד שהוא לא יסתור תנאו
לדין התורה, וע"כ כשמנתה בנט חז'ק
פלוני ובאייה אופן שהוא סותר תנאי
זה לדין התורה הר' הוא כמתכוון
לעקו רין התורה, והבן.

וע"פ הרבדים האלו נלענד ליישוב
קושיא עצומה ברבבי התוס' רכתובות
שם, והקשה אהא דתנן בפרק בתרא
דמנחות (דף ק"ט) הריני נזיר ע"מ

דמלכת הילה לא קיבל נזירות כי'א לצורני נשיה וספר יכול לגלה בכל מקום שירצתה, והשתא שפיר אPsi'ל התם דעתה וסביר, דף' כנסביר דעתה לא מקיים בחומרת הנזירות רק תلينן שלא נתכוון לנזירות כלל וככайл, משא'יכ בגייטן וקידושין הרגורות היא אחת ע"כ כל האומר הרי זה גיטר או הרוי את מקורה ע"ח כוונתו לדין הגיטן וקידושין ממש, ודין קידושין זה אינו שייך ללא החוב דשא'ר כסות ועונה, ודוק.

וכעון חילוק זה מצאתי בברכת שמואל ע"מ ס' בכא מציעא סי' מא' אות ה' רכתב ליישב קי' הסמ"ע על הטור סי' רלב'ב, דנהה הרמב"ם בפ' טיז מהל' מכירה הל' ו' כתוב זול', כל הילוק סתם אינו לוקח אלא הבהיר השלם מכל מום, ואם פירש המוכר ואמר על מנת שאין אתה חור עלי' במום, הרוי זה חור עד שיפרש המום שיש במוכרו וימחול הילוק שחלוקה ציריך לידע הדבר שימושלו לו בו ויפרש אותו כמו המפרש באונאה עכ'יל, והטור בס' רלב'ב חלק על רבריו וסובר דמנהני תנאי במום ומайдך באונאה פסק טיז אדרבי הטור והקשה הסמ"ע בס'ק טיז אדרבי הטור דמאי שנא מומין מהונאה, ומתרץ הברכת שמואל דהנפק'ם ביןיהם הוא דרין הונאה הוא דין התורה ולא בקפריתו תלי' מילתא ראפיילו אם יאמר המתאננה שאינו מקפיד חשוב כמתנה על מה שכותב בתורה ובעיכ' חל הלאו דלא תונו ועשה רהישבן,

לפלוני ויתכן דעתיו יעקור דין י'בום לא אמרין דעתה אלא תلينן נתכוין לע考ר ה'ג "הרוי את מקודשת" משמעתו בכל מקרה ואופן ובלא תנאים והרוצה להנתנות צרייך הוא לדיק שלא יסתור לדין התורה וע"כ כשמתנה ע"מ שאין לך עלי' שאר כסות ועונה לא דיטהה אלא אמר'י נתכוין לע考ר דין התורה משא'יכ בהאומר הריני נזיר ע"ג דמותות קבלת הנזירות אינה סובלת שום תנאי וככайл בט וקידושין וכחוי' בשם' נזיר דף י"א ע"א דהאומר הריני נזיר ע"מ שאהא שותה יין ומטמא למתרים ה'ז נזיר ותנאו בטל מ'ם אופן הקרבת קרבן הנזיר [דרaina נכללה במחות קבלת הנזירות] אכתיא סובלת תנאים, ושפיר מצדדים לומר דעתה וסביר שיש מצוה בבית חוניו כבבית המקדש, ורוייך.

ולעווצם הקושיא ענה ואמר לי הגאון הקד"ש הנ"ל לאפשר ליישב באופן אחר ומשום דאייכא למימר דנק'ם רבתא אייכא בין קידושין וגיטין להריני נזיר ע"מ שאגלה בבית חוניו, והיינו דנהה בגין' מנחות [המובא בהתוס' ה'ג'ל] וכמוכ'יכ בנזיר דף י"א ע"א הביא התוס' בר'ה רהוי, יסוד בהא דלא הווי מתנה עמשיב, והוא, רכל דאפשר לפреш אומרו הריני נזיר ה'ן בלשון נזירות ממש והן בלשון לצורני נשיה ודי קבלת נזירותו תלוי ועומד דאם יגלה בכ בית המקדש איגלאי מילתא למפרע דהיה נזיר כדין התורה ממש, ואם גילה בכ בית חוניו איגלאי מילתא

ולמרבית הפליה מצאתי בדברי התוס' סותרין בניו מוקם בעניין זה, דמתה Tos' בכתובות נ"ז ע"א ד"ה הרי משמע בדברי ר"ת הניל' וככ"ל, ולעומתו בהתוס' נזיר דף י"א ע"א ד"ה הא ע"מ משמע סבירות הרמב"ן דכתב שם דגבי קידושין שאני וכו' דאין קידושין לחצאיין. ולדוחה בעלמא אפס"ל דכוונת התוס' בנזיר הוא רק בחוץ דבאה והוא הטעם דאין קידושין לחצאיין משא"כ בתנאי הטעם כדכתיב התוס' בכתובות, ויל'.

וכמוza שלל רב שמחתי בראותי דברי החוזן איש בהלכות קידושין סימן נ"ז אות י"ג דכתב דלפי דברי התוס' אלו אין נפקota בין המקושט ע"מ שאין לך עלי שאר כסות ועונה להאומר הריני נזיר ע"מ שאגלה בכית חונין, ואף בקידושין אם לא ידע שא"א לקידושין ללא חוווב שכ"ע באמצעות קידושין ובאה ל"א דהוי תנאי לבטל קידושין ובאה מתחנה ע"מ"כ בתורה.

ולכאורה דברי החוז"א אלו הינו שלא כהרבנן לדרידיה כיון שהטעם בהא דמתנה ע"מ שכתוב בתורה תנאו בטלהו משום דאין קידושין לחצאיין א"כ אין נפק"ם בין אם ידע או שלא ידע וטעה אלא בכל אופן هو תנאי בטל ומעשה קיים. וצ"ל דהינו רק כש"י ר"ת הניל', אולם עכ"ז אפשר להמליך דעתומו דברי החוז"א אף לש"י הרמב"ן דהא לא קאמר והקידושין חלין והתנאי קיים אלא דבאה ל"א דהתנאי בטל

משא"כ במומין דאין זה דין התורה רק בקיידתו תליה מילתא וע"כ מהני מדין תנאי בעלמא. עי"ש, וחוגין בעין סברא הניל' דבריו לעשות את קבלת גנוירות לדבר שאינו דין התורה כ"א לצערו ואו שפיר לא هو מיתה עמש"ב.

ובהיותי בזה רأיתי במחנה אפרים הל' מלוה ולוה בדרני רבית סי' ל"ז דכ' דבאה מילתא דמתנה ע"מ"כ בתורה דתנאי בטל והמעשה קיים נחלקו בה הראשונים בטעמא דר"ת ס"ל דעתמא הווי כאויה שאמרו במתנה בדבר שא"א לקיימו בסופו וה坦נה עליו בחלתו דתנאו בטל דהוי כמפליגו בדברים בעלמא הכי נמי במעשכ"ב כיוון שא"א לקיימו בסופו מצד הדין הו כאמור ע"מ שתعلى לדקיע והרמב"ן זיל בפרק יש נוחלין בחידושים נחlik עליו וכותב דעתמא הווי משום דחשיב זה התנאי סותר המעשה דאין קידושין לחצאיין. עי"ש

והנראה דברי היישובים הניל' תלין בשיטת ב' הראשונים דלר"ת הינו טעמא רמשום דכשאומר הרוי את מקודשת ממשמותו בכל אופן ע"כ כמשמעות להנתנות תנאי הסותר לדין הקידושין הווי התנאי כע"מ שתعلى לדקיע. ומайдך לש"י הרמב"ן אפס"ל דהסברא בקידושין הוא דכשאומר הרוי את מקודשת קיבל על עצמו את כל דין הקידושין ואני רשאי להנתנות ולהליך בעצם הקידושין דאין קידושין לחצאין

התורה סותרתו אפשרי רהינו דוקא
כשلون התנאי סותרת לדין התורה
משaic' באומד ע"מ לפטור דעתך
למייד מדרין מהילה קטינן עליה לא
תلين רמתנה הוא עמשיב ותנו קימט.
וכמו"כ אפשר לברר פלוגות
האחרונים אם שיך דין כולל בתנאי
כשבועה, רוגה הא ווראי דהאן דאין
נשבען לבטל את המזווה הוא משום
רמושבע ועומדר מדר סיני הוא ואין כה
שבועה זו האחרונה לחול, והשתא
כשנשביע וכולא אף דברים המותרין
אפשר רמכין ועוצמות רהשבועה אינה
מתבטלת כיון דלגביו הדריך המותר
הכלול בה שכעותו קיימת שפיר לא
مبטלין לכל השבועה, וסבירו זו שיך
גם בתנאיadam נימא דהטעם בהא
רמעשי'ב תנאו בטל הוא משום דאין
כח בתנאי וכגיל א"כ אפשר adam
באיזה פרט שהוא יש כח לתנאי לחול
עליו שפיר חיל כל התנאי, ואף לצד
הכ' הגיל אפשר כיון דיש איה דין
בתנאי שאינו נוגד לדין התורה איך
למייד דכוונתו כנה להתגשות התנאי
כול' ולא הו מעשי'ב והבן.

ואולי בכח' יודה רהקידושן אין חיל
כלל וכלל ומשום הוא גופא דין
קידושין להצאן, וזה' ק
והשתא נחזר ונחזר לריש רבדינו
רתקשינו לדברי התוס' בכתובות נ"ז
עי' דין הרי עלי' ומזה הנפקם בין אם
הוא מתנה ע"מ לפטור לע"מ שאין לך'
על' דין נזק, אולם להניל' אי נימא
רטעם בהא דהמתנה עמשיב תנאו
בטל הוא משום רבשה שמתנה כיון
דיודע הוא סותר לדין התורה
ע"כ לא נתקוין כלל להתגשות התנאי
(וכסברת רית תניל') והוא כמתנה ע"מ
שתי' לרקיע, א"כ דין זה וסבירו זו
שייכא רק היכא שהוא מרגיש בתנאו
שהתנאי סותר לדין התורה וכעין ע"מ
שאין לך' עלי' דין נזק ואין בדעתו כלל
לפוטרו מתחלים בגזק משaic' באומדו
ע"מ לפטור כיון דכאמת בידו למחול
על תשלום הנזק ואינו מרגיש בלשון
התנאי לסתור דין התורה ע"כ תלין
דוודאי נתקוין להתגשות התנאי
পפטור הקורע כסותו והמשבר כדו.

ואכתי' אף להטעם הוא הגיל דעת'כ
המתנה עמשיב בתורה תנאו בטל משום
דין להtanai על מה לחול כיון דין

הרה"ג ר' יצחק אייזיק פינקל שליט"א

ראש ישיבת דרכיו דוד

בסוגיא דעתזועין

הפקיעו קניini הגזילה שיש לעניינים ולגנוב וכblkט הפקייעו קניini הblkט רעוי שלקטו טפי ואיזו blkט אלא כגנבה בשוגג אוולם כי עדרין אינו מישוב רההפקעה מהני שקניini הממון שיש לו בו אינן אוולם עצם החילול ובהפקר היאך מתני הרי ליכא ברשותו ובשלמא איא דלא בעין ברשותו אלא דאיכא אוולם אי בעין ברשותו אלא דאיכא תקנה היאך יועל ותקנה זורמת דק להפקע הפקר והא תקנה זורמת דק להפקע קניינים ולא להקנות ועין בחזוא דהblkט דהיאך עי' התקנה מאינו ברשותו נעשה ברשותו הא אינו ברשותו פי' דלמעשה אינו שולט על החפץ ומה מהני בזה תקנתה.

הרשבי'א כי' בסוגיא דהדרשה ע' ע'א דהמלוה בשטר אפ' שאינו יכול להקיישו מרכטיב ואיש כי יקritis את ביתו מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו אוולם במכר ובמתנה מהני יכול ליתן ולזכות וחק' בקゾחיח סי' קכיז סי' א' דהא אמרין דעתזועין ור' דוסא אמרו דבר אחד וא'כ ר' דוסא הא אידי'blkט מוכחה רההפקך נמי לא מרגני אינו ברשותו לר' יוחנן בהקדש ונשאר בצע' ורעה אמר'י בבי' ס'ט ע'ב א'

ב'יך סי'ט אמר ר' יוחנן גול ולא נתיאשו הבעלים שניהם איןין יכולם להקייש זה לפי שאינו ברשותוומי אמר ר' הכי והאד' יוחנן הלכה בסתום משנה דאי' בכרם רבבי' בשביעית הצעוניין מניחין את המעות ואומרים כל הblkט מזה מוחלל על המעות הרי מוכח דאי' דאיןם ברשותו מהני חילול להצילן והיה מאכילת נטע רבבי' שיועיל לד' דוסא כל שלקטו עניינים יהא הפקר להציל עניינים מאכילת טבל ומ מגני הפקר אף דאי'נו ברשותו ולק' ע'ב אמרין אי לאו דאי' יוחנן דעתזועין ור' דוסא אמרו דבר אחר ור' דוסא לית לי' דעתזועים עניינים הוא רעבבו לחו דבנן תקנתא אבל גנוב לא עבדו לי' דבנן תקנתא ופי' תוכ' מחתמת תקנה אוקמי' דבנן בדשות' להחלול ולהפקיד שלא יכשלו בו עניינים וגנוב מי' שיק' תקנה אי ליתא ברשות' ופי' האחרונים בהא דכ' בתוס' ס'ח ע'ב דיה הוא רבעסיד דמי פירות שביעית לע'ה מחלל על פירות שיש לך ברשותו דאפקעינחו דבנן מרשוט' דעם הארץ שלא יהא נכשל ואוקמיינחו ברשות זה שיכול להחלול והפקר ביד הפקר והיינו רההפקיעו את קניini הממן שיש לו בו ויכול להחלול והיהoca בצעוניין וכblkט

אלא דאוקמי' ברשותו לעניין זה והיינו שנחשב ברשותו לעניין חילול כרם רבעי וכרכ' Tos' סיח ע"ב וכרכם רביעי יכולין לפזרותו הבעלים רזואהים לאוכליה בירושלים והיינו דלענן זה הוא ברשותו ושולט על החפה ומילא חל החילול רוחhilול עיקרו הוא ברין ברשותו שבחהפה משום הכי מצוי מחלוקת אף שאינו ברשותו בשלקטו מהכרם כיון רעדין הוא ברשותו דמנגן החילול לאוכלו בירושלים ורא ליפין מאיש כי קרייש את ביתו מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו רהפקר יסודו ברין הכרשותו ובלקט אמר' בגמ' כי אית' ברשות' מצי מפקר כי לית' ברשותו לא מצי מפקר ההיננו רהפקר נמי יסודו מדין הכרשותו שבחהפה שמוציא מרשותו ומפקירו מAMILא נפקע דין הממון שבו ובאיינו ברשותו אינו יכול להפקיר נמצא בזה יישוב לשאלת הקゾוח'יך ארבדי הרשב'א דכ' רכל שאינו ברשותו איינו יכול להקייש אולם קניין ומתחנה יכול ואיך מישרבלקט נמי איינו יכול רהידי וזה הפ' צנועין ודר' דוסא אמרו ד"א אלא הפ' הוא רהפקר דין רוחhilול והקדש רתלי' במצב שליטה החפה דמוסיא מרשותו ומAMILא נפקע תורה דין הממון שבו ואיך באינו ברשותו כיון דאיינו יכול להפיקיעו ולהוציאו מרשותו דהא איינו ברשותו הרי היה שלא יכול בלקט שלקטו עניינים להפקיר אחד שלקטו משא'ק גני' ומתחנה רתלי' בתורת דין הממון שבו שמקנהו לוולטו בזה שפיר

לאו דאמר ד"י צנועין ודר' דוסא אמרו ד"א הרי מאן תנא צנועין רח' המיא וכי היכי רלבבי מעשר אוקמי' רחמנא ברשות' לגב' פר' היה לנבי חילול נתע רבעי רהא כי אית' ברשות' נמי הא לאו רידי' היה ומazi מחייב הינ' מציז מחייב אבל גבוי לקט כיון רחמנא רידי' כי אית' ברשות' מציז מפקיד לי' כי לית' ברשות' לא מציז מפקיד לי' והוא הכא נשאלה אותו שאלה רעליל דאם חשייב איינו ברשותו מה מועליל דלענן פר' אוקמי' רחמנא ברשותו רהדי' פ' רהדי' דין בפר' ריכול לפנות כיון רה' הבעלים קורם אולם לענין חילול איינו ברשותו מה מועליל כמו חילול שברשותו דמנגן רהוי נמי לאו רידי' אולם הי' הבעלים קורם ועתה הוא ברשותו מועליל אולם היכי ראיינו ברשותו איך יהא ברשותו דאוקמי' רחמנא ברשותו הלא במצוות איינו ברשותו ולא שולט ע"כ כקו' החוויא' ולכךורה אPsi' דשלו וברשותו הם שני אופני בעלות דשלו הרי הוא בעלות ממשי' בהחהפה ואמנם עיקר הבעלות הוא מזר שיקות הממון לו אולם מטרת הבעלות הוא הצר המעשי וההשתמשות בהחהפה ואמנם כל קניini החפה הם מזר תורה הממון שבו אולם הקרש וחילול הוא מזר תורה לרשות שבו נמצאו החפה שמעבירו לרשות הקרש ומAMILא פקע תורה שלו מהחהפה והיינו דאף בכרכם רביעי שברשותו איינו שלו רהוי קורש ואיך היאך יכול לחיל

רישלו עיז ריאכלו בגנץ בירושלים, וזה ש' התוס' ס"ח ע"ב דע"י דהפקד ב'ד הפקד נפקע בידי בעיה תורה הבעלות שברשותו שיש לו בדמי השביעית והדר רינה רהבעלים שלום שיר השביעית הם גמורים שליטים לחולל דמי השביעית ולענין זה הו' ברשותו רהא בשביעית כל עניין הירושתו הוא רק לענין זה לחולל קדושת השביעית ובזה מהני תקנת חכמים להחשב שאינו ברשותו כברשותו שיוכל לחולל הדברים על פירותיו.

מהני היכא דהוי שלו אף דאיינו ברשותו.

זה הפ' בדברי התוס' ס"ט ע"ב היא צנועים דכתבו דעתו לי' דבנן תקנתא לענאים ולא לנגב שלא יכשלו בו עניינים הא ליכא ברשותו והיאך יועל התקנה דיהא ברשותו והיינו כיון דההפקד שלו הרי בעיקר החוץ הוא הבעלים אלא דאיינו ברשותו היינו למשה אינו שולט על החוץ איך כיון דהפקיעו דין ברשות שיש לענאים עליו מミלא תורה הדין שלו שיש לבעלם מקני לי' שליטה על החוץ דין רינר בתדר השלו דין הירושתו ולכן מהני חילול

הרה"ג ר' מיכאל ארנפולד שליט"א
מח"ס מורה לבינה

בעניין גדרי חיוב נהנה

שלעסה לא שווה כלום ולכן במשנה
משלם רק מה שנחנית.

ג) היכן שהחיזב לא בא מלחמת
החרסון וככמונת ראם אכלת רבדים
רעיס פטור כזה חסרון מועט לא נחשב
חסרון ומשלם רק מה שנחנית.

ולכואורה קשה הרוי חסרון מועט
מגלאים עליו את הכל בשביל נהנה
ולא בגל שחרר והחרסון הו ריק תנאי
לחיביו ואיך מרוע לא ישלם גבר
במשנה שיש חסרון מועט להכל.

לכן מחרש ראייל שוה בא השטמ"ק
להחלק בגרדר נהנה אם מזר ממוני גבר
אם מזר נהנה וזה חסר וכמו בשורורית
ממוני גבר משא"כ בשאר המקרים.

א. בית יכול למונעו ולכן שייר
ממוני גבר משא"כ בשן ורגל שלא יכול
למונען לא שייר לחיביו משומ ממוני
גבר.

ב. במשנה בשעה שנחנה כבר לא
חסר רעלעסה ולא דראי ממילא לא שייר
לחיביו משומ ממוני גבר.

ג. בבית יש חיוב על החסר ונחשב
מייק ומילא הו ממוני גבר אכל חיוב
של שנ ורגל כיון שהתוורת פטרה לא
נחשב לממוני גבר.

גם ב"מ צ"ט: רוגם בנהנה שם
בית טאה א"כ דואים רחיוב נהנה חרש
כמייק שם שיר שמיים שרה ולא משום
ממוני גבר דאם רחיוב היה מזר ממוני
גבר הי' צריך לשלם הכל כמו בהלואה.
הרשכ"א כתוב ובו"כ בשכירות ממש
חייב מזר ממוני גבר בשביל
ההשתמשות ורק שלא קיימת לאגדרא לא
שיר ממוני גבר, א"כ דואים סכורות
לכאו ולכאנ.

תוס' אפקורי רנתיאש מהם שסביר
שיתקללו עד שיגיעו לדמי מה שננתה
הקשו הראשונים כיון דחומר קצת וא"כ
הויל זה נהנה וזה חסר וכמו בשורורית
דרמגללים עליו הכל א"כ ה"ז נימה הכי
ומדרוע פטור.

השיטה מקובצת מביא ג' תירודזים
בדרכ.

א) במשנה יש רשות לבהמה בר"ה
להשוק בשן (וכמבודר בפיירוש
ברמביים) ולכן משלם רק מה שנחנית
אבל בכית כיון שיכול למונען מתחילה
ולכן שיש חסרון מועט משלם הכל.

ב) במשנה לא נחשב אפיקלו חיסידון
מוסט דאם הייתה הבהמה מהזורה אחר

ג) גרט' דוקא שרד שלא מרצה פטור אבל שמייה בו חיב' שה' יכול למנעו מתחילה לדור בבתו ווהשבר כיוון שהבעלים מוחים ואם לא ישמע להם גוטל בעלותם ושליטות על החפש ואיכ' מהסר בעלותם ואיכ' יש' סבורות לחובנה או שמהסר בעלותו, או שמהסר לו ממון וחיב' משום נהנה אפילו שלא מזיק, א' מדין מזיק.

ואיכ' מישובת הקושיה למה נקתה הנם' ג' לשונות האלו. א) מה עשה לו - תלמוד שלא עשה לביעלים שום דבר רלא חסר בעלותו כיוון שרד בלי דעתו. ב) מה חסרו - דرك נהנה ולא חסר ומילא פטור. ג) מה היינו - לשולול סיד דפנוי ריחוב נהנה מטעם מזיק.

וננה מלשון הנם' מה חסרו משמע שהכל תלוי בחסרון ואיפילו שלא נהנה חיב' ומזה אדיה לשיטת הרא"ש והר"ף וכוכ' גנור תוס' שבזה לא נהנה וזה חסר לתוס' פטור ולשאר השיטות חיב'.

ולבادر מחלוקתם: דרעת התוס' רפטור והרא"ש וכוכ' ריחיב' שזה לא נהנה וזה חסר.

ולכארהה קשה הבית והעליה בעל הבית לא חסר, רשי' רלא רצה לקנותו ואיפילו שיש שחוריית מה שייך שישלם יותר מה מה שהזיק דוקא נהנה ושהסר קצת מגוללים עליו את הכל אבל אכן גבי שחוריית משום מזיק מהייבגין lif.

ועוד קשה והרי הדרמ"א ס' שט' ג' ס'ק ז' מביא דבינו ידוחם דג' בצד

א'יך דואים רכל תרווצי השם' נאמרו לחלק מרוע במשנה לא'יך להיבנו משום ממוני גבר אלא משום נהנה וכמויק וכרא' מכ'ם שםים שרota.

ועוד תידוץ לחלק מרוע במשנה לא מגולגים עליו את הכל ב' הרשבא צ'ג. רבטטלטליין לא מגולגים עליו את הכל משא'יך בקדע מגולגים ואפס'ל שבית וחדץ הוא ב'יכ מטטללים כתלוש ולבסוף יჩירו ולפי'ו לא יגנלו וצ'ע.

וראית' באוצר מפרש'י התלמוד מס' 27 הסבר החילוק בין מטטללים לקדע ומבי'א ב'יכ תוס' בכתובות שחולקים שניכ' במטטללים משLEM כל מה שננה ולבפי'ו לא קשה וכן פידשו פירוש אדר בגמ' ע"ש בMOVED.

ב) גם' וכי מה עשה לו ומה חסרו ומה הזיקו מרוע נקטו ג' לשונות בנם' לכאהדה משמע רהוי ג' חיבומים.

א) חסרו והיינו בא לבאר פידוש מה עשה לו ואיכ' רק חיבוב אחד.

ב) לכן נקט ג' לשונות לפטוט מס' המשניות שזה נהנה וזה לא חסר חיב' מהמשנה כאן נהנית משLEM מה שנהנית איפילו שלא חסרו ולא היינו עז' ענה דלא דמפרקדים ומהמשנה בית והעליה שמשLEM ועז' ענה לו שיש שחוריית והוא הייך ומהמשנה מקיף חבירו מג' רוחות ריחיב' וענה לו עז' עז' פ' שלא היינו אבל חסרו מזון שהוזכר להקי' יותר ולכון אכן ראי' מכל המשניות ריחיב' ולכון נקט ג' הלשונות.

זהו גיב' לכארה סברת הקונטרס שעודים שהנתן ממון אפילו שלא חסר השני חייב כיון שנחשב לממוני נבר ולכון חייב משא"כ הנאה דבילה זה לא ממוני נבר דלא נהגה מהמן אלא דין נהגה לבר ולכון פטור או לדאי"ש וכו' בחסרון קצת משלם הכל ו"יא שמשלם רק מה שהחמיר, והקרית ספר כ' שהמתורה מה שחסר משלם ומדרבנן הכל.

ולפייו מוסבר לנו התוס' דיה ויהבי לי"ה שבגלל חסרון מעט משלם הכל ותמונה מרודע שישלם רק את החסרון ומה הסברא לחיבור הכל לפי ראי' והקונטרס שעוריהם שרין ממוני נבר או הנאת ממון רק או משלם ולא משנה לנו אם חסר או לא, אלא אם יש ממוני נבר משלם הכל ומילא שחסר קצת שזרות וכר' משלם הכל משא"כ שלא חסר את ההית של ממוני נבר ואפשר עוזר דאם לא חסר קופים על מירת סדור ותוס' לא חסרת אבל משא"כ שחסר ואיפלו קצת אין כאן מירת סדור ומילא ציר לשלם הכל.

ואפשר עוזר וכן לבאר מחלוקת הראי"ש והתוס' דתוס' סברי דарам משועבר לשלם בערך הנאה משא"כ אין לו הנאה לא משועבר עצמו ואילו הראי"ף והראי"ש סברי דגוזן הוא ולכון לא בעין רעתו לכון חייב.

זהו أولי גיב' סברת התוס' והבי' לה שבחסרון מעט מגנגולים עליו את הכל מזר שהוא משועבר וכשי' שחרון

דלא קימא לאגרא וכן גברא דלא עבד למינר ובכ"ז מגנגולים עליו את הכל משום שחדורית וחיב' לפודע כל השכירות וחדי' הוא לא נהגה גברא דלא עבד למינר.

וליישב העניין ייל דארם שגר בחצר חבריו אפילו גברא דלא עבד למינר גיב' וראי' שנאה אעיפ' שאין לו נהגת ממון כיון שיש לו רידה אחרת אבל סיס נהגה מבית של חבריו וכמו שאם זמא' ישתה מים האם נאמר שאין לו נהגה כיון שיכול לקבל בכימ מים.

זהו הhillוק אם נהגה גיב' מהמן אפילו שלא חסר השני חייב משא"כ בהגאה בעלמא חיב' רק אם חסר לשני ואם חסר קצת כגון שזרות גיב' חייב וו"ש הראי"ש וליד' לנועל חבריו או המבעיד שרה... שלא בא לידי כלום מהחסרון חבריו אבל זה אעיג' שלא נהגה דיה' מוצאי דירה אחרת ביחסים מים עכשו' ואכל מה לחבריו נפסד ז"א אעיפ' שאין הנאת ממון דיכול לקבל דירה ביחסים, אבל כיון שהגאה באה ע"י הפסד חבריו חייב גיב' עיז' מה שנהיית כמו בשכירות, אבל תוס' סברו דאין חייב מה שנהיית על הנהגה גבירא לא של ממון אלא משום מזיק ומילא hei גרמא ופטור ואפשר לבאר בטעם כי השיטות הראי'ל וקונטרס השיעוריים שנטכנו לסתרא אחת אעיפ' שטעם שונה.

ראי' הסביר שבממוני נבר מחייבים על הכל משום חסרון מעט

וראשונים מروع שחרר קצת שילם
ובכל שם ג' תרויזים.

וקשה הרי נהגה ולא בגלל החסר
ושילם הכל דאי ג' התרויזים לומר
שבמשנה אין ממש גבר משאכ' בשאר.
וודר כתוב הרשב"א חילוק בין
מטלטלים לא מגנגולים ובקרקע
מגנגולין.

ולכאורה בית תלוש ולכטוף חברו
מטלטלים ואומר Tos' בכתובות
מטלטלים שילם הכל.

משלם מזר גולן ולבן משלם הכל.

אבל קצת קשה מהברכת שמואל
שסובד רגולן שירך דק על גוף הבית
ולא על ההנאה אי'כ הסברות האלו
נדחחים וכנראה ציריך לומר כמו
שהסבירנו קורם והסבירים שרבעו התוס'
יבבא ליה ומחלוקת הראי'ש הדרי'ף
וחתוס'.

אי נהגה חייב משום ממש גבר או
כמוני, גם' ביום שם שרה כמוני
רשבי'א בשכירות ג'כ' ממש גבר אי'כ
ספרות לבאן ולכaan, Tos' אפקורו הקשו

הרב אשר נבס

מחיס נחלת אשר

מחברי הכלול

בענין חיוב ביעור החלודה לפני הטבילה

חכמים טבילה זו לא הזכירו בה המקרא זהה אלא דרשו אך למי נידה יתחטא, מים שהנידה טובלת בהם, אבל פירוש עכבריו מים לכוסם ולשפך אותם יפה עד שתסור חלודה שנדרק בהם מן האיסור שנשתמש בהם שווהו הקשרם מן האיסור, עכ"ל.

וקשה על דברי הרמב"ן דביביקוט שמעוני בפרשנות מותו (לא, כב) איתא, בזוז"ל: "אך את הזחאב אמר ארך להכער חלהורה שביהם", וכ"פ בתרגום יונתן בן עוזיאל: "ברם לחודיהון בלא חדרותהון ית דהבא וית כספא וית נחשא וית פרזאל וית קסטירה וית כרכמיישא מניהון לא גולמיא ולא פשוטיא". א"כ משמע שיש מדור אחר המיזהר לדין זה, וממנו ילפין שציריך להכער החלודה מהכלל, ופסוק כ"ב קאי על האופנים המובאים בפסוק כ"ג דהינו בין אותו שתמשים בצזון ובין אותו שתמשים בחמים, ואילו הרמב"ן כתוב דמ"ת עכבריו במים" (לא, כג) ילפין דין זה ואמאי בעי שני מקורות אלה.

ונראה לתרץ קושיא זו בהקדמת דברי הרא"ש בפסחים פרק כל שעה (סימן

במדבריאל, כג: "כל דבר אשרא באה באש עכבריו באש וטהר אך מי נדה יתחטא וכל אשר לא יבא באש עכבריו במים".

ופירש בתרגום יונתן בן עוזיאל "כל מידעם דאורחה למתعلاה בנורא לביסיא קדרותא שפודיא ואסקלה תעברין בנורא וידכי בתר בן במא דכשרין לארכאה בהזון דאותא יתדייכל דלא מיתעל בנורא כהנטאת כסיא קתוניא קומקומוטיא תעכברין בארכען סווין רמי".

וכן פירש רש"י, זוז"ל: כל אשר לא יבא באש: כל דבר שאין תשמישו ע"י האור כגון כסותות וצלוחיות שתמשים בצדון ולא בלווע איסור. עכבריו במים: מטבilio ודייו ודוקא כל' מתכוות.

והקשה עליו הרמב"ן בפירושו: ואני נכוון בעניין שאין לשון עכבריו טבילה כי היה אומר חביבו במים שהוא לשון הטבילה כמו במים יוכא וטמא עד הערב וטהר (ויקרא יא, לב). ועוד שאף הכללים שתמשים בצדון צריכים הכשר מן האיטור שלהם בלבד הטבילה הוא ואיך לא יזכה הקשרם כאשר עשה בבאים באש. וכשלמדו

להגעליל ולהפליט את הכלים מבליית נכילותם שביהם ודרשו רוז"ל לשון אך שהייהה המתקת כמות שהיא מלמד שצעריך להעביר החלוודה שבו קודם שיגיעלנו", עכ"ל. הרוי להריא דרבינו בחמי ילייף דרשת רוז"ל לגבי הגעה לא לגבי טבילה. ואופן זה מתאים למה שכתבנו בדעת הרא"ש בפסחים ובישוב פירוש הרמב"ן לחומש, אבל האו"ז בפסקיו למסכת עבוי"ז (סימן רצא) פירש ודרשת הספרי הוא דעתך להעביר החלוודה מהכלים קודם הטבלתו, ולפי שיטת האו"ז נctrיך לומר שגם הגעה וגם טבילה מקרה אחד דרשנו, ואין צורך בשני מקורות נפרדים, משום דהगעה וטבילה חד הוא לענין זה וכמו שנזכר בהמשך דברינו.

בטור (יו"ד סימן קכח ס"ג) : כיצד היא הגעה ישפשף הכליל היבט כדי להעביר כל חלוודה שבו ואחר כן מגעלו אם הוא כליל ראשון כגון קערות וקדירות מגעילן בכליל ראשון עכ"ל.

ובכ"י הרואה מקורו טהור מרא"ש פסחים (סימן ז) דהרא"ש התם נתן טעם לדין זה מפני שבמוקם החלוודה והטינופת אין פולט הבלוע, ותניא בספרי אך את הזוחב מכאן שצעריך להעביר את החלוודה, עכת"ר הב"י.

וכן בפירושה שם (ס"ק ו) כתוב: בספרי תניא אך את הזוחב מכאן שצעריך להעביר החלוודה שבו, עכ"ל (באו"ז

ז), שכחוב, הנה סכני דפסחא מעילaho ולקתייהו ברותחין ובכלי ראשון, וקודם לכן צריך לשופו ולנקותו יפה דבעניין אחר לא יפלוט, ותניא בספרי אך את הזוחב ואת הכסף מכאן שצעריך להעביר החלוודה הלכך סכינים שיש בהם גומות ואין יכול לנוקותם יפה בתוך הגומות לא מהני בהו הגעה וצריכים ליבונן, עכ"ל.

ולפי"ז אפשר ליישב פירוש הרמב"ן דמ"א"ך" (פסוק כב) יlfenin בילוקוט שצעריך להעביר החלוודה לפני הגעתה כלים, ושדיין זה מעכבר ההגעה, שאם לא מצליחים לשפשף היטיב לא מהני הגעה וצעריך ליבון, וזאת מושם הסברא שהזוכר הרא"ש שלילת הבלתיות נמנעת ע"י החלוודה וסבירו זו שייכת רק לגבי הגעה ולא לגבי טבילה. אבל מ"חעבירו במיס" (פסוק כג) יlfenin שצעריך להעביר החלוודה לפניה טבילה כלים וקמחדתلن שחלוודה חוצצת לגבי טבילה כלים. וזה נפרד לגמרי מדיין הגעה מושם לדגבי טבילה כלים אפשר לחلك בין מקפיד לשאינו מקפיד ומשא"כ לגבי הגעתה כלים צריך להסיר החלוודה ביסודיות ע"פ שאינו מקפיד כלל.

אמנם יש להוסיף בזה דרכותינו הראשונות למדו ודרשת הילוקוט בשני אופנים. רבינו בחיי כתוב בפירושו ל"אך את הזוחב" (פסוק כב), ד"אע"פ שנטהרו הכלים מטומאת המת עדין אתם צריכים להזהר מגיעולי עכו"ם

הכփף”, הוא נדרש להטבילה או להגעלת הכליל בלבד בלי שום תוספת, ד”אך” מיעט, ולכן דיקניין נדרש להסיר החולודה וכיוון דפסוק זה משמש כהקדמה לפוסוק, ”כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אף במי נירה יתחטא וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים”, ופסוק זה אירוי גם בהגעה וגם בטבילה א”כ אילכא למיירDDRשיןן מ”אך את הזוחב”. דפסוק כג אירוי הן לגבי טבילה והן לגבי הגעה בכל שביعرو ממנה את החולודה.

היווצה מדברינו רשאי למלוד הספרי באופן אחר ולא להתחמש בסברא שכחוב הרא”ש דחולודה מעכב הבלתיות, ואדרבה ק”ק ע”ד הרא”שadam סברא אלימתא היא למה לי קרא ד”אך את הזוחב”.

ולפ”ז יש לומר דההגאה ס”ל דכווון גם הגעה כלים וגם טבילה כלים שניהם לעניין ביורו חולודה מקרא אחד ד”אך את הזוחב” Drשו, א”כ אמרין דבמקרה שביבورو את החולודה באופן זה שהיא נשאר נקרא מייעוט שאינו מקפיד ואין חוץין לגבי טבילה, א”כ יכול מקרה זה במיעוט של ”אך את הזוחב”, דכוונת הכתוב שהיא הזוחב בלבד בלי תוספת, והנה כמוות מועטת כזו של מייעוט שאינו מקפיד אינה נחשבת לתוספת, ולכן אם הטביל כליזה עלתה לו טבילה א”כ

פסקיעבו”ז סימן רצא, כתוב ז”ל, מתニア בספרי המטבילים שכן צריך להעביר החולודה, ועיינתי בספרי פרשת מדין ולא מצאתי ושמא בספרי זוטא הווא, מיהו אףלו לא מתニア סברא גדולה היא, עכ”ל. וכן העיר בביבאו הגרא”ס סימן קבאות לד, וכתוב דליתא בספרי שלנו וביקורת איתא עכ”ל והוא ביקורת שמעוני בפרשנת מטהו).

בב”ח שם (לטדור קכא ס”ג) הביא הגהה דאם איינו יכול להעביר ולנקות שלא ישאר מעט חולודה הוה ליה דבר שאינו מקפיד ואין חוץין. והקשה מהרש”ל על זה דמנלן דשםא דוקא לענין חיצית טבילה אמרין אין וממן דגביגיעולי הגויים ג”כ אמרין אין.

וראייה לקושיא מהרש”ל דהרא”ש בפסחים [זהובא לעיל] כתובadam אי אפשר לנ��ות יפה את החולודה הנעוצה בגומות הסcin לא מהני הגעה בסכינים אלו וצריכים ליבון.

ונראה לומר בזה, דפלוגמת ההגאה עם הרא”ש והרש”ל היא על מקור דין העברת החולודה, דהנה ובניו בחיי [זהובא לעיל] ביאר דרשת הילקוט נדרש להעביר החולודה לפניו טבילת כלים. ובעצם דין הסרת החולודה הביא הרא”ש סברא דכל זמן שיש חולודה ע”ג הכללי אין יוצאים הכלויות ונשארים במקומות, וסביר זו אין שייך לומר לגבי טבילה כלים. ונראה לביאר דדיקוק הספרי, ”אך את הזוחב ואת

שייש חלודה ע"ג הכללי לא יוצאים הבלתיוות מתחוק הכללי ואסמכתא לזה היא דרישת הילקוט מ"אך את הזחוב". וכמו"כ הצורך בכיעור החלודה מכלי העומד לטבילה הוא מסכרא דחיצצת טבילה, וכmarsh"כ האור זרוע [דבריו הובאו לעיל] דאפשרו אי לא מתניתא בספר סברא גדרולה היא ומשום כך אין להקיש מטבילה כלים להגעלת כלים.

ה"ה נמי לגבי כלי שצרייך להגעלתו ונשאר בו חלודה בנסיבות של מעוט שאין מקפיד, כלל גם זה במיעוט של אף את הזחוב, וכmarsh"כ לגבי טבילה, ולכן אם הגעל כל כי זה עלתה לו הגעה.

אבל המהרש"ל והרא"ש רוח אחרת הייתה עם ולפי ביאורם הצורך בכיעור החלודה מכלי העומד להגעה הוא מסכרא דכ"ז

הרב דוד וילס

מחברי הכלול

בדין מ' סאה בمعنى

ועודדים באשבורן ושווה לمعنى שהוא מטהר בכל שהוא, שהمعنى אין למימי שיעור אפלו כי"ש מטהורים, ע"כ לשון הרמב"ם.

ומלשון הרמב"ם משמע שא"א לפреш כמ"ש הר"ן. דרישת הר"ן נמצא שיש בו ב' אופניהם, רישא לחוד وسيיא לחוד, ומלשון הרמב"ם משמע שהוא דין אחד. וא"כ צריך להבין מ"ש לגבי דין דזוחלין דפסול ולגבי דין דכל שהוא דקשר מסוים שיש לו דין מעין.

וכ' בחידושי ר' חיים הלוי לבאר שיטת הרמב"ם. דאין דומה פסולין דזוחלין, לפסול פחות ממ' סאה, דפסול זוחלין הוא פסול בעצם המים, משא"כ פסול דפחות ממ' סאה אינו פסול בעצם מי המקוה, אלא בשיעור המקוה, והינו בדיון טבילה, צריך שיטבול במ' סאה, ולכן בمعنى קודם שהוסיפו עליו מים שאובין, שהיא במימי שיעור לטהר בכל שהוא, א"כ אע"פ שהוסיפו עליו מים שאובים, מ"מ ששיעור המים שכשרים בולטבילה נשאר שהרי מעין מטהר בכל שהוא, ולא עוד אלא שמשלימים את שיעור

מקואות פ"א משנה ז' למעלה מהן מקוה שיש בו מ' סאה וכור'. למעלה מהן מעין שמיימי מועטים ורכבו עליו שאובים שווה למקוה לטהר באשبورן ולمعنى להטביל בו בכל שהוא.

ולכאורה צרייך להבין Mai Shana דלבבי דין דזוחלין, אנו קובעין בו דין מקוה ואין מטהר אלא באשבורן ביוון שיש כאן רוב מים שאובין, ולגביה דין דמי סאה, אנו קובעין נשאר ע"ז שם מעין ומטהר בכל שהוא.

וכ' הר"ן רכוונות המשנה דיש ב' מקומות בمعنى אם הוא במקום שהיה זוחל בו עד עתה, א"כ במקום ההוא יש לו דין מעין ומטהר בכל שהוא ובזוחלין, וזה מה שכותב במשנה ולمعنى מטהר בכל שהוא. ומקום שעכשו זוחל מחמת ריבורי הנוטפים אינו מטהר אלא באשבורן ובמי סאה.

וברמב"ם ההלכות מקואות פ"ט הכהני כתוב זו"ל: למעלה מהן המעין שמיימי מועטים והרכבו עליו מים שאובין שווה למקוה שאין מטהר במים הנמשכים מהם אלא במים הנקיים

מטהר לאדם, א"כ האיך יועיל בזה
শমօסִיף מים שאובים.

וכי היב"י בשם המהרי"ק דאיינו כן,
אלא אפילו לשיטות הראשונות
שסוברים דעתין לאדם צריך מ' סאה,
מ"מ מועיל הוספת מים שאובים על
המעין, והראיה שהרא"ש ושאר
ראשונים סוברים לצריך מ' סאה במעין
לטבילהת אדם, ואף על פי כן סוברים
דעתם הוסיף מים שאובין על מעין כל
שהוא כשר לטבילהת אדם. ולכאורה
צריך ביאור האיך מועיל והרי זה מדין
השקה, וכאן לא שיק לומר כן כנ"ל.

ולכאורה היה אפשר לבאר דעא"פ
שמיעין פחות ממי סאה אין כשר
לאדם, מ"מ כיוון לדלטבילהת כלים כשר
אפילו בכ"ש, א"כ על כרחך כבר יש
למעין זה דין טהרה. וכיוון שכן אפשר
דמעיל השקה לאדם, אע"פ שבפועל
אין עדין ע"ז טהרה לאדם.

אבל א"א לומר כן, דלפ"ז יקשה
למ"ד רבו מים שאובים פסול לטבילה
במקוה, ואמאי לא נאמר כסברא הניל
כיוון דמן החורה יש למקוה הזה דין
כשר, דהרי מדאוריתא רביעית למקוה
סגי, וא"כ יועיל השקה במה שמוסיף
על הרביעית הרבה מים שאובים אע"פ
שאפשר לדוחות שמעין כ"ש יש לו
בפועל דין טהרה לכלי ומשום כן
מעיל השקה, משא"כ במקוה רביעית
בפועל אין לו דין טהרה הרביעית
דמקוה בטלי בטלותו ומשום כן אין

של המקוה, ולכן אין אומרים כיון
יש רוב מי מקוה, מי המuin נתבטלו
ברוב, ונצרך מ' סאה, כיון שפחota
ממי' סאה אינם פסול בעצם המים.

משא"כ לגבי זוחלין שהם פסול
בעצם המים, וא"כ כיון שנתרכו מי
המקוה על מי המuin, הרי מי המuin
נתבטלו ברוב מי מקוה ומטהר רק
באشبוץן.

ולפי סברא זו אפשר לבאר, מה
שصحاب הטעו בסימן ר"א מקוה שיש לו
מ' סאה ומיעין כ"ש יכול לשאוב וליתן
בתוכו כמו שירצה והם כשרים אע"פ
שהם וביט על המים שהיו בתוכו
בתחללה, והטעם שהם כשרים אע"פ
שרוב מים שאובין כי היב"י בשם
הרא"ש שהוא מדין השקה.

והנה יש מחלוקת ראשונים, אם
צריך מ' סאה במעין לטבילהת אדם,
הר"י בעל התוס' סובר לצריך מ' סאה,
וכן פסק הרא"ש, והרשב"א והרבא"ד
סובר דסגי בכל שהוא.

ולכאורה לשיטות הראשונות
שסוברים לצריך מ' סאה במעין
لطבילהת אדם, לא יועיל מה שמוסיף
על המuin הרבה מים שאובים אם לא
היה במעין מ' סאה, שהרי לפי סברת
הרב"י כל הטעם שמועיל הוספה מים
שאובים על המuin הוא מדין השקה,
וזה דווקא באופן שהמעין המקורי יש
לו כל דין טהרה לצריך והוא לו מ'
סאה, אבל אם אין במעין מ' סאה, ואינו

מקוה, משא"כ בمعنى דיש לו טהרה בכ"ש, ודין של מ' סאה הוא דין בהטבילה, וודומה לדין שציריך שהיא כל גופו עולה בכב"א, אבל אין זה דין בעצם כשרות המקווה. ולפ"ז מוכן סברות המהר"ק דעת"פ שהרא"ש סובר שمعنى צדריך מ' סאה, מ"מ אינו דין בעצם כשרות המעין, והمعنى כבר יש לו דין טהרה בכ"ש, ומושום הכי מועיל השקה בזה שמוסיף עליו מים שאובכים.

mouril השקה, וע"כ ראייה מזה שדין טהרת כלים לחוד ודין טהרת אדם לחוד. ובזה שסביר למוקה, לא מועיל השקה לאדם. וא"כ הדרא קושיא לדוכתייה האיך מועיל בمعنى כ"ש להוסיף מים שאובכים.

ואפשר לבאר דמי סאה דمعنى ומ' סאה דמקוה אינם שווים. דמי סאה דמקוה הוא דין בעצם כשרות המקווה, ואם אין בו מ' סאה אין בו כלל דין

ומסורה ליהושע

הנה יהושע כתיב ביה נער לא ימוש מתוך האهل היה לו מסורה זו ברורה מפני משה רבינו כיוון שלא זזה ידו מהתור ידו לא מש מתוך האלה יומם ולילה ובזה מבואר לשון התנא אבותות פ"א משה קיבל תורה מסיני ומסורה ליהושע ויש לדקדק בתרתוי משה קבל תורה מסיני הייל משה למד תורה מסיני ולמדה ליהושע כלשון הקרא ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ול마다 את בני ישראל וכותב ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם, ובגמ' עירובין נ"ד ע"ב משה למד תורה מפני הגבורה נכנס אהרן ושנה לו משה וכו', עוד יש לדוקק ומסורה ליהושע והלא מסורה לכל ישראל וכמובואר בגמ' עירובין שם ת"ר כיצד סדר משנה משה למד מפני הגבורה נכנס אהרן ושנה לו משה פרלקו נסתלק אהרן ויש לו לשמאל משה נכנסו בניו ושנה להן משה פרק נסתלקו בניו נכנסו זקנים ושנה להן משה פירקן נמצא ביד הכל ארעה וכו' ע"ש מבואר דמשה למד תורה שם כל ישראל ואדרבה אמרו שם למה לא למדו הזקנים עם ישראל כיוון ששמע משה מפני הגבורה אסתיעא מילתא יותר ואדרבה יהושע לא נזכר שם בפרטות אלא מסתמא היה שם ולמד עמהם. (ספר הקנינים)

הרוב דוד כהן
מתלמידי הישיבה ומחברי הכלול

בענין חילוקי לאוין באכילת שרצוים

שבתורה וכו'. אל רבינה לר' ואימא לעכור עליה בשני לאוין לאו מי אמר אבוי אכל פוטיטה לוכה ארבע וכו'. הרי מבואר להדריא בגמ' דרבוי הלאוין מרבית המליקות ולומדים את זה מפוטיטה וקשה על הרמב"ם שסובר לרבות הלאוין אין מרבית המליקות ורק רופיטה הוא עניין אחד ממש שיש בו רדבה שמות לפיז'יך מיתתי הנג' ראי' מפוטיטה להר' דוחבש אשר יגע בכל טמא הדרי והם הוא שם אחד דאכילת קדשים בטומאה ובז' עוש' ברמנין וודיק.

ובחייב רון ר' ר' הלי' על הרמב"ם ת' שיטת הרמב"ם דוגם באכילת קדשים איך שאנ' איסורים שני' שמות נפרדים האחד הוא איסור אכילת קדשים בטומאה מצד הרין קדש שבו והאיסור הזה כולל בחדא מחתה בין מעש'ג ובין קדשים מצד הרין קדש שביהם, ועוד ישנו איסור באכילת קדשים בטומאה מצד הרין בקרבן והוא איסור של אכילת קרבן בטומאה ולא מצד השם קדש, והנפקם להל' בין הגני שני' איסורים הוא, הא דמכואר בגמ' זבחים ליד', דאיסור דוחבש אשר יגע עניין לבנו עניין לכל איסורים

הרמב"ם בפ"ב מאכ"א ה"ג פסק שם היהת הבריה משרץ העוף ומשרצ' הימים ומשרצ' הארץ ואכלת לוכה שלש מליקות ואם היהת גם מן המינים שנבראו בפיירות לוכה ארבע מליקות וכו'.

וההימ כתוב ע"ז וזיל דברי רבינו בזאת הבב'א הם פירוש למיש' בפ' אל'ין הלוקין אכל פוטיטה לוכה ר' וכו' וכבר ביאר רבינו שיטתו זאת בסה"ם במצווה ק"פ בארככה ופי' הוא היפך מדברי גאנונים זיל שום סוברים שם באו שנ' לאין בדבר אחד לוקין עליין שתים ורבינו זיל אינו סבור בן ועיב' אמר שרובי המליקות מפנ' שיש בבריות אלו פעולות ותכונות שונות וכו' לפיכך לוקין עליין על כל הלאוין האלו ע"כ.

והרמב"ן בסה"ם שרש ט' ה' ע' על הרמב"ם ושיטתו מהגמ' בפסחים כ"ד, דאיתא הtam, והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, אם אינו עניין לגופו דנקיל בקי' ממיעשר הקל ומה מעשר הקל אמרה תורה לא בערתית ממנו בטמא בשר קרש חמוץ לא כי' אם אינו עניין לגופו תנחו עניין לכל איסורים

בהרמbicם לא מבואר הדרין זהה דלוקה שנים ופסק בפי"ח פסוחהמ"ק דלוקה משום הלאו דוחבשר וכו' ולא הזכיר גם את האיסור מה דילפיןן מעשר ו عمر ע"ז המניח במצוה קמיה רוזה צע"ג יעשה"ה.

והנה אם נאמר דמאיו טעם שהוא הרמbicם איננו פוסק בקרים שנטמאו את הלאו דאייסור קרש מה דילפיןן מעשר מובן שפיר מה ופסק דילפין זריקה אין לוקין על קרשים שנטמאו כיון דכל האיסור הוא מהקרא דוחבשר וכו' והאיסור הזה הוא מרני קרבן וע"ז צדיכין שיקרבו מתיריו. אבל אם נאמר דלהל' לדידין אייכא גם האיסור מה דילפיןן מעשר והיינו מזר השם קרש וכפשות הגمرا באפסחים אייכ' למיש' הנרייז צ"ל דאליבא דאמת יהא איסור על קרשים שנטמאו גם לפנ' זריקה מזר השם קרש דעת' לא בעין שיקרבו מתיריו, וצ"ב דמסתיתם הסוגיות משמע ר להל' ליכא שום איסור על קרשים שנטמאו לפנ' זריקה וצ"ע.

ולולוי דברי הנרייז נראת לחרש רגס לנבי האיסור של קרשים שנטמאו מה דילפיןן מעשר והיינו מזר השם קרש גם ע"ז בעין דוקא שיקרבו מתיריו, והטעם בו רהנה בגמ' יבמות ע"ג, איתא על מעש'ן שנטמאו, והיכן הוא מזוהה על אכילהו כו' טומאת עצמו מנין תיל' לא תוכל לאכול בשעריך וכו' וקאמר רחמנא ההוא אמרין לך חותם בשעריך תאכלנו הכל לא תיכול ע"כ ושם בתורה והיכן הק' מהגמ' בפסחים, ומהרש"א כתוב רדבריהם מגומנים וכונתם להק' רבגמ'

בכל טما לא יاقل הוא דוקא אחר זריקה לאחר שקרבו מתיריו, אולם נראה דכי"ז אם האיסור של אכילה בטומאה הוא מהקרא דוחבשר וכו' היינו מזר דין קרבן אבל אי ילפיןן לאיסוריה מעשר דאו האיסור של מעשר וקרושים הוא חרוד איסורא מזר השם קרש בויה לא בעין שיקרבו מתיריו דהרי אין האיסור מזר הדרין קרבן וכמו דבמעשר גופא לא שייך הדרין דקרבו מתיריו דאותו דין הוא בקרים שאשר מאותו שם איסור של מעשר, ובזה מתורץ קושית הרמbicם על הרמbicם דליך מק' הגمرا ואימא לעבור בב' לאוין וממדמין לה לפוטיתא משום דוגם באכילת קדרים בטומאה ישנן ב' איסורין שני שמות נפרדים וכמשנית ע"כ דברי הנרייז יעשה"ה.

והנה להמבואר בסוגיא בפסחים נלמד דלפי ההורן מדרבען ורשין את הקרא דוחבשר וכו' לאיסורה בעלמא מזר אם איננו עניין וכו', וקרושים שנטמאו ילפיןן מעשר אמן להיל' רפסקיןן קריא דכל מקום שנאמד לית וכו' אחד איסור אכילה ואחר איסה"נ או ורשין את הקרא דוחבשר לנויפה וכן הרי מברא בסוגיא בזבחים הניל' קרשים שנטמאו אסורים באכילה מהקרא דוחבשר וכו' וכן פסק הרמbicם בפי"ח פסוחהמ"ק היב' יעוש' ולהמבואר בגמ' פסחים וגיל צ"ל לכארוה דאליבא דאמת בקרים שנטמאו יהא ב' לאוין וילוק שתים האחת מה דילפיןן מעשר וועוד מהקרא דוחבשר וכו', וכמשנית דהמ' שני שמות נפרדים, אמן

שואלה איף, הוא המקום שם הוא מוזהר על אכילתיו והוא והיכן הוא מזוחר ועי' קאמר בגמ' דילפין מלא תוכל לאכול בשעריך וכור דהמקם של האיסור הוא רוקא בירושלם. ומתרץ קושית התוס' והנה עוי' ברמב'ס בפ"ג מעשין ה"יא זויל והוא שיאכלנו בירושלים קדם שיפדה שאינו לוקה על אכילתיו בטומאה אלא במקום אכילתיו עכ"ל ומברא בלשון הרמב'ס דאיינו גזה"כ בעלמא דאיינו לוקה רק בירושלים אלא דהיסור בזה דאיינו לוקה על האיסור של אכילה בטומאה רק אם הוא אוכל את המעשין כדרינו כלומר באותו אופן שזה מצות אכילתו בטורה והוא אוכל את זה בטומאה או הוא עובר ולכך אין לוקה רק אם יאכלנו בירושלים, והחטם הוא מצות אכילתו בטורה.

ולפ"ז נראה להדרת דוג בהאיסור דקדשים שננטמו דילפין לה מעשדי מהלאו ולא בעדרת נ"כ לא יליך רק והוא אוכל את הקדשים אחר זריקה, ואעיג' הדאטור הוא מצד השם קדש ולא מצד הדין קרבן. אבל הרי נתבادر דאיינו לוקה על לאו זה רק אם הוא אוכל בטומאה באותו גונון והוא מצות אכילתו בטורה ואיך בקדשים הרי מצות אכילתו בטורה הוא אחר שקרבו מתיריו לך גם האיסור של אכילה בטומאה הו' ג"כ רק אחר שקרבו מתיריו, ולפ"ז מתרץ ספר ה' ר' דמשמע סתימת הסוגיות דאיינו לוקה על אכילת קדשים בטומאה קדם שקרבו מתיריו דוג' מצד הלאו ולא בעדרת איינו לוקה קודם זריקה כמשמעות.

פסחים מבואר רמעשין שנטמאו לפנין לאיסור אכילה מהקדא ולא בערטה, ואיך מה מק' הגמ' והיכן הוא מזוהר, וכותב המהרש"א דרש"י בפסחים ליק שרש"י כתוב שם דלא בעדרת הי' רק דרך יידורי והגמ' בפסחים סマー על הלאו דלא תוכל לאכול וכו', וכן נראת מדברי הסמ"ג, אבל מדברי הרמב'ס ממשמע דלוקין על הלאו דלא בעדרת וכונראה גם מדברי התוס', ועי' באמת ק' קושית התוס' על הגמ' שם ויעיש במודש"א עوش ע"ז וצ"ע.

אם מנ מרברי הרמב'ס בפיה'ם פ"ג דרכות ממשע דלמר פי' אחר בהגמ' ביבמות דיעו"ש בפ"ג ד"ה האוכל ביכורים זויל ואזהרה על אכילת מעשין בטומאה הוא מה שנאמר לא בערטה ממן בטמא ולמדנו מפ' הקבלה בין שאני טהור וכו', ואני חייב מלוקות על אכילת מעשין בטומאה עד שיאכלנו בירושלים דامر רחמנא בבכור שנפל בו מום בשעריך תאכלנו וכו' ואמרו בכאן לא תוכל לאכול בשעריך וכו' ובאה הקבלה ג"כ בזה התוספת לא תוכל לאכול בירושלים כבשעריך כלומר לא תוכל לאכול לאכול מעשין בטומאה בירושלים כמו שתוכל לאכול בכור בשעריך וכו' עכ"ל.

המכואר ברמב'ס דלמד בהגמ' ביבמות דאין כוות הגמ' לשאול היכן הוא אזהרה על מעשין בטומאה דזה וראי' ילפין מלא בערטה אלא הגמ'

הרב שמשון אלבום

מתלמידי הישיבה

בעניין מתעלם מאבירה חיובו בדין נמי שמים

ונגרם לו היוק זהה בכלל השבת אבירה, וגם משומן לא תעמור על רם רעיך פשטוט, וכותב השער המשפט דלולי רבני הבי"ז והסמ"ע היהתי אומר דמן"ש הרמב"ם והטדור והוא שיתבענו שיעיד לו הינו לאפוקי אם אדם יודע עדות לחבירו והבעל דין איןן דין זה עם זה או שרני זה אם זה אלא שאינו יודע אם הדבר תלוי בעדותו איינו מחייב לילך לביצד להheid משא"כ בדבר אישור או דין נפשות מחייב לילך בעצמו וכו'. אבל פשיטה דאית בראני ממנוגות מחייב להheidCSI כשיודע שהבעל דין איןן דין ביחיד והרבך תלוי בו עכ"ל.

ביאור דבריו ראם יודע לחבירו עדות ויודע שבעדותו ישנה את הדין ראו בוחראי עומר ארואוריתא אבל אם עדרין אינו יודע שבעדותם שלו יעוז לבעל דין ראו ודוקא אם תבעו הבעל דין והוא לא בא או חייב ברני שמים. ויש להקשות דאית וזה אפשר להיות ראם היה יודע שבעדותו יכול להציג הממון של הבעל דין או חייב מראדייתא ואם לא ציע אלא שכא בעל דין תבעו ואם לא הוציא הביר ממן או פשוט שאין דין נמי שמים אלא מיידי

אתה בגמרא (ביק ניה) תניא אמר ר' יהושע ר' רברים העושה אותו פטור מרני אדם וחיב בדין שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבריו והכוopic קומתו של חבריו בפני הדרליה והשוכר ערי שקד להעיר והיודע עדות לחבריו ואני מעיד לו ובגמרא להלן מקשין במא עסקין אילמא בכתר פשיטה דאית היבר הוא אם לא יגיד ונשא עונו אלא בחוד ופרק ותו לא ומעי שם כמה גדרמא ואע"פ כן פטור מרני אדם, ולפ"ז יש לתוך הקושיא שהקשה והכחיש למה לא מנין אבידה שנתעלם ממנה ונגרם עי"ז נזק לבעל האבירה, אלא כיוון רזה כתיבא באוריתא ופשיטה הוא لكن לא חשייב לה עם שאר החובים בר"ש.

והגה הרמב"ם והטדור פסקו דירוד עדות לחבריו אינו חייב להעיר עד שתבענו הבעל דין להעיר לו. ותמהו עי"ז המשכנות יעקב והשער והמשפט דלמה לא יהא חייב לבא להעיר מטעם השבת אבירה ומשומן לא תעמור על רם רעיך, ויש לבאר דהגה דין השבת האבירה הוא בכספי למונע הפסד ממון לבעל האבירה ואם עי"ז מה שיודע עדות לחבריו ואני מציל עבורי הממון הרי

ועוד אפשר לומר דהרי באבירה אין הוא מחייב מכח ההיוק אלא מה שהוא עבד על לא יכול להתעלם וזה מחייב אותו שיחור האבירה להבעלים ולטפל בה עד דרשות אחר אותה אבל אם לא נתחייב בשמירה על החפות הזה אינו חייב לשמוד ההיזק מփץ הזה יותר מכל חפץ של חבריו שהולך לאיבר, ואפילו אם היה מצוה להזיל כדי לקיים השבת אבירה אבל אם הוא לא עשה כן הרי הוא לא גרים ולא חייב בההיוק שנgrams, וזה מובן כי בכל מקום מה שחייב בריני שמים הוא שחתורתה אמרה שאם גרים היוק או הפסד לחבירו צריך לשלם וזה הוא יכול לתוכו מנו בידי אבל בגרמא יכול לומר לא אני עשית את מעשה ההיזק ממש ולכון בריני אדם פטור אבל בריני שמים הרי יודע שבלי המעשה שלו לא היה גרים לחבירו היוק או הפסד ולכון צדר שלשלם לו. אבל אם לא גרים אלא שידע שיש לחבירו היוק למה שהיה חייב לשלם לחבירו וזה אין לו שום שיקות עם ההיזק ואיך גם במתעלם מביריה אין חייב יותר מכל אדם בעולם.

שהוציאו ביד ממון והוא לא יודע שישנה הדין בעדרתו ואיך למה היה חייב בריני שמים, ואפי' אם נאמרAdam הבעל דין תבע אותו חייב להעיר וזה אפשר להבין אם יודע שינוי עיי' עדרותו אבל אם אין יודע שיעזר בעדרותו כלום למה לו לבא להעיר ואם לא בא נחייב אותו לשלם בריני שמים ואפשר למד רוזו החירות דעת' פ שלא עשה כלום מתחייב דורי מכל מקום גרים עיי' זה שלא בא להעיר היוק ממון להבעל דין ולכן פטור בריני אדם שחייב לא עשה מעשה אבל בריני שמים חייב, אבל לפי הבוי פטור בכל גווני אפי' מריני שמים אם לא תבעו אבל אם תעבור הוא דק מריני אדם, ותבעו לפי הבוי פירושו שכבר יודע שינוי בעדרותו לטבות הבעל דין, ופטור מריני אדם כיון שאין בו מעשה.

ואיך אפשר לומד ברואה אבירה של חבריו ואין מחייב להבעלים עיין' העשה הפדר אבל הוא עמד רק על הליית של לא יכול להתעלם שזה גם بلا מעשה ואיך אם אין מעשה אפילו שיצא מהו היוק פטור מריני אדם ולכון לא מנתה הנמרה זה בין החיבים בראיש.

הרב נתן נתן הופמן

מתלמידי הישיבה

בעניין ביטול סכך ברוב

כשר שנתעורר בסכך פסול דלא שיך ביטול משום שהוא דבר הניכר ולפי"ז יקשה גם הכא כי אין כmb רשי"ד דמיועט בטל ברוב והוא סכך הוא דבר הניכר, לכן כי המהר"ץ חיות בהר"ן דמיועט צל בטל ברוב חמלה, ומושב כיוון דעתינו בדבר הניכר דהא אין בו ממשות ובשפ"א גם כתוב כן. ואע"ג דעת ניכר הוא מ"מ כיוון דעתינו בו ממשות לנוכח הוא בטל וזה לאוורה תמהה דהא במציאות הוא דבר ניכר, לכן צריך לומר ע"פ מש"כ הר"ן רהטעם בדבר הניכר לא בטל הוא משום שאפשר להסירו א"כ ייל דעת הוא דבר שא"א להסירו ולכן שיך בו ביטול דעת אפשר לגרום שהוא לא יהיה, אבל הוא דבר שאין בו ממשות ואוטו בעצמו א"א להסיר וצע"ק.

והיווצה לנו (מהר"ן ומהר"ץ חיות והשפ"א) דהא דכ' רשי"ו והמיועט בטל ברוב הינו מיועט ממש.

אבל זה קצת קשה דהא לא אמרינן בדבר הניכר אין בטל הוא משום דביתול שיך רק בתערוכות שאין מבהים כל מהו כשר ומהו הפסול אבל בדבר הניכר דעתין זה מעורב בהא

ברשי"י (סוכה ב.) ד"ה ושחמתה מרובה מצלחה פסולה כי רשי"ו זול המועט בטל ברוב והרי הוא כאמור שאיינו ועל שם הסכך קרויה סוכה עכ"ל ולכאר' נראה לומר בפי רשי"ד דמיועט סכך בטל ברוב אויר, ועי' בר"ן דכ' דא"א לומר כן, דהא לקמן דף כ"ב ע"ב כי רשי"ד ב"ה כאן מלמעלה זול והא דדייקין דכי הדדי כשרה (דרהינו בריש מסכתיתן) נקט שייעוריה מלמטה דהחמה וצל שויין למטה דבידוע שלמעלה הקנים ווחבים מן האויר ומשמע מרשי"ד דאיilo היה החמה והקנים שויין היה הסוכה פסולה משום דכזווא מלעליל כאיתרא מלחתת וכיוון דלמעלה הקנים והחמה שויין א"כ יוצא שבסוכה למיטה יש יותר חמה ולכן הסוכה פסולה וא"כ א"א לומר דהכא דמיועט סכך בטל ברוב אויר דהא המשנה מירוי אף כשהאויר והקנים שוים, ולכן פ"י הר"ן בדכרי רשי"ד דמיועט צל בטל ברוב חמלה, כיוון דלמעלה האויר והקנים שויין لكن יוצא למטה החמה מרובה על הצל רכוזואה וכו'. ובמהר"ץ חיות ה'ק' על רשי"ד כ' דמיועט בטל ברוב, דהא הר"ן כי בדף ט' גבי סכך

בוסוכה יותר מהצל.

זה לבארה תמורה דהא גבי מחייבת שבת פלגי ר"פ ורב הונא בריה דרי יהושע אי בעין עומד מרובה, אודסגי שלא יהיה פורץ מרובה וכיוון דר"פ ס"ל דעתך כפורץ הויה מחייבת א"כ אין כי רשי' הכא דכשהאור והקנים שוין הסוכה פטולה אבל לפמש"ב דריש"י ס"ל דעתיך בשורת בסוכה הוא הצל, א"כ ע"ג דלמעליה האור והסקן שווין, מ"מ כיוון דלמטה הויה החמה מרובה והצל מועט דכוזוא מליעיל וכרי לנו כי רשי' דהסוכה פטולה כיוון דהצל hei עיקר, משא"כ גבי מחייבת דמכשיר ר"פ כשבועמד כפורץ משום דעתיך הוא המחייב עצמה, לנו כשבועמד כפורץ ס"ל דריש"י דהמחייבת כשרה ולאחר שברונו דריש"י (אליבא דהרא") עיקר הסוכה הוא הצל כלשון רשי' וע"ש הסכך דהיא נצטרך שייהי צל מירובה, א"כ נשאלת (דיהינו צל) קרויה סוכה, א"כ נשאלת השאלה דלפי ר"ה ברוי דרי יהושע דס"ל בחייבות שבת בעין עומד מרובה, א"כ כמו"כ בטוכה אליבא דריש"י נצטרך שייהי צל מירובה, אבל זה אינו, כדארין ל�מן כ"ב ע"א דכי הדדי כשרה, דכשיש צל וחמה שווין הסוכה כשרה א"כ ק' לפריש"י אליבא דהרא"ן אין הוא יסביר את הגם לשיטת ר"ה ברוי דרוי ולן צל (כ"כ הרץ' בפי היישן י' ע"ב בדף הרץ' ר' דר' ברוי דרוי מכשיר בסוכה כשהחמה והצל למטה שווין משום דעתו שווין ולן הסוכה פטולה כיוון דהחמה

אמרין דלא שייך ביטול כיוון דאפשר להסירו, וא"כ קשה דהא צל אע"ג דעתינו בו ממשות מ"מ הרי הוא דבר שניכר ואיך שייך לומר דהוא בטל ברוב דהא אין בו חערובת כלל.

ולכן כי בקה"י דרש"י לא מירוי בדין ביטול ברוב, אלא כוונת רשי' לומר הצל בטל מדין רובו ככולו, וכדאמרין בשחיטה דסגי ברוב סימנים מדין רובו ככולו דהזה וודאי דבמיעות הסימנים הוא לא שחת, א"כ ייל' כמו"כ הכא, דהצל בטל ברוב חמה משום דרובו ככולו וזה איפכא מדין ביטול ברוב משום ביטול ברוב שייך דוקא בתערובות כדי' אבל להתייר בתערובות מדין רובו ככולו זה לא שייך בתערובות משום דהתקם חזין כל חתיכה בפ"ע ולכן שייך התם להתייר כך מדין ביטול ברוב. ובכל חתיכה א"לומר רובו ככולו משום דין בכל חתיכה רוב ומיעוט ולפי"ז כי הקה"י דהכא מסתכלים על כל הסוכה כאחת וכיוון דהצל הוא מיעוט לנו פסלין הטענה מדין רובו ככולו דהא החמה היא הרוב, ומדובר לפ"ז לשון רשי' שכ' והסקך כמו שאנו ואע"ג דהצל ניכר מ"מ אמרין דהו כמו שאנו. והיוitz לאנו אליבא דריש"י דעתיך הסוכה הצל ולן כ שיש רוב חמה הסוכה פטולה, ולפי"ז מוכן שיטת רשי' לקמן כ"ב ע"ב דכתוב דהמשנה דף ב' ע"א מירוי כשהסקן והאור שווין ולן הסוכה פטולה כיוון דהחמה

דר"י באמת מסתכלים על הסכך עצמו וכשיטתו גבי מהיצות שבת דבעינן עומד מרובה רק דס"ל להצל למטה מוכיח על הסכך למטה אם הוא מרובה או לאו, (ולא כהר"ן דס"ל דמסתכלים על שניהם) ולפי"ז יש לציין הא דכ' רשי" והו הצל "כמי שאנו" דמה איכפ"ל דאיכא מקצת סכך והוא ממילא הוא נפסל כיון דהוא המיעוט אבל לפמש"כ אליבא דר"ה בררי" דר"י דהעיקר הוא הסכך א"כ הו"א דסני במקצת סכך קמ"ל רשי" דבמייעוט סכך هو כמי שאינו.

אבל לפי הר"ן דס"ל דמסתכלים גם למטה וגם למטה כשלמעלה הסכך שווה עם האוריר הטוכה פטולה כיון דלמטה הצל מועט, ושלמטה הצל שווה הטוכה כשרה אמרין דלמעלה הסכך מרובה לפי"ז נשאר ק' מרועה הוסיף רשי" דהסכך "כמי שאינו" וזה אפי"י ישנו מקצת סכך גם יש לפסול, אבל לפמש"כ דרש"י סובר אליבא דר"ה בררי" דר"י דהעיקר הוא הסכך את שפיר ודוק". ובמשנה ברורה סי' תרלו"א ס"א כ" בדבשוים למטה הטוכה כשרה כיון דבידוע למטה הסכך מרובה, ולכאו ק' דהא להלכה פסקינו כר"פ דעתך כפוץ סגי א"כ מדוע בעין להטעם דלמעלה הסכך מרובה ולכנן כשר, והוא אפי" בלא טעם זה חוויל להכשיר כיון דלמטה שווים הצל וחמה ומוצה לישב.

دلמעלה הסכך מרובה, וכגד אמרין כזו מלעליל וכו', ומישוב דר"ה בררי" דר"י לשיטתו דבעי" עומד מרובה על הפרוץ.

אבל לפמש"כ מצאנו סתירה בדברי הר"ן דהכא כי אליבא דרב הונא בריה דרב יהושע לפ"י רשי" דכיוון דלמעלה הסכך מרובה הטוכה כשרה והכא כי אליבא דרש"י דהעיקר הוא הצל ולא מסתכלים כלל על הסכך והוא אויר, ויל דהר"ן ס"ל דלחכשו טוכה אזלין בתר ב' הטעות דבעינן שייה"ה למטה בצלanca"פ' שווה בשווה, ובעינן שייה" למטה סכך מרובה על האויר.

ונראה להרצץ דשאני טוכה מהচיצה, דדוקא גבי מהচיצה ס"ל לר"ה בררי" דבעינן עומד מרובה כיון דהתם העיקר הוא מהחיצה ולכז כ"ז שאין העומד מרובה לא חל על זה כלל שם מהחיצה, משא"כ הכא גבי טוכה ס"ל לרוב הונא בדר"י דלגבוי הצל סני שייהיו הצל והחמה שוין כיון שכידוע אז שהסכך מרובה מן האוריר למטה.

ויל בזה סברא נכוונה דכאן כשהצל והחמה למטה שוין בידוע דלמעלה הסכך מרובה א"כ ייל להצל מגלה על הסכך שכשהצל למטה שווה עם החמה בידוע שלמעלה הסכך מרובה, וכשהסכך למטה הוא שווה או הצל והוא מועט, וווצא דלפי רוב הונא בררי"

הרוב יהודה ליב ורטהיימר מתלמידי היישיבה

בעניין דוחה שאינו אלא בשור וחמור

רק מה שראוי לאכילה

אבל התוס' בפרק אותו ואת בנו בריה וועוד פריך ואית ואמאי לא גמרינן שור שור משבת והוא אותו ואת בנו נוהג אף בח' כדאשכחן בשור שנגח את הפרה (נד') ויל' כיוון שלא מצינו למילוי אף בהמה טמאה דומיא דשבת לא ילפין כלל ע"כ חזינן בפירוש מדרבי התוס' שלא מרביתן כלל ומאי קושי' דגמ' כאן (ועיין בשווית ביצ' יידח' ס'ק"ד שמקשה בכגו'ז ונשאר בצעי').

ונלעיד לחלק בין טביחה למכירה ריקוشت הגמ' כאן להרבות שור שור משבת רק לגבי מכירה ולא לגבי טביחה דהינו דחיב' דוחה רק במכירת בהמות טמאות ולא בטביחת בהמות טמאות דברך ס"ח ע"ב רס"ל לד' יותנן דגנוב וטבח לפני יאוש חיב' וגניבת בנפש תוכית, דגנוב נפש ומכוון אין כאן יאוש שאין אדע מתיאש על עצמו ורחמנא חיבבי' ע"ג דלא אהנו מעשי ומקשה ע"ז התוס' ואית גנבה בנפש שאני דלא איתקיס לטביחה ויל' רהכא נמי לא איתקיס לטביחה אלא בלא היקשא יליף לה מטבחה ולהכי קאמר ר' יוחנן דארוכה איתן למלך מכירה

ביק מרובה ס'ז: ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינו נהוג אלא בשור ושעה בלבד ופרקינן בגמ' ואמאי נילך שור שור משבת (רבשנת כתיב דף נד': דתניא ר' יוסי אומר משום ר' ישמעאל בדברות הראשונות נאמר עבדך ואמתן בהמתך ובדברות האחרונות נאמר ושודך וחמורך וכל בהמתך וכו' לומר לך וכל מקום שנאמר שור, חייה וועוף כיוצא בהן ואפ' כאן חייה וועוף כיוצא בהן.

ולכארה אי מרביין משור כל בהמה וח' וועוף, ואפ' בהמות טמאות ולגביה בהמות וחיות ועופות טמאות לא שיריך שחיטה ור' שמעון אומר (דף עא) שחיטה שנייה ראוי לא שמה שחיטה (ונוג' ר'ם במסכת חולין פ' דאמר שחיטה שנייה שנייה ראוי שמה שחיטה לכארה מודה כאן דלא שם' שחיטה דהtram מתרץ דדינן שחיטה משחטה ואין דנין שחיטה מטבחה אבל כאן לגבי תשלומי ארבעה וחמשה כתיב וטבחו או מכרו והאריך אפשר לרבות שור שור משבת גם בהמות טמאות.

ואפ' לכל דאפשר לרבות מרביין דהינו לגבי מכירה מרביין כל בהמות חייה ועופות אבל לגבי וטבחו מרביין

בஹמות טמאות.

ואפ"ל דגבי אותו ואת בנו כיוון שלא מzinן למלוף לנמרי אף בהמה טמאה דומי' רשבת לא ילפין כלל דאין היקש לחזאין אבל כאן לנבי ארבעה וחמשה אפשר לרבות לנבי מכירה גם בהמות טמאות ומאי כלל מרביתן משום רביעין דומי' רשביה אבל עדרין אפשר לרבות חיות ועופות טהורים משא"כ גבי אותו ואת בנו לא תשחטו אם אינו בכלל שחיטה אי אפשר להרבנות כלל בהמות טמאות דאין כאן על מה להרבנות ודוק.

מכירה, עכ"ל התוס).

ולכאורה משמע שם דמכירה לא ילפין בטביה ובמכירה יכוילים להרבנות משור שור גם בהמות טמאות, והיינו רק אליבא דרבי יוחנן אבל ריל דסיל בדרכ ע"ז וטבחו וכמו כל היכא דאיתא במכירה איתא בטביה וכל היכא דלית' במכירה לית' בטביה דממутין.htm המוכר טריפה כיוון דלית' בטביה לית' במכירה ע"כ לכואורה קשה אליבא דריל דמעטן.htm גם המוכר בטביה לכאורה ציריכים למעט הנגרא להרבנות משור שור משבת, גם

הרבות מרדבי לוזקין
מתלמידיו המשיבת

בעניין יאוש לא קני וביאור בדברי הרואה"

aicā bahdi' shiniyī rishot. wcn hbi'ī
dchtab dlla mazā lo chbar wai' aicā
shiniyī rishot nmi liyt man dflig dlla
yoail.

wtirz bkhuzoh'ch cion dabaisora
atyi lida la kana u' shiniyī rishot
dheshiniyī nusa'ah brshotha waho la ntn
la chs'f dirah, az yis' can r'k yiaosh
wlkn p'ris hra'a' sh matut' dmchomra
yiaosh lhodiyah kani crvha.

awl m'hramb' m' ksha d'psk cr'
yosf diyosh la kni wkrish bgzel ctib
dmhani dshiniyī rishot wkhidushin ba'it
ca'achto cion dhayia knatoh af hoa kona
chs'f wshpir hoi yiaosh shiniyī rishot
wz'z' d'hramb' m' lshtuto dshiniyī rishot
wach'c yiaosh nmi kni, hyno dkona af
batyi lida'aisora, wmc'ch dshiniyī
hoi knzn lgzlo dhoi cun' shiniyī m'sha,
ac' shpir m'hani khidushin dshiniyī
rishot wkhidushin ba'in ca'acht. awl
hra'a' sh whtro ds'el dshiniyī rishot
lpfni yiaosh la m'hani, datyi lida'aisora
ba'isora, m'som dhknnin hoa rk
llukot dati' lida' b'hithr ac' l'icā
natinah dkidushin m'hani lhomerad yiaosh
lhodiyah sagi.

b'k s'w. amr r'ba wco' yiaosh
amri drben dknki miyho la ydunin ai
da'oriyah a'drben wco' r'v yosf amr
yiaosh ainu kona wafpi' md'rben.

hra'a' sh psk l'homerad crvha adam
k'idishe asha bgzel zricha gt, hyno
d'psk crvha md'rben diyosh lhodiyah
kna. wchbi' b'toro s' shn'g ctob dlla
mazā lo chbar dhoi d'ut y'chid, pi'
d'wodai la kni, bim shel shlma wcn
b'khuzoh'ch si' shng hksd dha ba'ha
aicā yiaosh shiniyī rishot dhayia m'kblat
chs'f lk'ydoshin wcol ulma s'el dknki
af' md'oriyah ogm' r' yosf modha ba'ha
d'ac'ia yiaosh shiniyī rishot, wcm' sh
hramb' m' p'ha mah' aishot h'mkdash
asha bgzel ao b'gniba ao b'chams am
nati'asho hb'ulim hr'i hia mkordet,
wctib hr'c hmagid m'som shish can
yiaosh shiniyī rishot c'shao b'ida wco'z
dknatoh hia af hoa kona otah,
uc'el.

w'hramb' m' psk cr' yosf diyosh
ainu kona ala dknna h'ca matut' yiaosh
shiniyī rishot wa'c tikksha d'br'i
hra'a' sh d'ctib dkidush zricha gt
lhomerad crvha dyosh kni, wa' h'ca

אסור על המוכר, קשה הא דעתה רקידש בדמותו מקודשת הרוי זה אסור להמקדש בהנאה, ותרץ דכין דמורת בהנאה להאהה לכך היא מקודשת והביא ראייה זהה רומייא המקדש בגול למאן דעתך ליה סתום גזילה יוש בעלים דעתך שבירוש לא קונה מ"מ לאחר שבאתה הממן לידיה איז הממן והקידושין באין כאהר, והע' בחילפי איסוה"ן, נידעל.

ויש להקשות איך מביא ראייה מאיסורי הנאה ליוש ושיוני רשות הרוי התם ביוש הוא קונה את הגזילה והרי שלו, משא"כ באיסורי הנאה הרי אין זה ממונו ויש לתרץ הר"ן סובר שהקידושין ביוש וש"ר אין הטעם שהוא קונה את הגול אלא שמקדש בטובת הנאה שננות לה, זהה מה שמכיא הר"ן שהוא לא קונה אלא היא הגדול בא לידי הרי גם הוא קונה כסף וזה כיוון דתו יש כאן שיוני רשות, אלו דברי הייש"ש.

והנה החזו"א דחה פיריש זה מפני שלא פירש שמקדשה בהנאה נטילת המעות דס"ל להחزو"א שצרכיהם לפרש. ולכואורה, לפרש בעינן דוקא במלה, דאי מקדשה בכיסף המלאה הרי להוציאה ניתנה ואין מועל אלא כשמקדשה מהנאה מחייבת מלאה הר"ן שלדברי רש"י שחילפי איסוה"ן

הנוב"י באהע"ז ס' ע"ז כתוב לתרץ דברי הרא"ש, ודליך לא מתקדשת על ידי יוש ושיוני רשות, משום דכין דאם ירצה וזה גזל לא היה מוסכם להתקדש בכיסף זה דלא ניחא לה בזה, וא"כ אם יוש קני הרי זה שלו והקידושין חלין, שלא נעשה ע"י כסף גזל, ואם יוש לא קני הרי לא ניחא לה להתקדש בכיסף זה.

והימים של שלמה פיריש דברי הרא"ש דאם יוש לחודיה לא יועיל, נמצאו שהוא מקדש בדברו שאינו שלו, אך דהיא זוכה בזה מ"מ אבל הכסף אינו שלו שיכול להקנות. אמנים כתוב דטו"ס בשעה שהיא קונה הוא נמי קונה,跣ש כאן שיוני רשות, והיש"ש הביא גם המ"מ שכין שקנתו היא נמי קונה אותה, פירוש ובשעה שהכסף הגודל בא לידי הרי גם הוא קונה כסף וזה כיוון דתו יש כאן שיוני רשות, אלו דברי הייש"ש.

אבל יש להוכיח מדברי הר"ן בקידושין פ"ב דהא דחל הקידושין ביאוש ושיוני רשות אין הטעם משום שהיא קונה הגזילה אלא מטעם אחר, ע"ש שמביא דברי רש"י שחילפי איסורי הנאה שהוא לא יכול להשתמש בזה אבל אדם אחר יכול, שאין זה מותר למכר דא"כ מצינו דמים לחמן בפסח ויש גמורות מפורשות שלא יכולם להנות מחמצז בפסח, ואומר הר"ן שלדברי רש"י שחילפי איסוה"ן

האי הנאה שתשלם לו פרוטה בשבי הנאה זהה אבל כיוון דהוי גולן רצונה להתקדש ולא שווה לה אין פרוטה, אבל אי סברת הר"ן דמקדשו בהנאה הבאיה לה מחמתו שקבלת הכסף וקנתתו, מה לי שאין רצונה הרי הוא כמו מקדשה בגולן שכבר נעשה בו יאוש ושינויו ברשותו דודאי מהני.

ועל פי זה י"ל דכל קושית הנוב"י אי מקדשה בהאי פרוטה שרוצה לתת לה האי טובת הנאה, ובזה אמנים גם חלה טעות החזו"א דצריכה לפרש והיא סברת הרא"ש דכתיב דקדשה בגולן מקודשת מפסק דיאוש לחודיה לא קני דין כאן שינוי רשות ברשות הגולן שלא פירש כתוב החזו"א דמקדשה בטובת הנאה.

ושפיר כشمקרהษ במלואה ומכוין להנאת מחילת המלווה שפיר יש לו לפרש, אבל כל כסף קידושין היינו בהנאה שמקבלת הכסף מתקדשת לו וא"כ אין נ"מ אי הכסף שלו מעיקרא או שזכתה ע"י שנכנס לשוטה הרי נהנית מקבלת הכסף.

ואפשר לומר ע"פ דברי המל"מ פ"ה אישות ה"א בסופו שחילק בין דברי המגיד להא דכ' הריטב"א במקdash באיסורי הנאה דaina מקודשת שהרי לעולם אסור המקdash בהנאת אותם דברים וע"ש מ"ש.

ויכולים לומר דלווה נ麥coin הנודע ביהודה להקשות דעתן דמקדשה ע"י טובת הנאה מחמתו ושויה לה פרוטה

הרבי ברוך מרדכי פקטה
מתלמידיו היישיבה

שינוי מעשה או צריך גם שינוי השם

לא מיניכר השימוש וכי הדרי נינהו אבל בשיפן וכן בגובי ועבריה כשרוי מיניכר השימוש טפי, וכי האי גונא חילקו התוס' ל�מן בין גול דיקלא וקטליה דלא קני לגול בהמה וקטליה דקני דתמת הטעם דבבהמה מיניכרי טפי, ולפ"ז שינוי מעשה אפי אם לא נשנה השם בכך נמי קונה. ומ"ש במתני' עshan כלים ולא תני שיפן בסתמא, אידיידנקט צמרא וועשאן בגדים ולא כתוב צמר וילבנו משום דברי לאותוי בגדים דלא מספיק ליבנן לכון נקט עצים ועשאן כלים ולא שיפן.

וכן משמע דברי הרמב"ם דכתוב סתם אדשיפוי מועל, ובשו"ע סי' ש"ס ס"ז נמי לא חילקו בין נשנה השם בכ"ז או לא נשנה, ועי' בש"ך שדחה דין זה ראי' דהא כתוב המחבר בסעיף ט' גול קורות גדולות ועשאן קתנות לא קנה קצוץ לוחות עד נשנה השם קנה, וא"כ אף"ל דגם מ"ש ושיפן הינו נשנה השם מהמת השיפוי, וכ"כ בעולח שבת. וכותב הקוצות דרישית התוס' והטור והה"מ דס"ל דשינוי מעשה צריך גם שינוי שם הגזילה הנרא דלאו הינו שינוי השם ממש, דא"כ לא משכחת לה שינוי מעשה כלל כיון דלא

ב"ק צ"ג ע"ב רב אשיה אמר וכו' עצים ועשאן כלים, בוכאני דהינו שיפן, וכתבו התוס' דציריך שינוי כזה שישנה גם שמו, כיון דבמתני' נקטו לישנא עshan כלים ולא כתבו שיפן בסתמא, אלאأتي לאשמעין דודוקא שינוי כי האי נשנה השם בך. והנה בהא גול עצים ושיפן כתבו התוס' דכ"ה בעבריה נסרים דמהני, ואתי לאשמעין דאע"פ שלא עshan כלוי, אבל כיון שעשה שינוי מעשה וגם נשנה השם מהני, והביאו ראה מהה דאמرين ל�מן (דף צ"ז). גול דיקלא וקטליה לא קני, דיקלא ועבדי גובי (פי' רשי' חתיכות עץ שנחצב משורשו) לא קני דגובי דדיקלא מיקרי, אבל גובי ועבדינהו כשרוי קני, מעיקרא גובי והשתא כשרוי, וממילא דשינוי מעשה לבך לא מהני אלא אם יש שינוי השם בהדרה.

והקשה הთורת חייט על התוס' דהא בצלר וילבנן פשtan וניקוחו קני והא החט הווי שינוי מעשה בלבד שינוי השם, ואין סברא לחלק בין צמר לעצים, ולכן פי' דשינוי מעשה לבך נמי מועל, ומה שהביאו התוס' ראה מהא דאמرين ל�מן גול דיקלא וכו', י"ל דבדיקלא

שינוי דגול דיקלא מחבריה וקטליה גרע מכחשה דלא הדר או בהמה והזקינה דחויב שינוי ע"פ שלא נשתנה השם ומשלם כשתה הגזילה, וכיה בעצים ושיפן כו', וכן מפריך שם ולקנינה בשינוי מעשה כו' ואח"כ פריך ולקנינה בשינוי השם כו' ממשמע רשינוי מעשה לא ציריך לשינוי השם וכזמצינובטל הונעשה אילבב' קס' ה'.

ולפ"ז ייל דיש כמה מדרגות בשינוי זהה תלו依 אם הוא שינוי דמינקרא וכדומה, ולפ"ז לא קשה קושית הקוצאות מחמצ שעבר עליו הפסח דלפעמים אם השינוי הוא לא שינוי גמור אז צריכין גם לשינוי השם משא"כ בחמצ למ"ד היוק שאינו ניכר שמייה היוק אז לא ציריך גם שינוי השם דכיון שאין לנו שוויות מצד איסור הנהה הווי כמו שאינו בעולם כלל א"כ אין לך שינוי יותר מזה. (ואגב אורחיה צ"ע דבתוס' ב'ק כתוב עצים ושיפן צריך שינוי השם ולא כתוס' בסוכה, ע"י בחז"א).

ומה דרבבי הגר"א ראייה מטלה ונעשה איל, אפשר דמה דקנה הוודוק לעניין שלא יצטרך לשלם דזה, והראוי מדקתני בגמרא שינוי מעשה וכור', אפשר"ל מה מה שהביבא ראייה רשינוי מעשה מירוי לאחר יארוש, ואומר הגמ' שיארש קונה בשינוי רשות, ועי' שואל הגמ' וליקננהו בשינוי מעשה אם שינוי מעשה במקומ' שינוי רשות ובאמת אין שינוי מעשה קונה אלא אם היה גם שינוי השם קצת.

נשתנה שמה לא קנה ובנשנתה שמה תיפוק לה מושום שינוי השם, אלא לשינוי השם בלבד והוא שה"ש חשוב כמו"ש הרא"ש בפרק מרובה גבי גנוב טלה ונעשה איל עי"ש, ובשינויו מעשה סגי לה נשנתה שם הגזילה אפילו נשנתה שמו בשינוי כל דהו דזה לכשעצמו לא יהיה עושה קניין.

והפנוי היבא ראייה לזה דאלת"ה תיקשי מ"ש התוס' ד"ה לולב הגזול דשה"ש החזר לאחר יאור עדיף משינוי מעשה החזרו היכי משכחתלה הא בכל שינוי מעשה לא סגי אלא בצרוף שינוי השם ג"כ, אבל אם נפרש כמו"ש הפנוי והקזואה"חathi שפיר ודור"ק.

והנה הקזואה"ח הקשה לשיטות דבפ' הנזיקין (דף נ"ג): אמר חזקיה דבר תורה אחד שוגג ואחד מזיד חיב מ"ט היוק שאינו ניכר שמייה היוק ומקשין מהא דתנן גול חמץ ועבר עליו הפסח אומר לו הרי שלך לפניך וαι היוק שאינו ניכר שמייה היוק איך אומר לו הרי שלך לפניך. ואיל נימא דבשינוי מעשה בעין גם ישיחנה השם אף למ"ד היוק שאינו ניכר שמייה היוק ואיפילו הכى חשב לה שינוי מעשה בחמצ וכרמפרש התוס' אכןyi מצי לומר לו הש"ל שלא נשנתה שם הגזילה דמעיקרה תורה והשתא תורה.

ונראה דהנה הגר"א בביבאר כתוב דמ"ש הרמ"א דבעין שינוי מעשה ושינוי השם לאו כללא הוודאה במס' סוכה דף ל' ע"ב כתבו התוס' ד"ה

הרבי ישעיהו שור
מתלמידי הישיבה

בעניין שמירת גוףו ושמירת נזקיו

כראוי היה חיב כל שומר על בahoma כשותקה כמו שחייבת התורה את הבעליםvr כר' חייבת ההלכה את כל מי שברשותו הכמה שעליו מוטל לשמור שלא תוק ווהה בכל ממן המזיק כגון בוד וכדורמה וכן שכתחבו התוס' ב'ק רף עיב ר' ריה פשיטה רמטעם וזה חייב הנ格尔 על שמירת נזקי הכמה ואף שגולן לאו שומר הוא.

ולפיאו שפיר מישוב קושית הוכחת שלמה רכין דהוא נעשה שומר על הבור לאו מדין שומרים בשמירת גופו אתינן עללה אלא מדין ממונו המזיק וכל מי שברשותו הרבר הוא נקרא הבעלים על נזקי לתחביב וכזה לא נתמעטו קרעות כמו שהבעלים עצם חייב כשהBOR שליהם הזיק. וכדברי הנרlich ובגיל כתב גם החוזן איש ב'ק בסימן ז' סיק ייד זויל ונראה דמסר שורו לידי שומרים והוא בעלים במלאתו של שומר אם הזיק מועדר השומר חייב דחויבן מזר עזמן וכשיכ' לעיל עכ'יל ונראה רנתכוון מה שכח לערל בסיק ז' שם באמצע דבריו זויל ונראה דבאמת אין ציר שיהי ממונו בשוד כמו שאיז' ממונו באש וכדור וכו' והרי ליטאים חייכים בגזין וכן מה' הרבר

בשוו' חרום ס' ת"י סעיף כי' כתוב ומשמאך דלו' לשני לדלות מגנו נפטר הרASON ונתחייב השני לכוסתו וכחכמת שלמה שם הקשה זויל הנה מקור דין זה מהשיס' דביך פיה וקשה לי טובא דמה מתני שמסדר לו דלו' הא בשיס' משמע שם דמרין שמירה אתי עללה דכין שמסדר לה געשה כושمر עלי' והלא קיימ'ל דאין דין שמירה בקריקות ואיך להה יתחייב הלא לשלם מכח שומר ודיע' טובא עכ'יל.

והנה בחידושי תניריה על השיס' הקשה זויל ובאמת קשה מה ציר' מיעוט רעהו ולא של החקש שהור' בהקדש אין שם בעליים שיתחייב בזק'ין וציר' לומד דלילי המיעוט היה על גיבור דין בעליים והיינו מדין שומר לתחביב בנזקיין ואף דאין שומר להקדש אין שייך זה לדין שומר לתחביב בנזקיין ועיז' ציר' המיעוט רשור' וזה נתמעט מדין נזקיין עכ'יל ביאור דבריו דענין שמירת נזקיין אין שייך לפרש שומרים שכחורה רפרש שומרים נאמרה לעניין שמירת גוף ואפי'לו אם לא נתחדשה בתורה פרשת שומרים של שומר חנס שיש וכו' להזחיב בשמידת גוף כשלא שמד'

שם נתמעטו קרקעות ושם נתהדר דין
ראשירה בבעליהם פטור משאכ'
בשומרת נזקן לא נתמעטו קרקעות
וכ"כ חיב בבעליהם.

בתוס' נ"ז ע"ב ד"ה פשיטה דלענין
נזקן איקרי בעלים מי שבידו לשמרו
והרי יוזא מדבריו ג'כ' אותו יסוד
שראינו בחידושי הגרא"ח דשומרת נזקן
אין שיר לפرشת שומרים שבתורה

אור התורה

כתב תורה ה' תמיינה משיבת נפש עדות ה' נאמנה מהכימת פתי' פקודי ה' ישרים ממשחי לב מצות ה' ברא מאורת עינים יראה ה' תורה עומדת לעד (תהלים י"ט) ג' פסוקים אלו אמרם דוד המלך ע"ה בשבח התורה והזכיר למלعلا מזה המאורות הגודלים שהם המשש והויה שהם קיום העולם זמנגיאו בכך העליון עליהם ואחר שספר מעלהם הוסיף דהתורה גדולה מהם ואורה גדול מאורום כי השמש מעיד על גולדות הכרואה ומהו המרבה להסתכל בשמש נתעור או מי שישב בשמש זמן מה יתעלף מחמת גודל החום כמו שמצוין בזונה (זונה ז') ותיק המשש על ראש זונה ויתעלף, אבל בתורה אדרבה המרבה בתורה ומעין בה נפקחות עינוי כמאמר החכם והאר עיני בתורתיך, ושקי הוא עצמותיו ומרפא לכל גופו שנאמר ולכל בשרו מרפא. גם כי השמש בעברית עליה עבר קטן ותכסחו וביליה לא יראה אורה אבל התורה והגיות בה יומם ולילה וכל הענינים לא יcosa ותבקע כשרור אורה בכל מקום ובכל עת, ואדרבה אמרו לא איברא סירה אלא לגורטא וכותב הרמב"ם זיל' דרוב חממותו אדם לומר בלילה, ועוד המשש עד חצי היום מתחזקת וועלה וחצי היום ואילך שוקעת ויורדת אבל התורה אדרבה ת"ח כל זמן שמקנים דעתם מתיישבת עליהם והוא צ"מ דמי לפראציאת תומי דיקלא כיוון דגבט נבטל ועין רשי' (תענית ד' ע"ב). ואמר רבינו נהוראי מכיה אני כל אומנות שבעולם ואני מלמד את בני אלא תורה שאדם אוכל לשכירה בעווה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב וכל אומנות שבעולם אין עומדת לו אלא בימי יולדותנו אבל ביום זקנותו הרי הוא מוטל ברעב אבל תורה אינה כן עומדת לו לאדם בעת יולדותנו ונوتנת לו אחירות ותקוה בעת זקנותו, בעת יולדותנו מהו אומר (ישעה מ') וקיים ה' יחליפו כה יעלן אבר כנשדים, בזקנותו מהו אומר (תהלים צ"ב) עוד ינובן בשיבה דשנים ורעננים יהיו (קדושים פ"ב).